

Pest Megyei Területfejlesztési Program

Területi Hatásvizsgálat
és Környezeti Értékelés

2014

2015

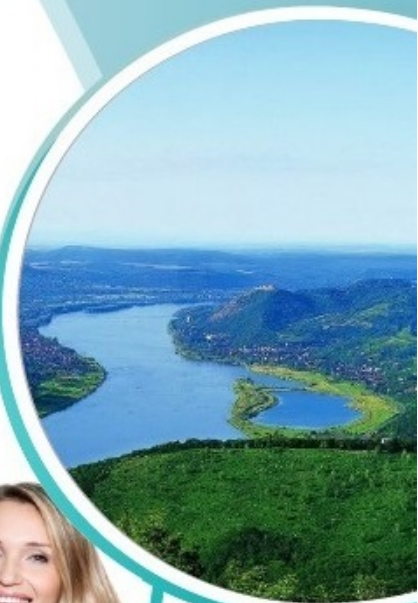
2016

2017

2018

2019

2020



Pest Megye Stratégiai Program

TERÜLETI (TÁRSADALMI, GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT és KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

MEGBÍZÓ: PEST MEGYE ÖNKORMÁNYZATA

Készítő: TÁJOLÓ-TERV KFT.
1147 Budapest, Must u. 4.

KÉSZÍTETTE: AUER JOLÁN
területrendező tervező TR 01-5003
élelővilágvédelmi szakértő SZTV Sz 042/2009
tájvédelmi szakértő SZTjV Sz 042/2009

S. VASI ILDIKÓ PRO TERRA KFT.
okl. szociológus
vezető településtervező TT1/É-01-2609

Budapest, 2014. június

TARTALOMJEGYZÉK

1. A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat és a Környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	4
1.1. A Területi hatásvizsgálat és Környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	4
1.2. A Területi hatásvizsgálathoz és Környezeti értékeléshez felhasználandó információk leírása	5
1.3. a környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a Stratégiai Programra	9
2. A stratégiai program ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival.	10
2.1. A stratégiai program főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése	10
2.2. A stratégiai program összevetése más, megegyező szintű releváns tervekkel, koncepciókkal	18
2.2.1. Kapcsolódás fejlesztési típusú dokumentumokhoz	18
2.2.2. Kapcsolódás környezetvédelmi és fenntarthatósági dokumentumokhoz	26
2.3. A stratégiai program rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások	35
2.4. A jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági állapotnak a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	36
2.5. A stratégiai programban javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti, társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz	45
2.6. A stratégiai program által feltárt környezeti konfliktusok értékelése, és a környezeti, társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg	45
2.7. A stratégiai program céljainak megvalósulása esetén a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása	51
3. Pest Megye Stratégiai Programjában szereplő javaslatok várható hatásainak elemzése azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén	59
3.1. A Stratégiai Program javaslatainak elemzése KÖRNYEZETI szempontból azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén	59
3.1.1. A termőföld mennyiségére	59
3.1.2. A talaj minőségére	60
3.1.3. A földtani és ásványvagyonra	61
3.1.4. A levegő minőségére	61
3.1.5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)	62
3.1.6. A hulladékgazdálkodás helyzetére	64
3.1.7. A tájra (táj szerkezet, tájhasználat)	65

3.1.8. Az épített környezetre, a kulturális örökségre	66
3.1.9. Az élővilágra (ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra).	67
3.1.10. A környezeti zajra	68
3.2. A Stratégiai Program javaslatainak elemzése TÁRSADALMI szempontból azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén.....	70
3.2.1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)	70
3.2.2. A foglalkoztatásra	71
3.2.3. A szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire	72
3.2.4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére	73
3.2.5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére	74
3.3. A Stratégiai Program javaslatainak elemzése GAZDASÁGI szempontból azok megvalósulása és meg nem valósulása esetén	75
3.3.1. A térszerkezetre (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai)	75
3.3.2. A településrendszerre	79
3.3.3.A természeti erőforrásokra	83
3.3.4. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére	84
3.3.5. A mezőgazdaságra, élelmiszeriparra.	88
3.3.6. Az erdőgazdálkodásra	90
3.3.7. Az idegenforgalomra	91
3.3.8. A vízgazdálkodásra	93
3.3.9. A térség eltartó képességére és versenyképességére	95
3.3.10. A műszaki infrastruktúrára	97
3.3.11. Az energiaellátásra	100
3.4. A Stratégiai Program céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból negatív hatást kiváltó tényezők feltárása, különös tekintettel azon elemekre, amelyek természeti erőforrások közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés, vagy emberi egészség károsodásának közvetlen előidézését jelentik	101
4. Javaslat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre...	102
4.1. A terv érvényesülése során fellépő, környezetre és az emberi egészségre, valamint a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések	102
4.2. Javaslat olyan környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknel figyelembe kell venni	104
5. Összefoglalás	104

1. A TERÜLETI (KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

1.1. ELŐZMÉNYEK

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv) 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a területfejlesztés vált megyék egyik legfontosabb feladatával.

A megújított területfejlesztési szabályozások szerint a megyéknek két tervi műfajban kell területfejlesztési tervezést végezniük: koncepciót kell készíteni, majd ezt követően programozni.

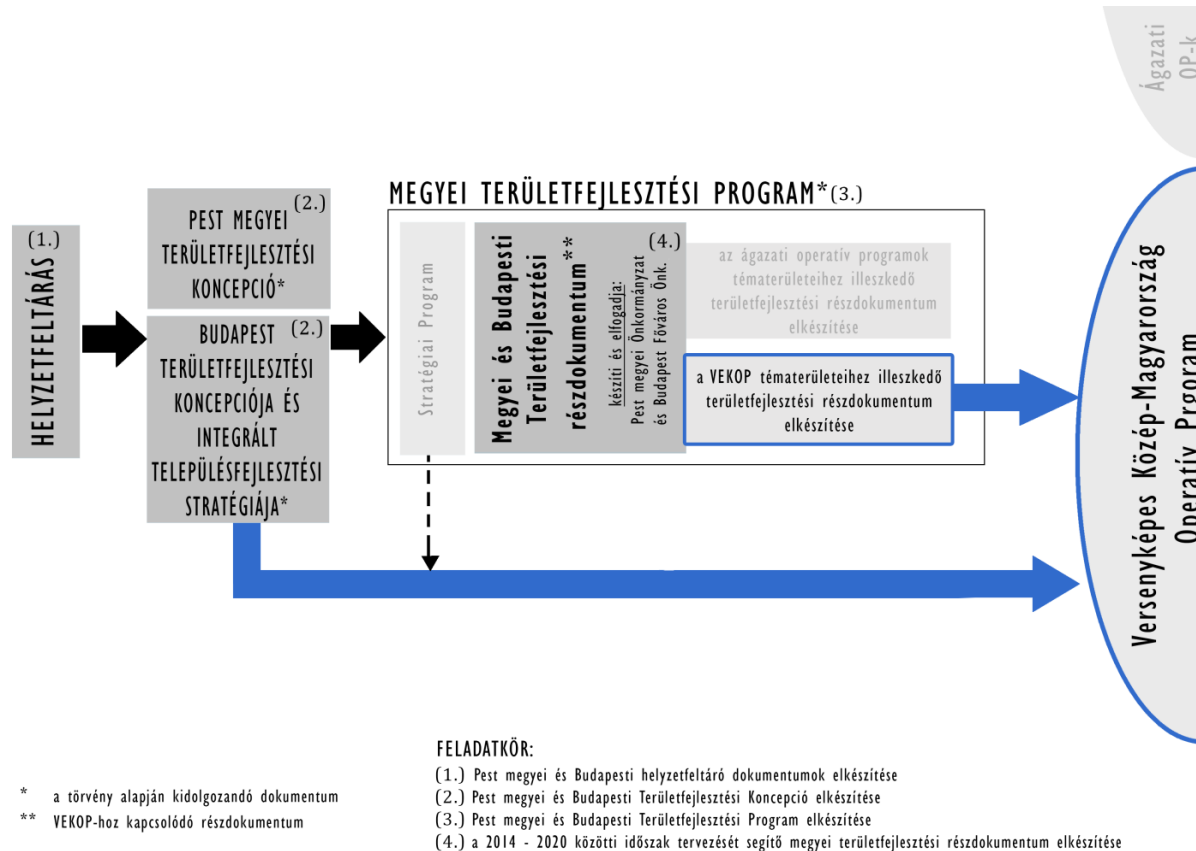
Az elkészítendő területfejlesztési dokumentumok tartalmi elemeit a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet tartalmazza.

A megyei területfejlesztési tervezési folyamat fő feladatai az alábbiak:

1. Megyei szintű helyzetfeltáró dokumentumok elkészítése.
2. Megyei területfejlesztési koncepció elkészítése.
3. Megyei területfejlesztési program elkészítése.
4. A 2014-2020 közötti uniós programozási időszak tervezését segítő megyei területfejlesztési részdokumentumok elkészítése (a területi és az ágazati operatív programokhoz).
5. Partnerség biztosítása.
6. Területi koordináció ellátása.
7. Uniós forrásból támogatandó megyei projektötletek gyűjtése.

Fenti dokumentumok közül Pest Megye Önkormányzata 2013 őszére elkészítette „Pest Megye Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltáró” c. dokumentumot, valamint a megye hosszú távú fejlesztési céljait rögzítő Pest Megyei Területfejlesztési Koncepciót, melyet széles körű szakmai- és társadalmi egyeztetés után az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció elfogadását követően 2013. szeptember 29-i ülésén jóváhagyott a megye közgyűlése is.

Ezt követően készül a megyei területfejlesztési program (stratégiai program), a területfejlesztési koncepción, mint hosszú távú célrendszeren nyugvó középtávú stratégia és annak megvalósítását szolgáló operatív program.



1. ábra. A területfejlesztés folyamatának bemutatása (forrás: Pest Megye Stratégiai Program — Egyeztetési anyag, 2014. január)

Jelen területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatástanulmány és környezeti értékelés Pest Megye Stratégiai Programját értékeli.

1.2. A TERÜLETI (KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (továbbiakban: TR rendelet) meghatározásai szerint a megyei területfejlesztési program a területi tervek egyik típusa. A jogszabály szerint a területi terv alátámasztó munkarészei a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat és a környezeti értékelés. A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat (továbbiakban: THT) tartalmi követelményeit TR rendelet 9. sz. melléklete tartalmazza. A környezeti értékelés elvárt tartalmát az egyes tervek, ill. programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet (továbbiakban: KÉ rendelet) 4.sz. melléklete tartalmazza. A TR rendelet kimondja, hogy a KÉ rendelet tartalmi követelményei szerint készülő környezeti értékelés a TR rendelet szerinti területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül.

A Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal és a Vidékfejlesztési Minisztérium között lezajló egyeztetések eredményeképpen egy tervdokumentációban elkészíthető a területi hatásvizsgálat, amely magába foglalja a környezeti értékelést. **Pest Megye Önkormányzata e**

felfogásnak megfelelően a Stratégiai Program (továbbiakban: PM SP) Területi (társadalmi és gazdasági) hatástanulmányát és Környezeti értékelését együttes tervdokumentációban készítetteti el.

A két tertípus tartalmi követelményeit az alábbiak szerint hangoltuk össze az együttes tervdokumentációban:

1. A TERÜLETI (KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLAT ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

1.1. A TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLAT ÉS KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

1.2. A TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATHOZ ÉS KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSHEZ FELHASZNÁLANDÓ INFORMÁCIÓK LEÍRÁSA

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

1.3. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A STRATÉGIAI PROGRAMRA

KÉ rendeletben szereplő tartalom

2. A TERV ISMERTETÉSE ÉS CÉLJAINAK ÖSSZEVETÉSE MÁS MEGEGYEZŐ SZINTŰ TERVEK, KONCEPCIÓK, PROGRAMOK CÉLJAIVAL

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

2.1. A TERÜLETRENDEZÉSI TERV FŐBB CÉLJAI, TARTALMÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

2.2. A TERV ÖSSZEVETÉSE MÁS, MEGEGYEZŐ SZINTŰ RELEVÁNS TERVEKKEL, KONCEPCIÓKKAL

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

2.3. A TERV RÉSZCÉLJAINAK KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTÚ KONZISZTENCIA VIZSGÁLATA, AZ ESETLEGES ELLENTMONDÁSOK FELTÁRÁSA

A TR rendelet a hatások környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

2.4. A JELENLEGI KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOTNAK A TERVVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMINEK ISMERTETÉSE

A TR rendelet a hatások környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

2.5. A TERVBEN JAVASOLT TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK KIJELÖLÉSÉVEL ÉS ÖVEZETEK LEHATÁROLÁSÁVAL KAPCSOLATOS AZON KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI JELLEMZŐK AZONOSÍTÁSA, AMELYEKRE A TERV VALÓSZÍNŰLEG JELENTŐS BEFOLYÁSSAL LESZ

TR rendeletben szereplő tartalom

2.6. A TERV ÁLTAL FELTÁRT KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK ÉRTÉKELÉSE, ÉS A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOT VÁRHATÓ ALAKULÁSA ABBAN AZ ESETBEN, HA A JAVASLATOK NEM VALÓSULNÁNAK MEG

A TR rendelet a konfliktusok környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

2.7. A TERV CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSA ESETÉN A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL KÖZVETETT VAGY KÖZVETLEN NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA

3. PEST MEGYE STRATÉGIAI PROGRAMJÁBAN SZEREPLŐ INTÉZKEDÉSEK VÁRHATÓ HATÁSAINAK ELEMZÉSE AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

A TR rendelet a javaslatok megvalósulása és meg nem valósulásának elemzését is előírja, a KÉ rendelet csak a célok megvalósulása esetén várható hatások elemzését. A hatástanulmányban mind környezeti, társadalmi, gazdasági szempontból is értékeltük a várható hatásokat a javaslatok megvalósulása és meg nem valósulása esetén is.

3.1. A STRATÉGIAI PROGRAM INTÉZKEDÉSEINEK ELEMZÉSE KÖRNYEZETI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom.

E fejezetek elején összefoglalóan ismertetésre kerülnek a jelenlegi állapot releváns, a PM SP tartalmával összefüggésben levő elemei, továbbá a PM SP intézkedései, beavatkozásai is. A KÉ rendelet a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetését külön fejezetben nevesíti, jelen dokumentációban összevonásra került a két fejezet.

- 3.1.1. a termőföld mennyiségére,
- 3.1.2. a talaj minőségére,
- 3.1.3. a földtani és ásványvagyorra,
- 3.1.4. a levegő minőségére,
- 3.1.5. a vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége),
- 3.1.6. a hulladékgazdálkodás helyzetére,
- 3.1.7. a tájra (tájszerkezet, tájhasználat),
- 3.1.8. az épített környezetre, a kulturális örökségre
- 3.1.9. az élővilágra (ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra),
- 3.1.10. a környezeti zajra.

3.2. A STRATÉGIAI PROGRAM INTÉZKEDÉSEINEK ELEMZÉSE TÁRSADALMI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

TR rendeletben szereplő tartalom.

E fejezetek elején összefoglalóan ismertetésre kerülnek a jelenlegi állapot releváns, PM SP tartalmával összefüggésben levő elemei, továbbá a PM SP intézkedései, beavatkozásai is. A TR rendelet a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetését nem kéri, de annak érdekében, hogy a dokumentáció szerkezete logikus maradjon a javaslatok társadalmi és gazdasági szempontú elemzése is a környezeti szempontú elemzéssel megegyező szerkezetben történt.

- 3.2.1. a népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás),
- 3.2.2. a foglalkoztatásra,

- 3.2.3. a szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire,
- 3.2.4. a népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére,
- 3.2.5. a társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére.

3.3. A STRATÉGIAI PROGRAM INTÉZKEDÉSEINEK ELEMZÉSE GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

TR rendeletben szereplő tartalom.

E fejezetek elején összefoglalóan ismertetésre kerülnek a jelenlegi állapot releváns, PM SP tartalmával összefüggésben levő elemei, továbbá a PM SP intézkedései, beavatkozásai is. Ar TR rendelet a jelenlegi állapot releváns, a koncepció tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetését nem kéri, de annak érdekében, hogy a dokumentáció szerkezete logikus maradjon a javaslatok társadalmi és gazdasági szempontú elemzése is a környezeti szempontú elemzéssel megegyező szerkezetben történt.

- 3.3.1. a térszerkezetre (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai),
- 3.3.2. a településrendszerre,
- 3.3.3. természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai),
- 3.3.4. az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére,
- 3.3.5. a mezőgazdaságra,
- 3.3.6. az erdőgazdálkodásra,
- 3.3.7. az idegenforgalomra,
- 3.3.8. a vízgazdálkodásra,
- 3.3.9. a térség eltartó képességére és versenyképességére,
- 3.3.10. műszaki infrastruktúrára (elérési távolságok és idők, kapcsolati hiányok, nagyberuházások kivitelezési költségeit befolyásoló tényezők, mint például domborzati viszonyok, műtárgyak),
- 3.3.11. az energiaellátásra

3.4. A STRATÉGIAI PROGRAM INTÉZKEDÉSEINEK MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETVE VAGY KÖZVETLENÜL KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZON ELEMREKRE, AMELYEK TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK KÖZVETLEN IGÉNYBEVÉTELÉT VAGY KÖRNYEZETTERHELÉS, VAGY EMBERI EGÉSZSÉG KÁROSODÁSÁNAK KÖZVETLEN ELŐÍDÉZÉSÉT JELENTIK

A TR rendelet a témakör környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú elemzését írja elő, a KÉ rendelet csak a környezeti szempontú elemzést, azonban a környezeti szempontú elemzés tartalma azonos.

4. JAVASLAT KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSRE

TR rendelet környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésekre vonatkozó javaslattételek kidolgozását írja elő, a KÉ rendelet jellegénél fogva csak a környezeti szempontú javaslatok megfogalmazását.

A TR rendeletben ez a fejezet megelőzi a részletes elemzés —jelen dokumentációban 3. fejezetet— fejezetet. A KÉ rendeletben viszont a „Javaslatok” témakörű fejezetek a részletes elemzéseket követően vannak.

4.1. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE, VALAMINT A TÁRSADALOMRA ÉS A GAZDASÁGRA KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK ÉS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

4.2. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTÚ ELŐÍRÁSOKRA, FELTÉTELEKRE, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNİ.

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

5. ÖSSZEFOGLALÁS

TR és KÉ rendeletben is szereplő tartalom

A területi hatásvizsgálat és Környezeti értékelés a Stratégiai Program Javaslattevő munkafázisával párhuzamosan készül.

1.3. A TERÜLETI (TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI) HATÁSVIZSGÁLATHOZ ÉS A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSHEZ FELHASZNÁLANDÓ INFORMÁCIÓK LEÍRÁSA

A Területi hatástanulmány és Környezeti értékelés során a Megbízó által rendelkezésre fejlesztési koncepciók, programok, háttér tanulmányok, nyilvános tanulmányok, szakpolitikai dokumentumok, fejlesztési stratégiák, valamint a kidolgozók saját becslése alapján készült.

Felhasznált tanulmányok, programok, stratégiák:

- 1/2014. (I. 3.) OGY határozata I a Nemzeti Fejlesztés 2030—Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról
- Pest Megye Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás 2013,
- Pest Megye Területfejlesztési Koncepció Javaslatátétel 2013,
- Pest Megye Stratégiai Program—munkaanyag, 2014. január 27.
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) 2007,
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) 2007,
- III. Nemzeti Környezetvédelmi Program (III. NKP 2009-2014),
- Nemzeti Vidékstratégia (NVT) 2012,
- Víz Keretirányelv, Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve, az érintett rész-vízgyűjtők részvízgyűjtőgazdálkodási tervei
- Duna Régió Stratégia (DRS) (2011)
- Heves Megye Területfejlesztési Programja 2013,
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2013,
- Nógrád Megye Területfejlesztési Programja 2014,
- Pest Megye III. Környezetvédelmi Program (2009-2013)
- Pest Megye Hulladék-gazdálkodási Terve (2009-2014)
- A tervek, programok környezeti vizsgálatát segítő útmutató gyakorlati alkalmazhatóságának kipróbálása több elkészült terv környezeti vizsgálatában c. kutatás zárójelentése (Témafelelős: Jaczenkó Judit, TÁJOLÓ-TERV Kft, 2006.)

A területi hatásvizsgálat és környezeti értékelés természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtéseket.

A területi hatásvizsgálat környezeti vizsgálat során elemezzük a stratégia program prioritásainak, intézkedéseinek, beavatkozásainak megvalósulása és meg nem valósulása esetén várható környezeti hatásokat környezeti elemenként és rendszerenként. A III. Nemzeti

Környezetvédelmi Program tematikus akcióterületei által meghatározott fenntarthatósági értékrend mentén vizsgáljuk a stratégia program prioritásait, intézkedéseit, beavatkozásait, bemutatva azok illeszkedését ehhez az értékrendhez. Bemutatjuk a megyei stratégiai program illeszkedését a környezeti fenntarthatóság szempontjából lényegesebb tervekhez, stratégiákhoz.

A területfejlesztési stratégiai program egy ágazatközi, integráló típusú területi tervi műfaj, megvalósítása a területi tervezésért felelős megyei önkormányzat hatáskörén túlmutatóan jellemzően több szereplő közreműködését, illetve peremfeltétel meglétét vagy létrejöttét is feltételezi. A környezeti vizsgálat és értékelés ezért elsősorban arra fókuszál, hogy a prioritások, nyitottak-e a környezeti fenntarthatósági szempontok felé, és az intézkedésekben, beavatkozásokban kellően érvényesülnek-e a fenntarthatóság követelményei.

1.4. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A STRATÉGIAI PROGRAMRA

A területi hatásvizsgálat, valamint a környezeti vizsgálat és értékelés PM Stratégiai Programmal párhuzamosan készül, így iteráló jelleggel hatást gyakorol a program tartalmára. A területi hatásvizsgálat elvégzése során a stratégiai program kidolgozójával egyeztettünk.

Elmondható, hogy a környezeti vizsgálat lefolytatása és a környezeti értékelés és területi hatásvizsgálat elkészítése során konstruktív volt az együttműködés PM SP készítői és a hatásvizsgálatokat készítőik között.

2. A STRATÉGIAI PROGRAM ISMERTETÉSE ÉS CÉLJAINAK ÖSSZEVETÉSE MÁS MEGEGYEZŐ SZINTŰ TERVEK, KONCEPCIÓK, PROGRAMOK CÉLJAIVAL

2.1. A STRATÉGIAI PROGRAM FŐBB CÉLJAI, TARTALMÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE

Pest Megye Területfejlesztési Konceptió Helyzetfeltárás c. dokumentumban részletesen, a teljességre törekedve (nem csak az uniós költségvetési ciklusra való felkészülés jegyében) áttekintésre kerültek Pest megye társadalmi-, gazdasági-, térszerkezeti-, helyzete, továbbá az elmúlt egy-másfél évtized folyamatait vizsgálva az érvényes trendek.

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő fázis c. dokumentumban a helyzetfeltárás megállapításait alapul véve megtörtént Pest megye pozicionálása, kidolgozásra kerültek a fejlesztés lehetséges forgatókönyvei, megfogalmazásra került a megye kívánatos jövőképe, meghatározásra került az a célrendszer, amely lehetővé teszi a jövőképpen megfogalmazott kívánatos állapot elérését, annak megvalósítását. A célrendszer keretében egyaránt megfogalmazásra kerültek a területi- és ágazati fókuszú célkitűzések, törekedve a „Nemzeti Fejlesztés 2020” tervezési dokumentumban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszerrel való összhang megteremtésére. A tervezési dokumentum úgynevezett „teljes tervezés” módszerével készült, tehát mindent tartalmaz, ami a Pest megyében élők számára fontos lehet, még akkor is, ha annak bizonyos elemeinek megvalósítására nem várható uniós forrás.

A koncepcióban megfogalmazott célkitűzések egy 2030-ra elérni kívánt jövőbeni állapotra vonatkoznak, így a következő hétéves uniós költségvetési időszak alatt nyilvánvalóan nem tudnak majd maradéktalanul megvalósulni.

Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott **jövőkép** a következő: **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”**.

A Területfejlesztési Koncepció tudatos értékválasztással határozta meg a célkitűzéseket. A gazdasági környezet „megújítása”, mint általános cél, azt a következtetést fejezi ki, hogy Pest megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó, valamint stratégiai és horizontális célkitűzései eléréséhez jelentős hatékonyságnövelésre van szükség az endogén erőforrások, valamint a térszerkezeti adottságok kihasználásában, valamint a vállalkozások és intézmények együttműködésében, ami alapvető változást feltételez a gazdaság működésében. Pest megye csak akkor képes helytállni a nemzetközi versenyben, és csak akkor képes megteremteni a biztonságot, erősíteni a közösségeket és a jövőbe vetett bizalmat, ha megteremti ennek gazdasági alapjait; illetve, ha valamennyi célkitűzésében érvényre juttatja azt a törekvését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi fejlődéshez alapvető gazdasági szerkezetváltásra van szükség a fenntartható minőségi környezet biztosításával párhuzamosan.

- Nem a közvetítő-városi gyűrűben kívánja pozicionálni magát, hanem axiálisan kívánja kialakítani azokat az összetett „identitás-körzeteit” melyek „ún. gyors (infrastruktúrával jól ellátott) urbanizált és a velük kölcsönkapcsolatban álló „lassú” azaz agrár, vagy/és szabadidő-rekreációs zónákból szerveződnek. Nem egyetlen entitásként, hanem részentitások összességéként kínálja és identifikálja magát a Metropolisz Régiót.”
- Az agglomeráció „túlépítése” megakadályozásával a természeti környezetének jelentős és értékes részének, a főváros környéki „green-belt”-etnek a megtartásával új agglomeráció kép létrehozásával, rendezett településeket szeretne, ahol „a településközpontok agoraként, kellemes találkozóhelyként működnek”.
- „Kiemelten fontos a természeti és épített környezet – kulturtáj, épített örökség, régészeti- és műemlékek – védelme, megőrzése, fejlesztése, továbbörökítése. A megőrzött múlt nélkül nincs tartós jövő.” A megye városai valódi térségi központként való működésének elérése mind a gazdaságuk, mind az általuk nyújtott lakossági és közszolgáltatások tekintetében.
- „A területfelhasználás szigorú szabályokhoz kötött, a termőföld, a természeti értékek védelme érdekében a gazdaságfejlesztés, a lakóövezetek fejlesztése elsődlegesen csak terület rehabilitációkkal lehetséges, zöldmezős fejlesztésekre csak a megyei fejlesztési és rendezési tervekben kijelölt területeken van lehetőség.”
- A belső növekedést Pest megye a kistérségeken és megyehatárokon átnyúló kapcsolatrendszer erősítésével is kívánja segíteni az elérhető erőforrások, különösen a szakképzett munkaerő mellett.
- A megye minden térségében, a társadalom minden rétegében, minden korosztályának hasonló színvonalon szeretné biztosítani az életfeltételeket, a családi értékek előtérbe helyezésével, a családtámogatási rendszer megvalósulásával, a gyermekvállalási kedv növekedését célozza meg a csökkenő válásszám mellett.
- Közlekedési feltételek javításával, bővítésével szeretné a jobb elérhetőséget biztosítani a megye haránt irányú kapcsolatrendszerének bővítésével is.
- A megújuló energiák részarányának növelésével a 20 %-ot kívánja elérni a megye, kiemelt hangsúlyt fektetve a napenergia, a termál energia hasznosítására a megye déli és keleti térségeiben. Az erdővel borított területeken a faelgázosító illetve a pellet tüzelésű rendszerek kialakítása kapna támogatást. A szennyvíztisztító, valamint a

hulladék lerakó telepek biogáz hasznosító rendszereinek fejlesztésével szintén a megye energiaellátásának növelése a cél. A gázzal el nem látott településeken a hőszivattyús fűtésrendszerek elterjesztése javasolt.

- Vízgazdálkodási rendszerek komplex módon történő javításával és fejlesztésével a gazdaság élénkítése, valamint a klímaváltozásra való felkészülés is megoldandó.

A **célrendszer** struktúrájának felépítése során *három nagy átfogó cél* került meghatározásra:

- I. **Társadalmi megújulás** (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);
- II. **Gazdaság dinamizálása** (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);
- III. **Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** (A lokális –és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet);

Az átfogó célokon belül *ágazati és területi stratégiai célokat* egyaránt kitűzésre kerültek. A stratégiai célok teremtik meg a Stratégiai Program gerincét. Minden átfogó cél alá négy stratégiai cél került meghatározásra, valamint két speciális stratégiai cél, a Pest Megyei Duna stratégia megvalósítása és a Homokhátság térségének komplex fejlesztése.

Horizontális célok is megfogalmazásra kerültek, melyek olyan jellegű kitűzések, melyeknek jellegüknél fogva szükséges valamennyi stratégiai célt áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan. Ezért itt jelenik meg például a partnerség, a kohézió és felzárkóztatás és az értékmegőrzés.

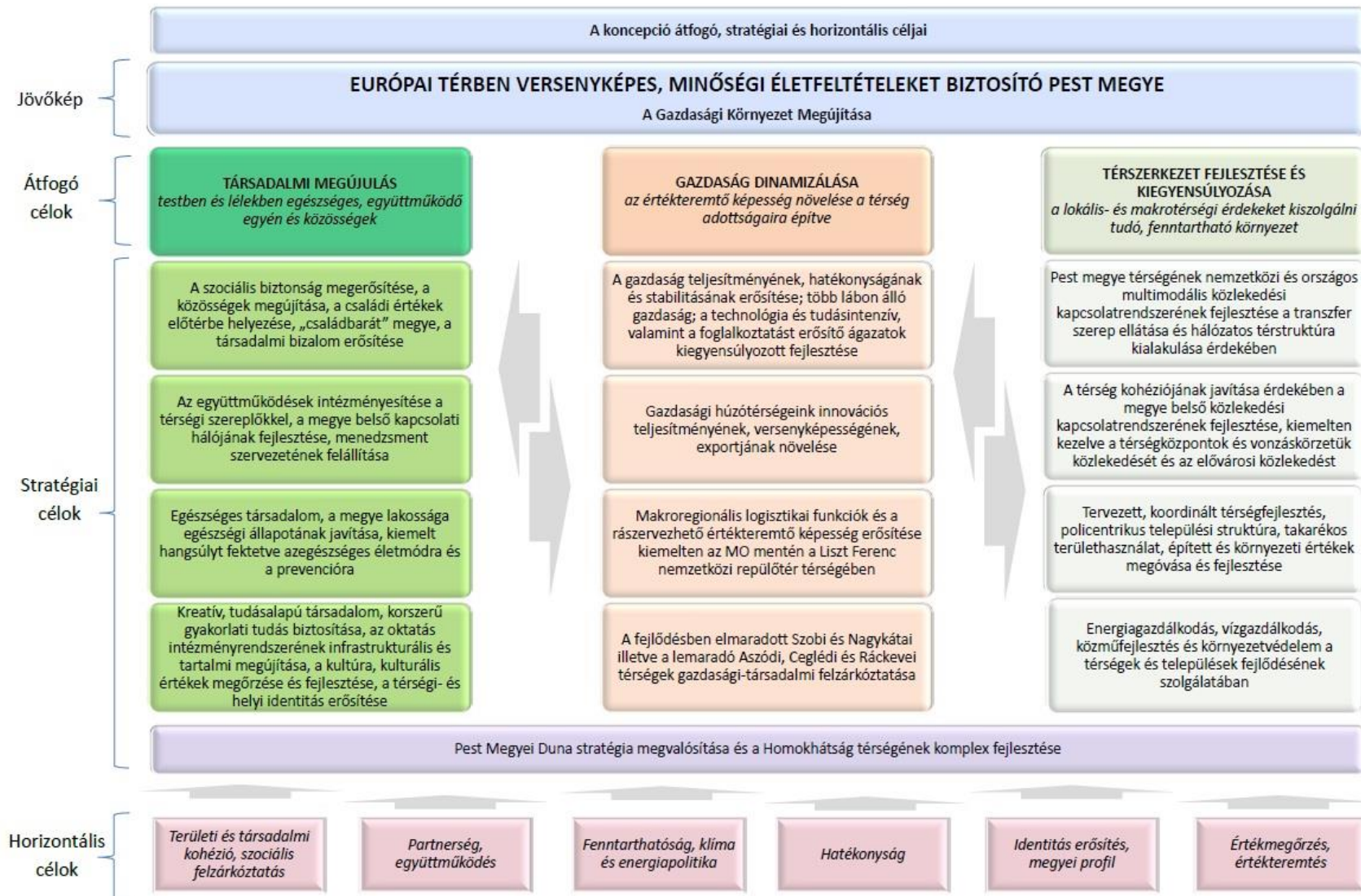
Pest Megye Területfejlesztési Koncepció célrendszerét a **2. ábrán** foglaljuk össze.

Pest Megye Stratégiai Programjában a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozásra került a megye középtávú cselekvési terve.

A stratégiai program a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet 3. melléklete szerinti tartalommal került kidolgozásra.

Figyelembe véve fenti célrendszert, törekedve az európai uniós tematikus célkitűzésekhez és a hazai operatív programokhoz (elsősorban a VEKOP-hoz) való illeszkedésre, nyolc fő beavatkozási területet azonosítottunk az alábbiak szerint:

Pest Megye Stratégiai Programja a Területfejlesztési Koncepció célrendszerét figyelembe véve, törekedve az európai uniós tematikus célkitűzésekhez és a hazai operatív programokhoz (elsősorban a VEKOP-hoz) való illeszkedésre, nyolc fő beavatkozási területet azonosít (Isd. **1. táblázat**)



2. ábra: Pest Megye Területfejlesztési Koncepció célrendszere (forrás: PM TFK Javaslattevő fázis)

1. táblázat: Pest Megye Stratégiai Program prioritásainak, intézkedéseinek, beavatkozásainak rendszere

	I. Prioritás: PEST MEGYE TÖBB LÁBON ÁLLÓ GAZDASÁGÁNAK DINAMIZÁLÁSA
GD1	1. INTÉZKEDÉS: VÁLLALKOZÁSOK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA
GD1.a	a) beavatkozás: Megyei befektetésösztönző szervezet létrehozása és működtetése
GD1.b	b) beavatkozás: Vállalkozások foglalkoztatásának ösztönzése
GD1.c	c) beavatkozás: Vállalkozások telephely feltételeinek javítása
GD1.d	d) beavatkozás: Vállalati technológia fejlesztések
GD1.e	e) beavatkozás: Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása
GD1.f	f) beavatkozás: Üzleti környezet fejlesztése
GD1.g	g) beavatkozás: Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása
GD1.h	h) beavatkozás: Vállalkozói együttműködések ösztönzése
GD1.i	i) beavatkozás: Vállalati K+F tevékenység erősítése
GD1.j	j) beavatkozás: Vállalatok és kutatóhelyek közötti együttműködés támogatása
GD1.k	k) beavatkozás: Start-up, Spin-off, Spin-out vállalkozások fejlesztése
GD1.l	l) beavatkozás: Kutatóintézeti infrastruktúra fejlesztése
GD2	2. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYE GAZDASÁGÁBAN MEGHATÁROZÓ SÚLYÚ ÁGAZATOK FEJLESZTÉSE
GD2.a	a) beavatkozás: Kiemelt jelentőségű ágazatok (pl: járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar) fejlesztése
GD2.b	b) beavatkozás: Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása
GD2.c	c) beavatkozás: Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése
GD2.d	d) beavatkozás: Turizmus mint stratégiai ágazat fejlesztése
GD2.e	e) beavatkozás: Kreatív ipar fejlesztése
GD2.f	f) beavatkozás: Versenyképes IKT szektor fejlesztése
GD2.g	g) beavatkozás: Ipari-logisztikai-szolgáltató területek kialakítása és fejlesztése
	II. Prioritás: PEST MEGYE FEJLŐDÉSBE LEMARADÓ TÉRSÉGEINEK KOMPLEX FEJLESZTÉSE (CLLD¹)
GD3	1. INTÉZKEDÉS: LEMARADÁSBAN LÉVŐ TÉRSÉGEK KOMPLEX FEJLESZTÉSE
GD3.a	a) beavatkozás: Ipoly mente (szobi) térség fejlesztése
GD3.b	b) beavatkozás: Tápíó mente (nagykátai) térség fejlesztése
GD3.c	c) beavatkozás: Galga mente (aszódi) térség fejlesztése
GD3.d	d) beavatkozás: Ceglédi térség fejlesztése
GD3.e	e) beavatkozás: Dabas/Ráckevei térség fejlesztése

¹ CLLD: közösségek által irányított helyi fejlesztések

	III. PRIORITÁS: KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS PEST MEGYE NEMZETKÖZI, REGIONÁLIS ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATAINAK JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN
TF1	1. INTÉZKEDÉS: HIÁNYZÓ NEMZETKÖZI KÖZLEKEDÉSI KAPCSOLATOK ÜTEMEZETT MEGÉPÍTÉSE, ILLETVE A MEGLÉVŐ KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE
TF1.a	a) beavatkozás: Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése
TF1.b	b) beavatkozás: Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése
TF1.c	c) beavatkozás: Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban
TF2	2. INTÉZKEDÉS: KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE
TF2.a	a) beavatkozás: Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése
TF2.b	b) beavatkozás: Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése
TF2.c	c) beavatkozás: Kistérségi és járási központok elérhetőségének javítása
TF3	3. INTÉZKEDÉS: KÖZÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE
TF3.a	a) beavatkozás: Belterületi utak fejlesztése
TF3.b	b) beavatkozás: Külterületi utak fejlesztése
TF3.c	c) beavatkozás: Kerékpárúthálózat fejlesztések
TF3.d	d) beavatkozás: Közlekedésbiztonsági beavatkozások
	IV. PRIORITÁS: TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS AZ ÉLHETŐBB, FENNTARTHATÓBB LAKÓKÖRNYEZETÉRT
TF4	1. INTÉZKEDÉS: POLICENTRIKUS TELEPÜLÉSSTRUKTÚRA, JÁRÁSKÖZPONTI FUNKCIÓHOZ KÖTHETŐ FEJLESZTÉSEK PEST MEGYÉBEN
TF4.a	a) beavatkozás: Járásközpontok fejlesztése, funkcióbővítő településfejlesztési beruházások
TF4.b	b) beavatkozás: Önkormányzati szolgáltatások javítása
TF4.c	c) beavatkozás: Szociális városrehabilitációs beavatkozások
TF5	2. INTÉZKEDÉS: KÖRNYEZETVÉDELEM, TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK MEGÓVÁSA, ÉLHETŐBB TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA
TF5.a	a) beavatkozás: Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése
TF5.b	b) beavatkozás: Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése
TF5.c	c) beavatkozás: Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem
TF5.d	d) beavatkozás: Barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése, kármentesítési-, hasznosítási tervek elkészítése
	V. PRIORITÁS: FENNTARTHATÓ HATÉKONYAN MŰKÖDŐ, A KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ ALKALMAZKODÓ ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA
TF6	1. INTÉZKEDÉS: ENERGIAHATÉKONYSÁG NÖVELÉSE, A CO2 KIBOCSÁTÁS CSÖKKENTÉSE
TF6.a	a) beavatkozás: Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások energetikai megújítása

TF6.b	b) beavatkozás: Lakossági fejlesztések támogatása
TF6.c	c) beavatkozás: Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai
TF6.d	d) beavatkozás: Települések közvilágításának energiatakarékos megújítása
TF6.e	e) beavatkozás: Szemléletformálás az energiatakarékoság tekintetében
TF7	2. INTÉZKEDÉS: VÍZGAZDÁLKODÁS, VÍZVISSZATARTÁS LÉTESÍTMÉNYEINEK FEJLESZTÉSE
TF7.a	a) beavatkozás: Megyei ár-és belvízvédelmi program(ok) kidolgozása
TF7.b	b) beavatkozás: Felszíni csapadékvíz elvezetés létesítményeinek fejlesztése
TF7.c	c) beavatkozás: Vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása
TF7.d	d) beavatkozás: Belvizek elleni védekezés
TF7.e	e) beavatkozás: Élővizeink (folyók, tavak, patakok)és környezetük rendbetétele, revitalizációja
TF7.f	f) beavatkozás: Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában
TF8	3. INTÉZKEDÉS: MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK HASZNOSÍTÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE
TF8.a	a) beavatkozás: Pest megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása
TF8.b	b) beavatkozás: Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása
TF8.c	c) beavatkozás: Szemléletformálás a megújuló energiák felhasználása tekintetében, mintaprojektek megvalósításával is
TF9	4. INTÉZKEDÉS: HULLADÉKGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSE
TF9.a	a) beavatkozás: Hulladék újrahasznosítás növelése
TF9.b	b) beavatkozás: Zöldhulladék újrahasznosítás szerepének növelése
TF9.c	c) beavatkozás: Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelése
TF9.d	d) beavatkozás: Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása
TF9.e	e) beavatkozás: Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán
TF10	5. INTÉZKEDÉS: VÍZKÖZMŰ HÁLÓZATOK FEJLESZTÉSE PEST MEGYÉBEN
TF10.a	a) beavatkozás: Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése
TF10.b	b) beavatkozás: Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása
TF10.c	c) beavatkozás: Szemléletformálás az egészséges ivóvízfelhasználás kapcsán
	VI. PRIORITÁS: TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ-, MEGÚJULÁS-, A TÁRSADALMI BEFOGADÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A SZEGÉNYSÉG ELLENI KÜZDELEM
TM1	1. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYEI HUMÁN ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSE
TM1.a	a) beavatkozás: Duális képzés erősítése
TM1.b	b) beavatkozás: Térség-specifikus igények biztosítása az oktatásban
TM1.c	c) beavatkozás: Pályaválasztási orientáció fejlesztése
TM1.d	d) beavatkozás: Egész életen át való tanulás ösztönzése

TM1.e	e) beavatkozás: Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként
TM1.f	f) beavatkozás: Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése
TM1.g	g) beavatkozás: Egészségügyben dolgozók kompetencia fejlesztése
TM2	2. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYEI INTÉZMÉNYEK FEJLESZTÉSE ÉS ÉPÍTÉSE
TM2.a	a) beavatkozás: Oktatási alapintézmények (bölcsőde, óvoda, családi napközi, általános iskola) fejlesztése
TM2.b	b) beavatkozás: Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése
TM2.c	c) beavatkozás: Szociális intézmények fejlesztése
TM3	3. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYE KULTURÁLIS ÉRTÉKEINEK MEGŐRZÉSE, HELYI ÉS MEGYEI IDENTITÁSTUDAT ERŐSÍTÉSE
TM3.a	a) beavatkozás: Helyi és megyei identitás erősítése
TM3.b	b) beavatkozás: Pest megyei kastélyprogram megvalósítása
TM4	4. INTÉZKEDÉS: TÉRSÉGI SZEREPLŐKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS KOORDINÁCIÓ
TM4.a	a) beavatkozás: Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása és működtetése
TM4.b	b) beavatkozás: Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése
TM5	5. INTÉZKEDÉS: TÁRSADALMI PROGRAMOK MEGVALÓSÍTÁSA
TM5.a	a) beavatkozás: Családbarát Pest megye
TM5.b	b) beavatkozás: Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése
TM5.c	c) beavatkozás: Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása
	VII. PRIORITÁS: TESTBEN ÉS LÉLEKBEN EGÉSZSÉGES PEST MEGYE
TM6	1. INTÉZKEDÉS: EGÉSZSÉGTUDATOS ÉLETMÓD ÉS PREVENCIÓ ÖSZTÖNZÉSE
TM6.a	a) beavatkozás: Egészséges életmódra és prevencióra irányuló szemléletformáló programok
TM6.b	b) beavatkozás: Lelki egészség megteremtése
TM6.c	c) beavatkozás: Lakossági szűrőprogramok indítása
TM6.d	d) beavatkozás: Sportoláshoz alkalmas környezet megteremtése
TM7	2. INTÉZKEDÉS: EGÉSZSÉGÜGY INTÉZMÉNYRENDSZERI FEJLESZTÉSE
TM7.a	a) beavatkozás: Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése
TM7.b	b) beavatkozás: Pest megyei kórházak fejlesztése

VIII. Prioritás: Integrált területi beavatkozások Pest megyében (ITI - Integrated Territorial Investment²)	
	Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI
	Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI
	Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI

2.2. A STRATÉGIAI PROGRAM ÖSSZEVETÉSE MÁS, MEGEGYEZŐ SZINTŰ RELEVÁNS TERVEKKEL, KONCEPCIÓKKAL

Az alponban vizsgálandó, hogy a terv tartalmaz-e olyan elemeket, melyek ellentétben állnak a helyi, vagy magasabb szinten meghatározott környezetpolitikai célkitűzésekkel.

Jelen együttes Területi (gazdasági, társadalmi) hatástanulmány és (Stratégiai) Környezeti értékelés során a Pm SP intézkedéseinek, beavatkozásainak az alábbi stratégiák, koncepciók tervek célkitűzéseivel való kapcsolódása, illeszkedése kerül elemzésre, elsősorban a vizsgált dokumentumok környezetpolitikai célkitűzései tekintetében:

1. A fejlesztési típusú dokumentumok közül:
 - 1.1. Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
 - 1.2. a szomszédos megyék és a Budapest területfejlesztési stratégiai programjai,
 - 1.3. Nemzeti Vidékstratégia (NVS)
 - 1.4. Duna Régió Stratégia (DRS) (2011)
2. A környezetvédelmi, fenntarthatósági dokumentumok közül:
 - 2.1. III. Nemzeti Környezetvédelmi Program
 - 2.2. Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) (2007)
 - 2.3. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) (2008-2025)
 - 2.4. Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve

2.2.1. Kapcsolódás fejlesztési típusú dokumentumokhoz

Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (továbbiakban: OFTK). Az OFTK az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait

² Az integrált területi beavatkozás (**ITI -Integrated Territorial Investment**) egy új típusú beavatkozás az Európai Unió területfejlesztési eszköztárában, melyet a tervek szerint a 2014-2020 időszakban lehet első alkalommal alkalmazni. Olyan területi fókuszú fejlesztést jelent, amely megvalósulhat egy régió belül, de akár több régiót is magában foglalhat. Jellemzője az integrált megközelítés, vagyis nem egyetlen operatív program célkitűzéseinek van alárendelve, hanem több operatív program több prioritástengelyének egy időben, egy helyen történő alkalmazására ad lehetőséget. További jellemzője, hogy az ITI-re előre elkülönített forráskeret áll rendelkezésre és önálló –a megvalósításért felelős- menedzment. Az ITI igazi jelentősége, hogy különösen hatékonyan képes a szinergikus hatásokat kihasználni.

OFTK	illeszkedés	PM SP prioritások
Átfogó fejlesztési célok		
Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés	++	Gazdaság dinamizálása (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve)
Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom	++	Társadalmi megújulás (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek)
Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme	++	Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása (A lokális –és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet)
Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet	++	Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI Pest Megyei Duna Stratégia ITI
Specifikus célkitűzések		
Szakpolitikákban érvényesítendő specifikus célok		
Versenyképes, innovatív gazdaság	++	Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása (GD) Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	++	Testben és lélekben egészséges Pest megye (TLE)
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás	+	Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b) Pest megye fejlődésben lemaradó térségeinek komplex fejlesztése (FL) Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI
Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I	++	Vállalkozások versenyképességének javítása (GD1)
Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	++	Társadalmi innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem (TI)
Jó állam: szolgáltató állam és biztonság		Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (TM2) járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében(TF4))
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme	+	Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (TF5)
Területi specifikus célok		
Az ország makroregionális szerepének erősítése	+	Hiányzó nemzetközi közlekedési kapcsolatok ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése (TF1)
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	++	Policentrikus településstruktúra (TF4)
Vidéki térségek népességeltartó	+	Pest megye fejlődésben lemaradó

képességének növelése		térségeinek komplex fejlesztése (FL) Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	+	Turizmus mint stratégiai ágazat fejlesztése (GD2.d) Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése (GD2.c) Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés	++	Vállalkozások versenyképességének javítása (GD1) Pest megye fejlődésben lemaradó térségeinek komplex fejlesztése (FL) Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása	++	Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében (TK)

++: Szoros, erős kapcsolat

+: Gyenge kapcsolat

0: Nincs kapcsolat

Az elemzésből megállapítható, hogy PM SP intézkedéseinek, beavatkozásainak megvalósulása segíti az OFTK céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

Szomszédos megyék és a Budapest területfejlesztési stratégiai programjai

Pest Megye Stratégiai Programjával megegyező, releváns koncepciók a határoló megyék és Budapest területfejlesztési stratégia programjai. Pest megye az ország hat megyéjével határos és körülöleli a fővárost, Budapestet. Budapest területfejlesztési dokumentumainak készítésekor Pest megye és Budapest Önkormányzatát képviselő főépítészek részvételével többszöri egyeztetés zajlott. Pest megye és Budapest stratégiai programjának kidolgozása a kölcsönös előnyök szem előtt tartásával zajlott. A határos megyék esetében a stratégiai programok egyeztetési folyamatának keretében fejtette ki Pest megye véleményét. Pest Megye Stratégiai Programjának Területi hatástanulmányának és Környezeti értékelésének készítésekor még nem minden szomszédos megye területfejlesztési stratégiai programja volt megismerhető. Szöveges dokumentum nem állt rendelkezésre: Bács-Kiskun megye, Fejér megye és Komárom-Esztergom megye esetében.

Pest Megye Stratégiai Program prioritásainak illeszkedése a szomszédos megyék és Budapest stratégiai programjainak prioritásaihoz

Pest Megye SP		Heves Megye SP		Jász-Nagykun-Szolnok Megye SP		Fővárosi Területfejlesztési Program		Nógrád Megye SP	
		illeszke -dés PM SP- hoz		illeszke -dés PM SP- hoz		illeszke -dés PM SP- hoz		illeszke -dés PM SP- hoz	
GD1	Vállalkozások versenyképességének javítása	++	Gépipar fejlesztése, nagyvállalatok versenyképességének fokozása	++	Üzleti környezet fejlesztése	++	Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása	++	Gazdasági aktivitás fokozása a foglalkoztatás bővítése érdekében
		++	KKV szektor versenyképességének növelése					++	Megyei KKV-k versenyképességének és innovativitásának növelése
		+/0	Hozzáadott érték növelése termékpálya modellek tudatos kialakításával						
		+	Infokommunikációs fejlesztések						
GD2	Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	+	Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése	++	Vállalkozás- és befektetés ösztönzés	++	Turizmus, mint gazdasági húzóágazat	+++	Helyi kulturális és természeti értékekre épülő gazdaság- és turizmusfejlesztés
		+	Sokszínűségében harmonikus megye, mint turisztikai desztináció pozícionálása	+	A megye gazdaságát és vonzerejét erősítő turisztikai fejlesztések			+	Befogadó társadalmi és közösségi megújulás a foglalkoztatottság bővítése érdekében
		+ / 0	Fenntartható agrárszerkezet létrehozása	+	Agrárium versenyképességének javítását szolgáló intézkedés			++	Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára
		+	Egészséges, vonzó vidék megteremtése a helyi gazdaság fejlesztésével és egymást erősítő helyi közösségek kialakításával						
		++	Gépipar fejlesztése, nagyvállalatok versenyképességének fokozása						
FL1	Lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése			++	Települések fejlesztéseit és együttműködéseit célzó programok				
TF1	Hiányzó nemzetközi közlekedési kapcsolatok ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése			++	Nagyterületi közlekedési fejlesztések	++	Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése		
TF2	Közösségi közlekedés fejlesztése	++	Az elérhetőség feltételeinek javítása	++	Fenntartható közlekedés feltételeinek megteremtése	++	Térségi közlekedés fejlesztése	++	Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára
						++	A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése		
TF3	Közúthálózat fejlesztése	++	Az elérhetőség feltételeinek javítása	++	Alsóbbrendű közlekedési infrastruktúra hálózati elemek fejlesztése	++	A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése	++	Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára
				++	Fenntartható közlekedés feltételeinek megteremtése				
TF4	Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében	++	Fenntartható település és térszerkezet	++	Települések fejlesztéseit és együttműködéseit célzó programok	+	Differenciált központrendszer létrehozása		
		+	Társadalmi különbségek mérséklése, mint a szegénység			++	Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása		

			megszüntetésének eszköze			+	Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város		
TF5	Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	++	Környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme			++	Barnamezős területek funkcióváltása	++	Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára
						+	Értékvédelem – értékteremtés		
		++	Fenntartható település és térszerkezet			++	Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem		
						++	Zaj- és légszennyezés csökkentése		
TF6	Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése	++	Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és az energiaimport függőség csökkentése érdekében			++	Energiahatékonyság és klímavédelem	+	Helyi kulturális és természeti értékekre épülő gazdaság- és turizmusfejlesztés
		++	Környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme						
TF7	Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése	++	Környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme	++	Integrált víz- és tájgazdálkodási programok	++	Korszerű vízgazdálkodás	+	Helyi kulturális és természeti értékekre épülő gazdaság- és turizmusfejlesztés
TF8	Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése	++	Környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme	++	Zöldgazdaság feltételeinek megteremtése				
		++	Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és az energiaimport függőség csökkentése érdekében						
TF9	Hulladékgazdálkodás fejlesztése	++	Környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme	++	Zöldgazdaság feltételeinek megteremtése	++	Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem		
TF10	Vízközmű hálózatok fejlesztése Pest megyében	++	Környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme	++	Integrált víz- és tájgazdálkodási programok	++	Korszerű vízgazdálkodás		
TM1	Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	++	Korszerű gyakorlati tudás biztosítása, valamint a kultúra szerepének növelése a térségi identitás erősítésében	++	Képzési struktúra hiányosságainak felszámolása	++	A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése	++	Befogadó társadalmi és közösségi megújulás a foglalkoztatottság bővítése érdekében
				+	Foglalkoztatási programok				
TM2	Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	+	Korszerű gyakorlati tudás biztosítása, valamint a kultúra szerepének növelése a térségi identitás erősítésében	++	Lakosság oktatási, képzési eszközrendszerének fejlesztése	++	A humán szolgáltatások optimalizálása		
		++	A család, mint érték előtérbe helyezése	++	Szociális ellátórendszer fejlesztése				
TM3	Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	++	Korszerű gyakorlati tudás biztosítása, valamint a kultúra szerepének növelése a térségi identitás erősítésében			+	A kulturális kínálat bővítése	++	Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára
		+	Egészséges, vonzó vidék megteremtése a helyi gazdaság fejlesztésével és egymást erősítő helyi közösségek kialakításával						

TM4	Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció					+	Várostérségi együttműködés		
TM5	Társadalmi programok megvalósítása	++	A család, mint érték előtérbe helyezése	+	Foglalkoztatási programok	+	Befogadó és támogató társadalom	++	Befogadó társadalmi és közösségi megújulás a foglalkoztatottság bővítése érdekében
		+	Társadalmi különbségek mérséklése, mint a szegénység megszüntetésének eszköze	+	Szociális ellátórendszer fejlesztése				
		+	A lakosság biztonságérzetének javítása						
TM6	Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	++	Egészséges társadalom kialakítása	++	Lakosság egészségi állapotának javulását szolgáló eszközrendszer fejlesztése				
		++	A sport, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére						
TM7	Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése	++	Egészséges társadalom kialakítása	++	Lakosság egészségi állapotának javulását szolgáló eszközrendszer fejlesztése				
	PM Duna Stratégia ITI					+	Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város		
		0	Infokommunikációs fejlesztések	0	Agrárium versenyképességének javítását szolgáló intézkedés	0	A lakásállomány optimalizálása		
		0	Társadalmi különbségek mérséklése, mint a szegénység megszüntetésének eszköze						

++: Szoros, erős kapcsolat a célok között
 +: Gyenge kapcsolat a stratégiai célok között
 0: Nincs kapcsolat a célok között

A Településfejlesztési koncepciók célrendszerének értékelésekor megállapítható, hogy a szomszédos megyék és Budapest jövőképében a humán, a gazdasági és a természeti erőforrások fenntartható fejlesztése a cél, továbbá a helyi értékek védelme és, a települések sajátosságaira alapozott térségfejlesztés.

A megyék és Budapest átfogó céljai már a jövőkép során is megfogalmazott három erőforrásnak – humán, a gazdasági és a természeti – megyei sajátosságoknak megfelelő fejlesztését kívánják eredményezni. Pest, Bács-Kiskun, Fejér és Komárom-Esztergom megye átfogó célkitűzései között megjelennek a periférikus és vidéki térségek felzárkóztatásával, ill. egyedi térséghez sajátos, adottságaikhoz igazodó fejlesztési célok is.

Pest megye és vizsgált szomszédos megyék és Budapest Stratégiai Programjának prioritásait és intézkedéseinek összevetésekor hasonló megállapítások tehetők, mint a településfejlesztési koncepciók célkitűzéseinek értékelésekor. Pest Megye Stratégiai Programjában kitűzött prioritások intézkedések összhangban vannak a vizsgált szomszédos megyék és Budapest SP prioritásaival, intézkedéseivel. Pm SP nem tartalmaz olyan célkitűzést, beavatkozást, amely ellehetetlenítené, vagy gátolná valamely szomszédos megye, vagy Budapest SP-ban megfogalmazott intézkedések megvalósítását. Ugyanez igaz fordítva is; a szomszédos megyék és a főváros SP-ja sem tartalmaz olyan tervezett intézkedést, beavatkozást, amely Pest Megye SP intézkedéseinek, beavatkozásainak megvalósítását gátolná, megakadályozná.

Mivel Pest megye a szomszédos megyékkel egyeztetve készítette el fejlesztési koncepcióját és stratégiai programját, amely egyeztetés megelőzte a társadalmi vitát. Ebből következően a még nem ismert szomszédos megyék SP esetében is feltételezhető, hogy olyan stratégiai programok készülnek, melyek koherenciában állnak Pm SP-mal.

Nemzeti Vidékstratégia

A stratégia fő célkitűzése olyan átfogó vidékfejlesztési program megvalósítása, amely a természeti erőforrás gazdálkodás, a mezőgazdaság és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozások együttes fejlesztésén keresztül széles rétegeknek nyújt esélyt a felemelkedésre. Egyúttal lehetőséget teremt természeti és táji értékeink megőrzésére, egy élhető környezet fenntartására, a kistelepüléseken élők életminőségének átfogó javítására, a vidéki élet becsületének és vonzerejének helyreállítására.

Nemzeti Vidékstratégia (2012-2020) célok	illeszkedés	Pm SP intézkedések, beavatkozások
A vidéki munkahelyek megőrzése, gyarapítása	++	Vállalkozások versenyképességének javítása (GD1 intézkedés beavatkozásai)
	+++	Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b) Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése (GD2.c) Turizmus, mintstratégiai ágazat fejlesztése (GD2.d) Kreatív ipar fejlesztése (GD2.e)
	+++	Lemaradásban levő térségek komplex fejlesztése (FL1) [elmaradott térségek: Ipoly mente (Szobi) térség, Tápió mente Nagykátai) térség, leszakadó térségek: Aszódi térség, Ceglédi térség, Dabas/ráckevei térség]
	++	Homokhátság komplex fejlesztése (ITI)
A vidéki népesség megtartása, a demográfiai egyensúly helyreállítása	+	Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (TM1 intézkedés beavatkozásai)
	+	Pest megye intézményeinek fejlesztése és építése (TM2 intézkedés beavatkozásai)
	+	Térségi szereplőkkel való együttműködés (TM4 intézkedés beavatkozásai)
	++	Társadalmi programok megvalósítása (TM5 intézkedés beavatkozásai)
	++	Homokhátság komplex fejlesztése (ITI)
Az élelmezési és az élelmiszerbiztonság szavatolása, a kiszolgáltatottság megszüntetése	+	Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b)
Agrár- és élelmiszergazdaságunk életképességének növelése, piaci pozícióinak javítása, a növénytermesztés és az állattartás egyensúlyi arányának helyreállítása	+++	Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b)
	+++	Homokhátság komplex fejlesztése ITI
Az ivóvízbázisok védelme, a vízkészletek, a talajok továbbá a természetes élővilág és a tájak megőrzése, a környezetbiztonság növelése	+++	az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása (TF10.b)
	+++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c)
	+++	Természeti területek, és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése (TF5.b)
Helyi erőforrásokra és rendszerekre is támaszkodó energiaellátás,	+++	Energia hatékonyság növelése (TF6 intézkedés beavatkozásai)

energiabiztonság, a kiszolgáltatottság csökkentése	+++	Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (TF8 intézkedés beavatkozásai)
A vidéki életminőség javítása, a vidéki gazdaság több lábra állítása	+++	Lemaradásban levő térségek komplex fejlesztése (FL1 intézkedés beavatkozásai)
	+++	Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése (GD2.c) Turizmus, mintstratégiai ágazat fejlesztése (GD2.d) Kreatív ipar fejlesztése (GD2.e)
	+++	Lemaradásban levő térségek komplex fejlesztése (FL1)
	+++	Homokhátság komplex fejlesztése ITI
A város és vidéke szoros kapcsolatának helyreállítása	++	Policentrikus települési struktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések (TF4 intézkedés beavatkozásai)
	++	Közösségi közlekedés fejlesztése (TF2 intézkedés beavatkozásai)
	++	Lemaradásban levő térségek komplex fejlesztése (FL1 intézkedés beavatkozásai)

+++ : Pm SP hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : Pm SP tartalmazza, csak áttételes a kapcsolat a célok között

+ : Pm SP említést tesz róla

0 : Nincs kapcsolat a célok között

Az elemzésből megállapítható, hogy Pm SP intézkedéseinek, beavatkozásainak megvalósulása segíti a Nemzeti Vidékstratégia céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

Duna Régió Stratégia (EDRS) (2011)

Az Európai Bizottság 2009 októberében felkért 14 országot a stratégia készítésében való közreműködésre. Az érintett tagállamok a Duna fenntartható fejlesztésére vonatkozóan 2009-ben közös együttműködési nyilatkozatot fogadtak el Ulmban. Elsősorban a Duna által érintett EU tagállamokra helyezve a hangsúlyt, azonban stratégiai partnerként bevonva a folyó mentén elhelyezkedő nem uniós országokat egyaránt. A Duna Régió Stratégia készítésének célja, hogy a 2014-ben induló új költségvetési periódusban a Duna makrorégió már közös európai fejlesztési és kutatási térségként kerüljön meghatározásra.

Az EU Duna Régió Stratégiája (továbbiakban: EUDRS) 11 cselekvési területet ölel fel az alábbi témák alapján:

- A közlekedés és az energiahálózatok fenntartható fejlesztése;
- Környezet- és vízvédelem;
- Társadalmi és gazdasági helyzet javítását célzó fejlesztések;
- Az irányítási rendszer fejlesztése.

A magyar Duna térségre vonatkozó átfogó cél: „A Duna integráló szerepének erősítése fenntartható fejlesztéssel”. A stratégia célrendszere három prioritás köré szerveződik:

- A Duna térség biztonságának erősítése országon belül és határokon átívelően;
- Fenntartható gazdaságfejlesztés;
- A Duna térségi identitás és együttműködés erősítése.

A célrendszer négy horizontális intézkedést tartalmaz:

- A Duna-térség területi kohéziójának elősegítése;
- A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése;

- Az EU egységes piacának elősegítése;
- Kutatás-fejlesztés és innováció elősegítése.

Pest Megye Önkormányzata stratégiai programjában stratégiai célként határozta meg a Pest Megyei Duna Stratégia (továbbiakban: Pm Duna Stratégia) elkészítését. A PM Duna Stratégia célja Pest megye közigazgatási határokra túlnyúló szemléletű integrált fejlesztéseinek megvalósítása a makro-regionális megközelítés gyakorlati, konkrét beavatkozásokra mutató alkalmazása által. A PM Duna Stratégia az EUDRS-hez kapcsolódva olyan beavatkozások megvalósítását irányozza elő, melyeken keresztül a megye hatékonyabban kezdeményezhet makroregionális együttműködéseket, és projekteket (vagy kapcsolódhat be ezekbe) a régió versenyképességének javítása, befektetések ösztönzése, jó gyakorlatok és technológiák átadása, vállalkozásai erősítése és külföldi piacokon való megjelenése érdekében.

A PM Duna Stratégia az EUDRS négy pillére mentén az alábbi intézkedések (konkrét beavatkozásokat nevesítve) megvalósítását tűzte ki célul:

- Pest megye KAPU térség integrált fejlesztése
- Dunakanyar integrált fejlesztése
- Ráckeve és térsége integrált fejlesztése
- Ipoly mente felzárkóztatása
- Környezetipari és energetikai fejlesztések
- Intézményi kapcsolatok erősítése

A Pm Duna Stratégiában meghatározott intézkedések beavatkozásai önállóan, elszigetelten egymástól nem valósíthatók meg. A beavatkozási területek integrált megközelítését indokolja a Duna jelenlegi elválasztó szerepe, magának a folyónak és mellékfolyóinak kölcsönös egymástól való függése, ágazati szempontból pedig a feladatok szerteágazó volta. A célokat integrált területi beavatkozás (ITI) keretében kívánja a megye megvalósítani (Pm Duna Stratégia ITI)

2.2.2. Kapcsolódás környezetvédelmi és fenntarthatósági dokumentumokhoz

III. Nemzeti Környezetvédelmi Program

Az országgyűlés 2009. decemberében elfogadta a **III. Nemzeti Környezetvédelmi Programot** [96/2009. (XII. 9.) OGY határozat a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról]. Magyarország környezeti fenntarthatóság elvéhez kapcsolódó 2009-2014 időszakra vonatkozó célkitűzéseit a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program tartalmazza.

A **NKP III. fő célkitűzése** a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához való hozzájárulás biztosítása.

Ennek elérése érdekében az **alábbi átfogó** célkitűzéseket tartalmazza a NKP III.:

1. A települési élet- és környezetminőség javítása
2. Természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése
3. A fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése
4. A környezet-biztonság javítása

Az NKP III. átfogó céljainak megvalósítását 9 tematikus akcióprogram (TAP) szolgálja.

A NKP III és Pest Megye Stratégiai Programjában megfogalmazott operatív célok az alábbi módon kapcsolódhatnak:

NKP III. célok	illeszkedés	Pm SP intézkedések, beavatkozások
1.TAP: A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése		
1.1. Környezeti nevelés, oktatás, szemléletformálás	+++	Szemléletformálás az energiatakarékosság tekintetében (TF6.e) Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában (TF7.f) Szemléletformálás a megújuló energiák felhasználása tekintetében, mintaprojektek megvalósításával is (TF8.c) Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán (TF9.e) Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (TM6)
1.2. Környezettudatos termelés és fenntartható fogyasztás	++	PM gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (GD2) intézkedésnek a helyi gazdaság megújítása a természeti erőforrások és értékek, a decentralizált energiatermelés és a tudás szerepének újraértékelésére irányuló beavatkozásai Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása (TF8.b) Lemaradásban levő térségek komplex fejlesztése (FL1) [Ipoly mente (Szobi) térség, Tápió mente Nagykátai) térség, leszakadó térségek: Aszódi térség, Ceglédi térség, Dabas/ráckevei térség]
1.3. Környezeti információhoz való hozzáférés	++	Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (TM4) Szemléletformálás az energiatakarékosság tekintetében (TF6.e) Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában (TF7.f) Szemléletformálás a megújuló energiák felhasználása tekintetében (TF8.c) Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán (TF9.d) Szemléletformálás az egészséges ivóvízfelhasználás kapcsán (TF10.c)
1.4. A turizmus környezeti hatásainak felmérése, tudatosítása	+	Közvetve tartalmazza a, urizmus mint stratégiai ágazat fejlesztése (GD2.d) beavatkozás
2. Éghajlatváltozás		
2.1. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése (energiagazdálkodás, közlekedés, mezőgazdasági és erdőgazdasági kibocsátás csökkentése)	+++	Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (TF6) Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (TF8) A Homokhátság komplex fejlesztésénél szintén szerepelnek a klímaváltozás hatásainak ellensúlyozására vonatkozó célok (ITI)
2.2. Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	+++	A SP kiemelt prioritása a klímaváltozás hatásaira való felkészülés (V. prioritás). Energiahatékonyság növelése, a CO ₂

		kibocsátás csökkentése (TF6), Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (TF8), Az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülést szolgálja a zöldfelületekkel tagolt településszerkezet kialakítása, a városi zöldterületek minőségi bővítése, hálózatba szervezése (TF5.b), a Homokhátságban a klímaváltozásra való felkészülés (ITI),
2.3. Ózonkárosító anyagok kibocsátásának csökkentése	++	CO ₂ -kibocsátás csökkentése (TF6)
3. Környezet és egészség		
3.1. Beltéri levegőminőség	0	Nem fejlesztési típusú program
3.2. Biológiai allergének	+	Közvetve tartalmazza az élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja (TF7.e)
3.3. A vízminőség és egészség	+++	Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása (TF10.b)
3.4. Élelmiszerbiztonság	+	Közvetve tartalmazza a mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b)
3.5. Klíma és egészség	+	Közvetve tartalmazzák a egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (TM6) és az egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (TM7) intézkedések
3.6. Környezet-egészségügyi információs rendszer	0	Nem szerepel a SP intézkedései és beavatkozásai között
4.TAP: Települési környezetminőség		
4.1. Településfejlesztés, -rendezés és környezetvédelem	+++	Járasközpontok fejlesztése, funkcióbővítő településfejlesztési beruházások (TF4.a) Szociális városrehabilitációs beavatkozások (TF4.c) Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése (TF5.a) Barnamezős területek hasznosítási tervek elkészítése (TF5.d)
4.1.1. Környezeti szempontok érvényesítése a településfejlesztésben és a településrendezésben	+++	Policentrikus településstruktúra (TF4) Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (TF5)
4.1.2. Települési zöldfelület	+++	Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése (TF5.a)
4.1.3. Épített környezet	+++	Pest megye kulturális értékeinek megőrzése (TM3)
4.2. A települések levegőminőségének javítása	+++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c)
4.3. A zajterhelés csökkentése	+++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c)
4.4. Közlekedés és környezet	+++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c)
4.5. A települési közszolgáltatások és környezetvédelem	+++	Vízközmű hálózatok fejlesztése (TF10) Hulladékgazdálkodás fejlesztése (TF9)

		Közösségi közlekedés fejlesztése (TF2)
5.TAP: A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem		
5.1. A természeti és táji értékek védelme	+++	Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése (TF5.b) a Duna természetes élővilágának védelmének és a Duna- menti területek természetvédelmének célkitűzései (PM Duna Stratégia ITI)
5.2. Természetvédelmi őrzés, kezelés, fenntartás	0	Nem szerepel a SP intézkedései és beavatkozásai között
5.3. Károsodott területek helyreállítása, káros hatások csökkentése	+++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c) Élővizeink (folyók, tavak, patakok)és környezetük rendbetétele, revitalizációja (TF7.e) Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása (TF9.d)
5.4. A természetvédelem feltételrendszerének javítása, ezen belül: Bemutatás, szemléletformálás, ökoturizmus	++	Az ökoturizmus fejlesztésére irányuló célkitűzések a turizmus fejlesztésén belül (GD2.d) és a megye egyes hátrányos és leszakadó térségeiben (FL1)
6.TAP: Fenntartható terület- és földhasználat		
6.1. Területrendezés és környezetvédelem	+	Közvetve policentrikus településstruktúra kialakítása (TF4), és élhetőbb települési környezet kialakítása (TF5)
6.2. Ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás	0	Nem szerepel a SP intézkedései és beavatkozásai között
6.3. Talajok védelme és fenntartható használata	++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c)
6.4. Környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat	+	Közvetve tartalmazza a mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b)
6.5. Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai	0	Az erdőgazdálkodással kapcsolatos intézkedéseket, beavatkozásokat nem tartalmaz a SP
7.TAP: Vizeink védelme és fenntartható használata		
7.1. Vizeink „jó állapotának” elérése: vízgyűjtő gazdálkodási tervezés és monitoring	0/+	Nem az Stratégiai Program témaköre Pm Duna Stratégiai ITI
7.2. Stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmét szolgáló, kapcsolódó programok	++	A NKP III. cél elérését szolgálja a Vízközmű hálózatok fejlesztése (TF10), és az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása (TF9.d)
7.3. Területi vízgazdálkodás, vízkármegelőzés és elhárítás	+++	Megyei ár-és belvízvédelmi program(ok) kidolgozása (TF7.a) Belvizek elleni védekezés (TF7.d)
7.4. Kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztestek állapotának javítása	+++	Dabas/Ráckevei térség fejlesztése (GD3.e) PM Duna Stratégia megvalósítása ITI
8.TAP: Hulladékgazdálkodás		
8.1. Megelőzés	+++	Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán (TF9e)

8.2. Hasznosítás	+++	Hulladék újrahasznosítás növelése (TF9.a) Zöldhulladék újrahasznosítás szerepének növelése (TF9.b)
8.3. Ártalmatlanítás	+++	Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelése (TF9.c)
8.4. Hulladékgazdálkodási tervezés	+	Alapvetően nem megyei Stratégiai Program témaköre, de a SP hulladékgazdálkodásra vonatkozó célkitűzései szolgálják a cél elérését.(TF9)
9.TAP: Környezetbiztonság		
9.1. Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás	++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c) intézkedés talaj és földvédelem vonatkozó elhatározásai, és az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása (TF9.d) beavatkozás
9.2. Környezeti kármentesítés	++	meglévő, illegális hulladéklerakók felszámolása (TF9.d) beavatkozás
9.3. Kémiai és sugárbiztonság	0	Nem szerepel a SP intézkedései és beavatkozásai között

+++ : Pm SP hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : Pm SP tartalmazza, csak áttételes a kapcsolat a célok között

+ : Pm SP említést tesz róla

0 : Nincs kapcsolat a célok között

Megállapítható, hogy Pest Megye Stratégiai Programjának és a NKP III célkitűzései összhangban állnak, a megfogalmazott célok egymást erősítve segítik a hatékony megvalósulásukat.

Nemzeti Fenntartható Fejlesztési keretstratégia (NFFS) (2007)

Az NFFS valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre egy pozitív, fenntartható, társadalmasítható jövőképnek megfelelő eszközrendszert és reformkeretet vázol fel.

NFFS célok	illeszkedés	Pm SP intézkedések, beavatkozások
A természeti értékek védelme, (a természetes ökoszisztémák működőképességének megőrzése)	+++	Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése (TF5.b)
	++	Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja (TF7.e)
	++	Pm Duna Stratégia megvalósítása ITI Homokhátság komplex fejlesztése (ITI)
Az éghajlatváltozás veszélyét erősítő tevékenységek visszaszorítása és felkészülés a klímaváltozásra, (az üvegházhatású gázok légkörbe való kibocsátásának csökkentése, zöldfelületi rendszerek kialakítása, vízvisszatartás, a vízmegtartó képesség növelése,)	+++	Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (TF6 intézkedés beavatkozásai)
	+++	A települések zöldfelületeinek növelése (TF5.a)
	+++	Vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása (TF7.c), Homokhátság komplex fejlesztése ITI, Pm Duna Stratégia ITI
A fenntartható vízgazdálkodás kialakítása (VKI szerint felszíni és felszín alatti vizek jó	+++	Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése (TF7

állapotba hozása, vizes és vízi élőhelyek védelme, rehabilitációja, árvízi biztonság növelése, a táji adottságoknak megfelelő gazdálkodási formák kialakítása)		intézkedés beavatkozásai)
	+++	Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja (TF7.e)
	+++	Pm Duna Stratégia ITI Homokhátság komplex fejlesztése (ITI)

+++ : Pm SP hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : Pm SP tartalmazza, csak áttételes a kapcsolat a célok között

+ : Pm SP említést tesz róla

0 : Nincs kapcsolat a célok között

! : hiányzó kapcsolat

Az elemzésből megállapítható, hogy Pm SP intézkedéseinek, beavatkozásainak megvalósulása segíti a Nemzeti Fenntartható Fejlődési keretstratégia céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) (2008-2025)

A NÉS a 2008-2025 időszakra határozza meg Magyarország középtávú klímapolitikáját. Három fő cselekvési irányt határoz meg:

- Az energiafelhasználás, ill. az éghajlatváltozásért felelős gázok kibocsátásának csökkentése, növekedésük megelőzése,
- Az éghajlatváltozás hatásai elleni védekezés, a következményekhez való alkalmazkodás,
- Az éghajlatváltozás társadalmi tudatosítása, a klímatudatosság erősítése.

A PM TFK Helyzetfeltárásában jelentős hangsúlyt kap a klímaváltozással kapcsolatos problémák feltárása és az azokra adandó válaszok keresése.

NÉS célok	illeszkedés	Pm SP intézkedések, beavatkozások
Az energiafelhasználás, ill. az éghajlatváltozásért felelős gázok kibocsátásának csökkentése, növekedésük megelőzése	+++	Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése (TF6 intézkedés beavatkozásai)
	+++	a Duna természetes élővilága védelmének és a Duna- menti területek természetvédelmének célkitűzései (PM Duna Stratégia ITI)
Az éghajlatváltozás hatásai elleni védekezés, a következményekhez való alkalmazkodás	+++	Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése (TF5.a)
	+++	Homokhátság komplex fejlesztése (ITI)
A fenntartható vízgazdálkodás kialakítása (VKI szerint felszíni és felszín alatti vizek jó állapotba hozása, vizes és vízi élőhelyek védelme, rehabilitációja, árvízi biztonság növelése, a táji adottságoknak megfelelő gazdálkodási formák kialakítása)	+++	A vízgazdálkodás fejlesztésére irányuló beavatkozások (TF7)
	+++	Duna vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása, a Dunai vízgyűjtő-gazdálkodás – a jó ökológiai állapot elérésére, továbbá természetes élővilágának védelme (Pm Duna Stratégia ITI)
	+++	A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, vízutánpótlás, vízvisszatartás (Homokhátság komplex fejlesztése ITI)

+++ : Pm SP hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : Pm SP tartalmazza, csak áttételes vagy gyenge a kapcsolat a célok között

- +: Pm SP említést tesz róla
0: Nincs kapcsolat a célok között
!: hiányzó kapcsolat

Az elemzésből megállapítható, hogy Pm SP céljainak megvalósulása segíti a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve

A víz más termékektől eltérően nem kereskedelmi termék, hanem örökség, melyet ennek megfelelően óvni, védeni és kezelni kell. Az Európai Unió 2000/60/EK számmal elfogadott Víz Keretirányelvben (VKI) határozta meg árvízvédelmi politika kereteit, amely a magyar jogrendbe 2003-2004 során került átültetésre. A VKI célkitűzése, hogy a vizek jó állapotát helyreállítsa, megőrizze. Ez a felszíni vizek esetében a kémiai állapoton túlmenően az ökológiai állapotot is jelenti, míg felszín alatti vizeknél a kémiai állapot mellett a mennyiségi állapotot veszi figyelembe. Indokolt esetben a jó állapotnál enyhébb célkitűzés is lehetséges, ekkor a jó potenciál elérése a cél.

Pest megye területét két az ország mindkét fő részvízgyűjtője (Duna, Tisza) érinti. Az ország 42 vízgyűjtőgazdálkodási alegységéből 6 alegység területe érinti a megyét: területe érinti:

- 1-7 Gerecse
- 1-8 Ipoly
- 1-9 Közép-Duna vízgyűjtő
- 1-10 Duna-völgyi főcsatorna
- 2-10 Zagyva
- 2-12 Nagykőrösi-homokhát

A 1127/2010. (V. 21.) számú kormányhatározattal került kihirdetésre Magyarország első vízgyűjtő-gazdálkodási terve.

VKI célkitűzései, intézkedései	illeszkedés	Pm SP intézkedések, beavatkozások
SZ1-4: A szennyvizek környezeti célkitűzéseket biztosító kezelése	+++	Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése (TF10.a)
CS1-2: Csatornázás vagy szakszerű egyedi szennyvíztisztítás és –elhelyezés megoldása	+++	Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése (TF10.a)
CS3: A meglévő csatornahálózatok kihasználásának növelése	+++	Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése (TF10.a)
CS4: A megfelelő szennyvízelvezetési rendszerek hosszútávú, biztonságos fenntartása	+++	Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése (TF10.a)
CS5: A keletkező szennyvíziszapok ártalommentes elhelyezésének, hasznosításának biztosítása	++	Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése (TF10.a)
TE1: A kommunális hulladékok megfelelő kezelése a felszín alatti vizek védelme érdekében	+++	Hulladékgazdálkodás fejlesztése (TF9 intézkedés beavatkozásai)
TE2: Ökológiai és vízminőségvédelmi szempontú belterületi csapadékvíz-gazdálkodás kialakítása	++	Felszíni csapadékvíz elvezetés létesítményeinek fejlesztése (TF7.b)
TE3 Belterületről származó szennyezések csökkentése, hatásainak mérséklése	++	Víz-gazdálkodás, víz-visszatartás létesítményeinek fejlesztése (TF7)

		intézkedés beavatkozásai)
PT1, 3: Ipari forrásból származó közvetlenszennyezések csökkentése a környezeti célkitűzések eléréséhez	+	Közvetve tartalmazzák a Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (GD2) intézkedés beavatkozásai
PT2: A használt termálvizek felszíni vizekbe való bevezetésének korlátozása, jó gyakorlatának elterjesztése	+	Közvetve tartalmazzák a vízgazdálkodás, vízviszatarítás létesítményeinek fejlesztése (TF7) intézkedés beavatkozásai
TA1-3: Tápanyag és szervesanyag terhelések csökkentését szolgáló művelési mód és ág váltás ösztönzése	+	Közvetve tartalmazzák a környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c) és a mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b) intézkedések beavatkozásai
TA5: Belvízrendszerek átalakítása tápanyag- és vízviszatarítás céljából	+++	Megyei ár-és belvízvédelmi program(ok) kidolgozása (TF7.a), Belvizek elleni védekezés (TF7c), továbbá a Homokhátság komplex fejlesztése (ITI)
TA6: Az aszályok hatásának mérséklése	+++	Homokhátság komplex fejlesztése (ITI)
TA7: Állattartó telepekről származó terhelések mérséklése	0/+	Nem jelenik meg a SP intézkedései között (az egyes állattartó telepek témaköre nem a területfejlesztés léptéke). A szagmisszió és poremisszió csökkentésére irányuló teendő szerepel a környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c) beavatkozásban
FI:Jó halászati és horgászati gyakorlat kialakítása és elterjesztése	+	Közvetve tartalmazza mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása beavatkozás (GD2.b).
KA1: Balesetszerű szennyezési események (beleértve az árvizeket is) megelőzése	++	Megyei ár-és belvízvédelmi program(ok) kidolgozása (TF7.a.),
KA2-3: Veszélyes anyagok által okozott szennyeződések kiküszöbölése	0	Nem a SP témaköre
KA4: Szakszerű kútkiképzés és jó állapotú kutak általánosság tétele	0	Nem jelenik meg a SP intézkedései, beavatkozásai között (nem a területfejlesztés léptéke)
KA5: Közlekedésből származó szennyezések mérséklése	++	Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5.c.)
KA6: Növényvédőszer fenntartható használata	0/+	Közvetve tartalmazza a mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b) beavatkozás
HM1-3, 5-7, 9-10sz: Vízfolyások és állóvizek hidromorfológiai állapotának javítása	++	Élővizeink (folyók, tavak, patakok)és környezetük rendbetétele, revitalizációja (TF7.e) PM Duna Stratégia ITI
HA1-3sz: Ártér rehabilitáció, partmenti vízvédelmi zóna kialakítása	+	Közvetve tartalmazza a megyei árvízvédelmi program(ok) kidolgozása (TF7.a.),
	+	Pm Duna Stratégia ITI
DU1-4sz: A vízfolyások medrét érintő létesítmények üzemeltetése a hosszirányú átjárhatóság biztosításával, valamint az alvízszempontok figyelembevételével	++	Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban (TF1.c)
KKsz: Vízi utak ökológiai szempontú kialakítása és működtetése	+	Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban (TF1.c)
FE1-3: Vízkivételek és tározás a vízkészletek megőrzésének figyelembevételével	+	Közvetve tartalmazza az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása (TF10.b)

FE4: Termálvizek és egyéb geotermikus céllal hasznosított vizek fenntartható használata, energetikai célra kivett felszín alatti vizek visszatáplálása	+++	Közvetve tartalmazza a megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása (TF8.b)
FE5: A felszín alatti víztetek mesterséges utánpótlásának vagy dúsításnak szabályozása	0	Nem jelenik meg a PM SP intézkedései között, nem a SP témaköre
IV1: Ivóvízminőség-javítása az előírásoknak megfelelő állapotra	+++	az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása (TF10.b)
IV2-3: Ivóvízbázis védelmének megteremtése, az ellátásbiztonság növelése	+++	az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása (TF10.b)
VT1-3, VT9sz: Vizes élőhelyekre és természeti értékei miatt védett területekre vonatkozó intézkedések	+++	természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése (TF5.b)
VT4-6sz: Állóvizek, holtmedrek, mélyárterek vízszintszabályozására, vízpótlására vonatkozó intézkedések	++	A vízgazdálkodás (TF7), és közvetve a Homokhátság komplex fejlesztése ITI) intézkedései, beavatkozásai.
VT7: A halas vizekre vonatkozó speciális intézkedések	0	Nem jelenik meg a PM SP intézkedései, beavatkozásai között, nem a Stratégiai Program tárgyköre
VT8: Fürdőhelyekkel kapcsolatos speciális intézkedések	0	Nem jelenik meg a PM SP intézkedései, beavatkozásai

+++ : Pm SP hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a célok között

++ : Pm SP tartalmazza, csak áttételes vagy gyenge a kapcsolat a célok között

+ : Pm SP említést tesz róla

0 : Nincs kapcsolat a célok között

Az elemzésből megállapítható, hogy Pm SP intézkedéseinek, beavatkozásainak megvalósulása segíti a rész-vízgyűjtő gazdálkodási tervek céljainak megvalósulását, a célok között ellentmondás nincs.

2.3. A PM STRATÉGIAI PROGRAM PRIORITÁSAINAK ILLESZKEDÉSE PM TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉHEZ

Pest Megyei Stratégiai Program prioritásai a Pest Megyei Területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott stratégiai célokon alapulnak, azonban a Stratégiai Program fókuszáltabb a beavatkozás irányait tekintve, mint a koncepció. A két dokumentum illeszkedését a következő ábra mutatja (forrás: Pm SP):

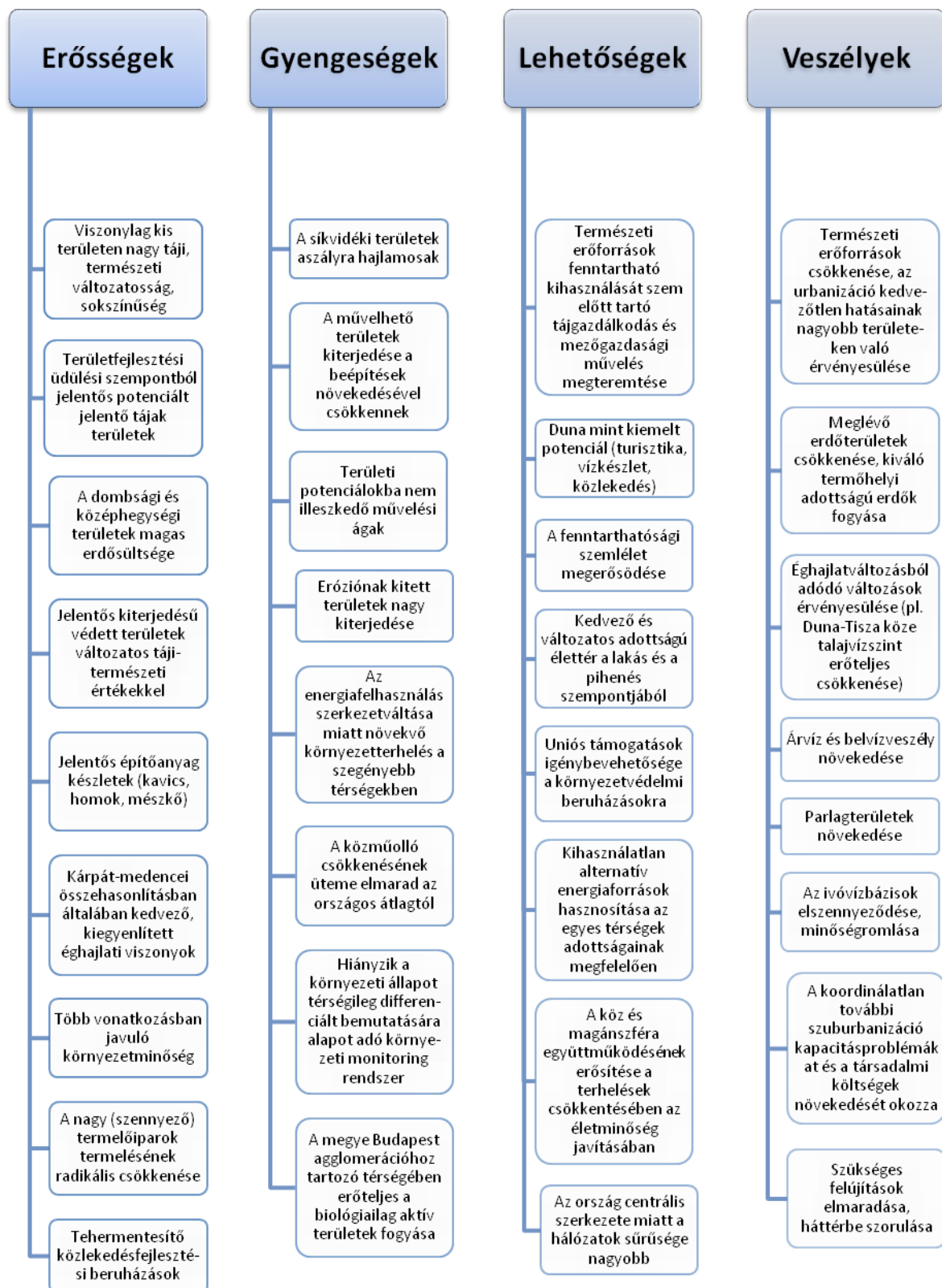
Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció stratégiai céljai	Stratégiai Program prioritásai						
	Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása	Pest megye fejlődésben lemaradó térségeinek komplex fejlesztése (CLLD)	Közlekedés-fejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	Települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	Fenntartható hatékonyan működő, a klímaváltozás-hoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása	Társadalmi innováció, megújulás, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	Testben és lélekben egészséges Pest megye
A szociális és közbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése	+	+		+		+++	+++
Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső kapcsolati hálójának fejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása	++	++	+			+	
Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra	+	+	+	+	+	++	+++
Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése	+++	+		+	+	+++	++
A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése	+++	++	++	+	+	+++	++
Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése	+++	++	++	+		+++	+
Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében	+++	++	+++	++	+	+++	+

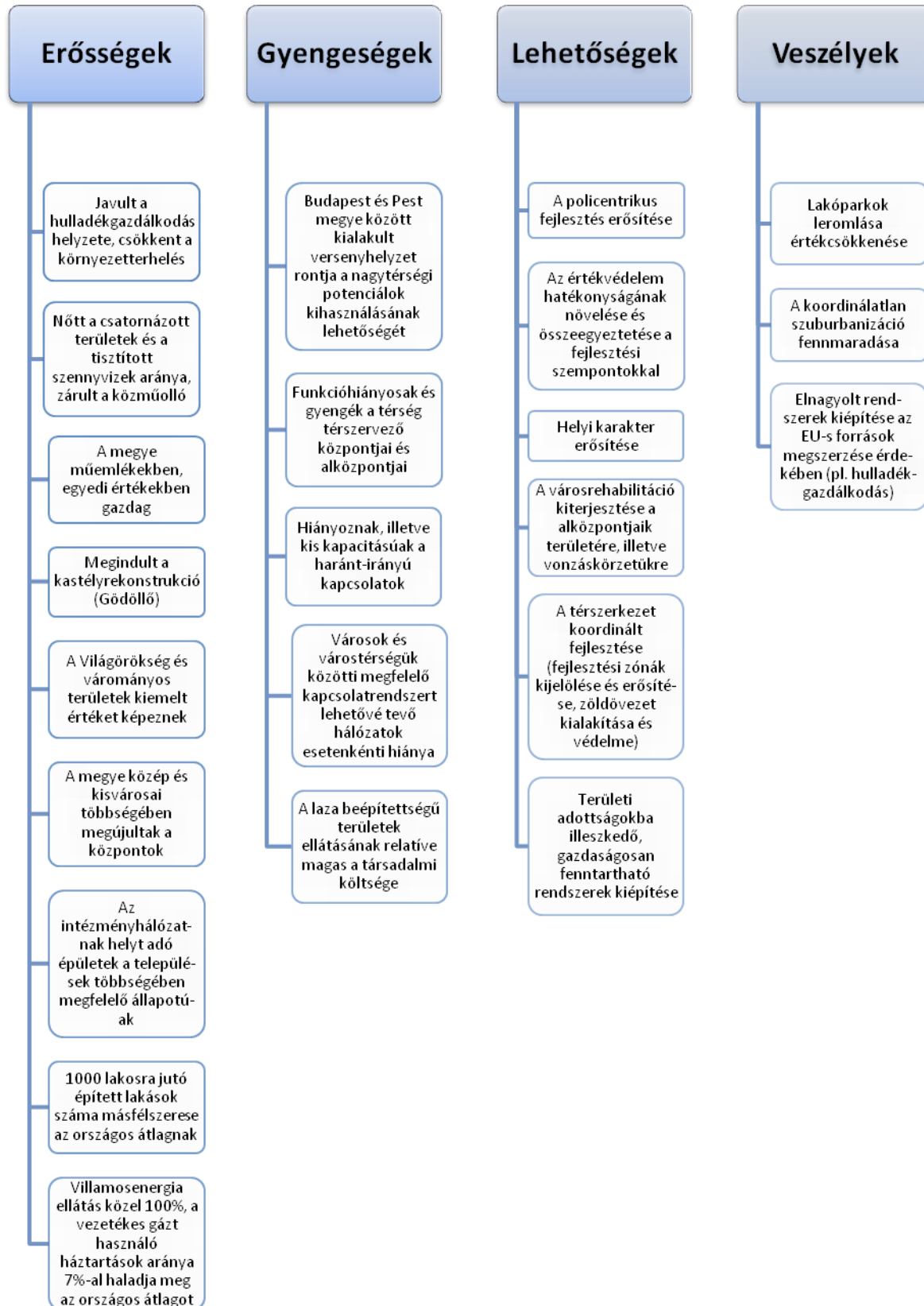
A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi és Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása	+++	+++	+++	++	+		+
Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében	++	++	+++	+	+	+	+
A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést	++	+++	+++	+	+	+	+
Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése	+	+	++	+++	+++	++	+
Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában	+	++	+	+++	+++	+	+

2.4. A JELENLEGI KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOTNAK A STRATÉGIAI PROGRAMMAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMEINEK ISMERTETÉSE

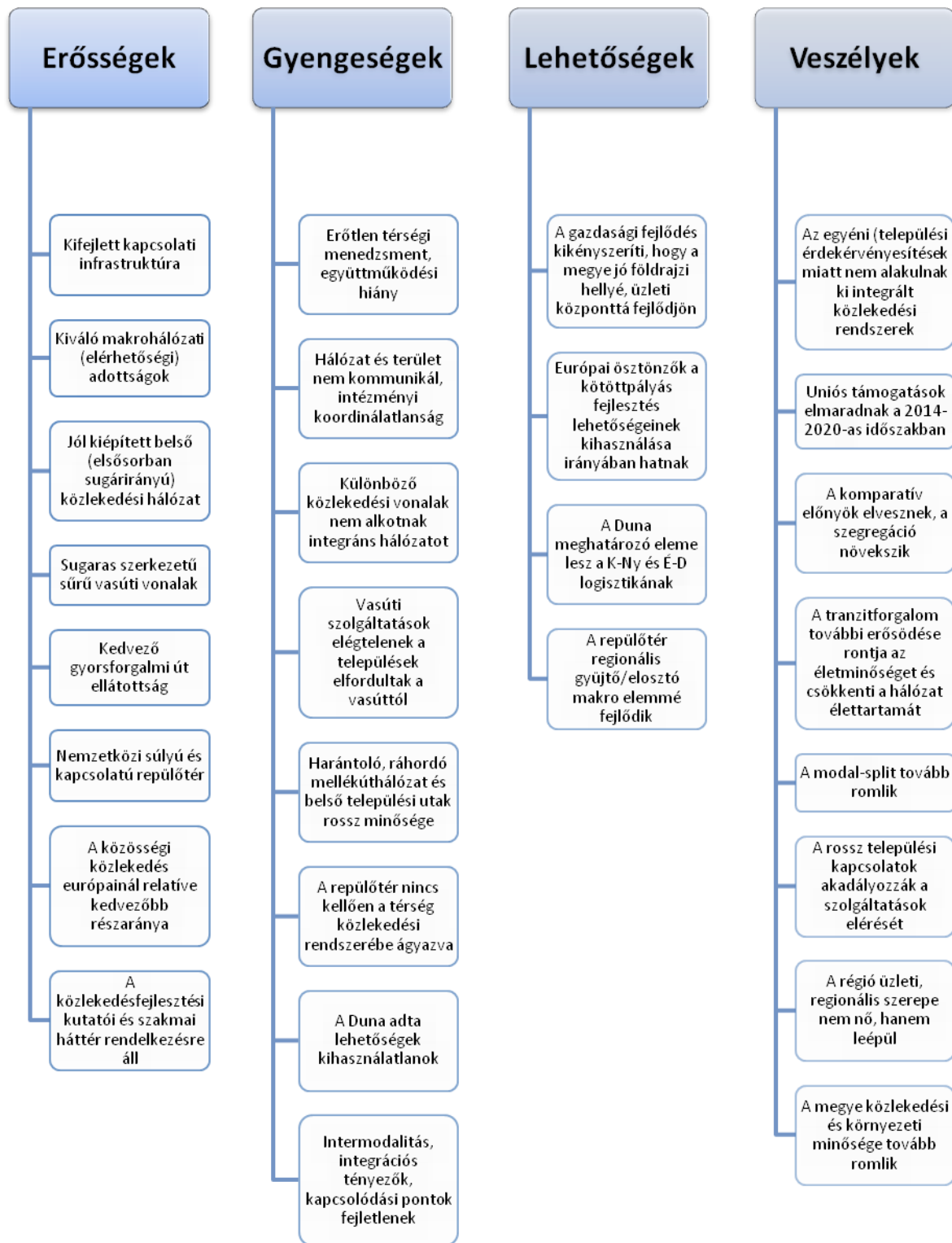
Pm Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás dokumentációban nagyon részletesen, a teljességre törekedve (nem csak az uniós költségvetési ciklusra való felkészülés jegyében) került áttekintésre a megye társadalmi, gazdasági, térszerkezeti, helyzetét, továbbá az elmúlt egy-másfél évtized folyamatait, vizsgálva az érvényes trendeket. A helyzetfeltárás végeredménye egy SWOT analízis keretében felvázolt megállapítás struktúra lett, mely tartalmazza a megye erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit. A SWOT analízis megállapításai alapján a megye jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági állapotának a tervvel összefüggésben levő elemei az alábbiakban foglalhatók össze:

Természeti és települési környezet SWOT elemzés

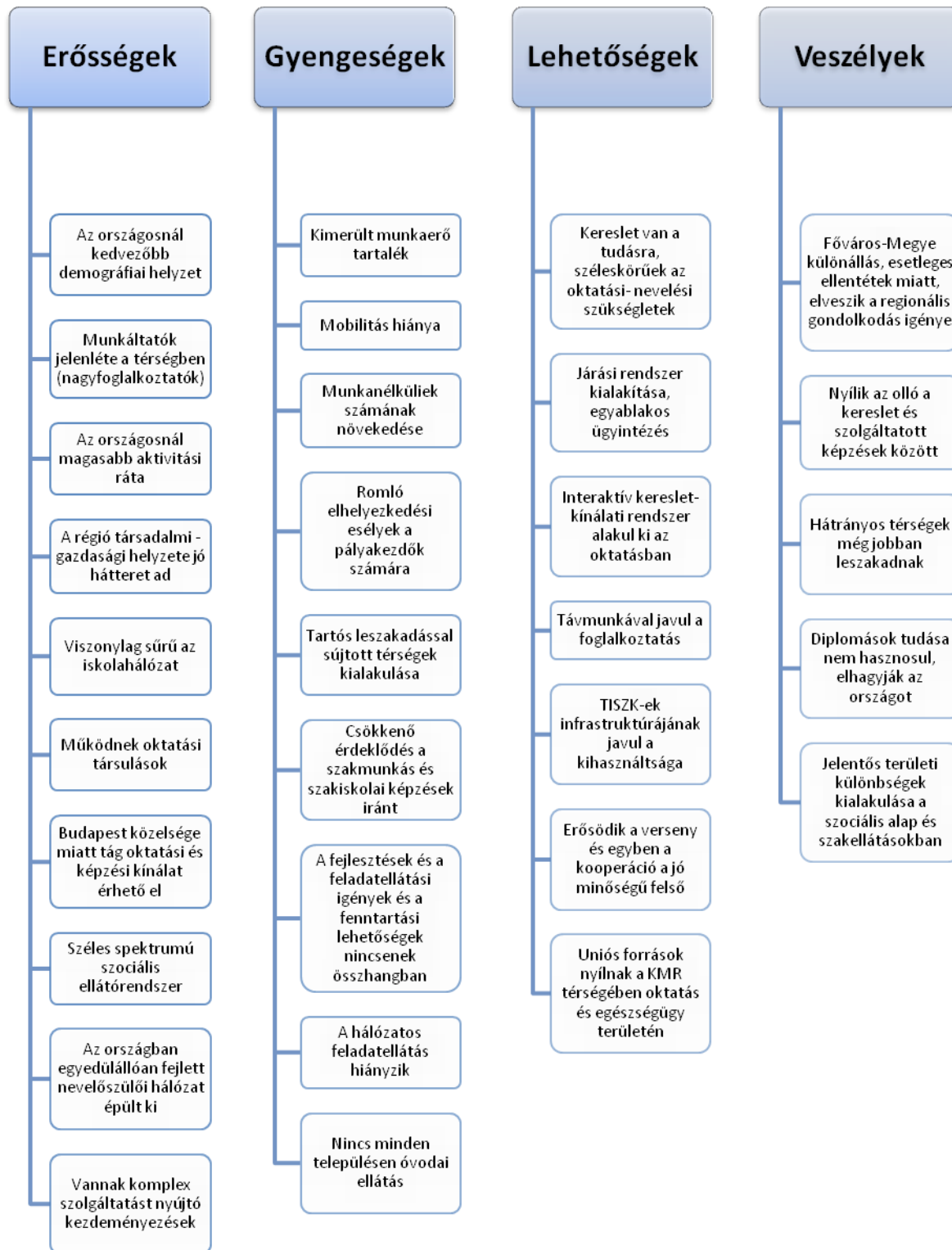


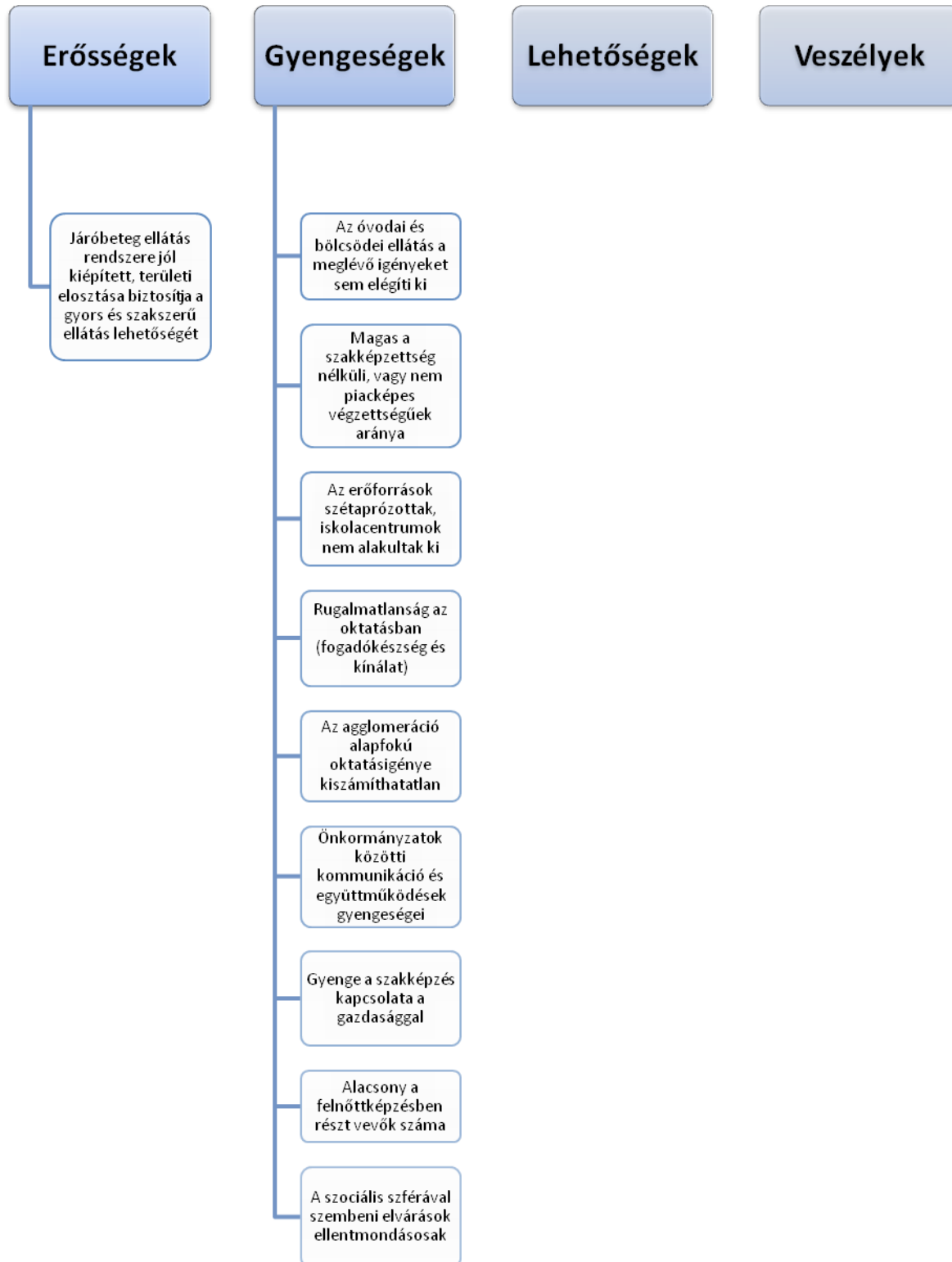


Közlekedési környezet SWOT elemzés

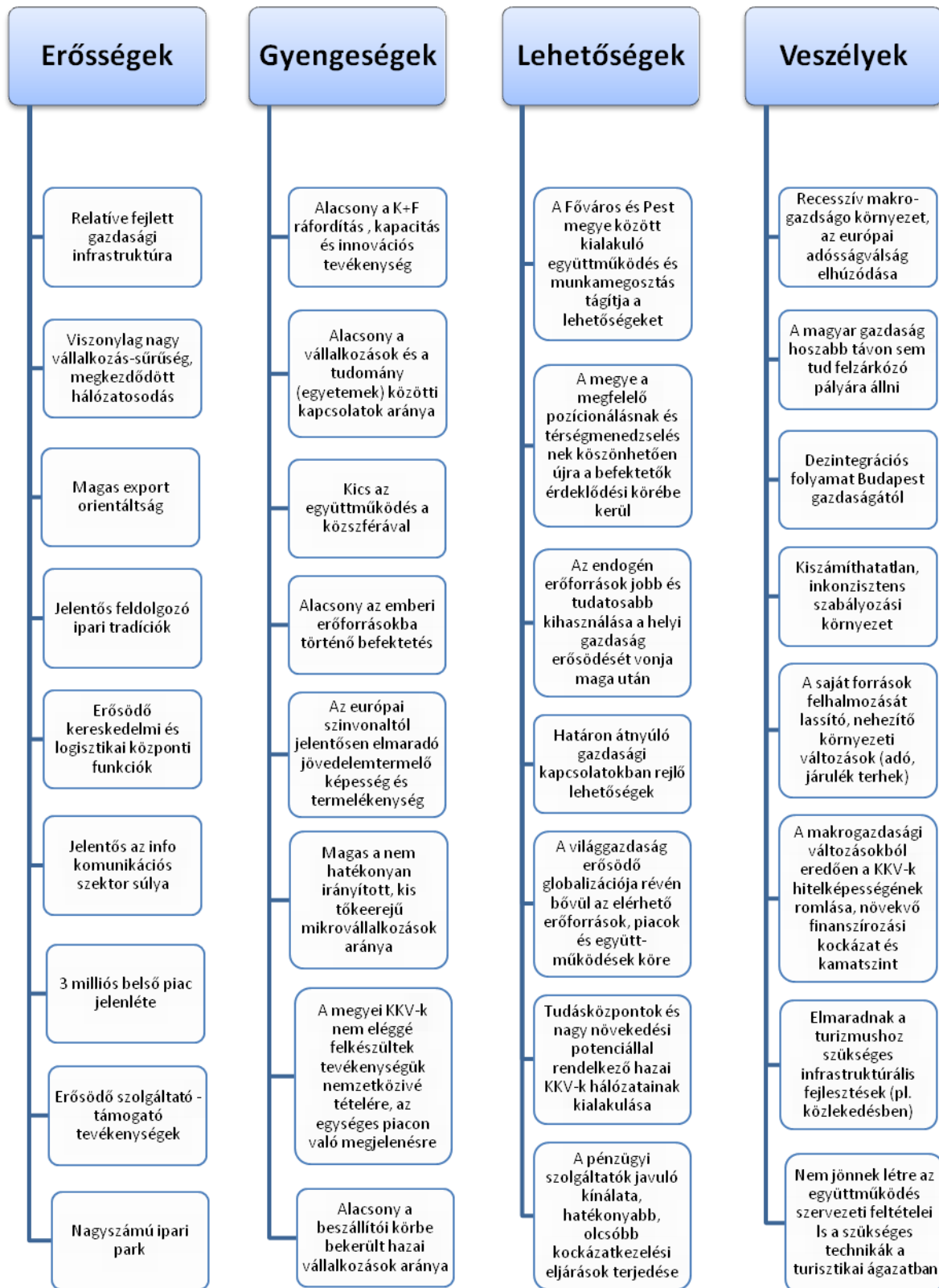


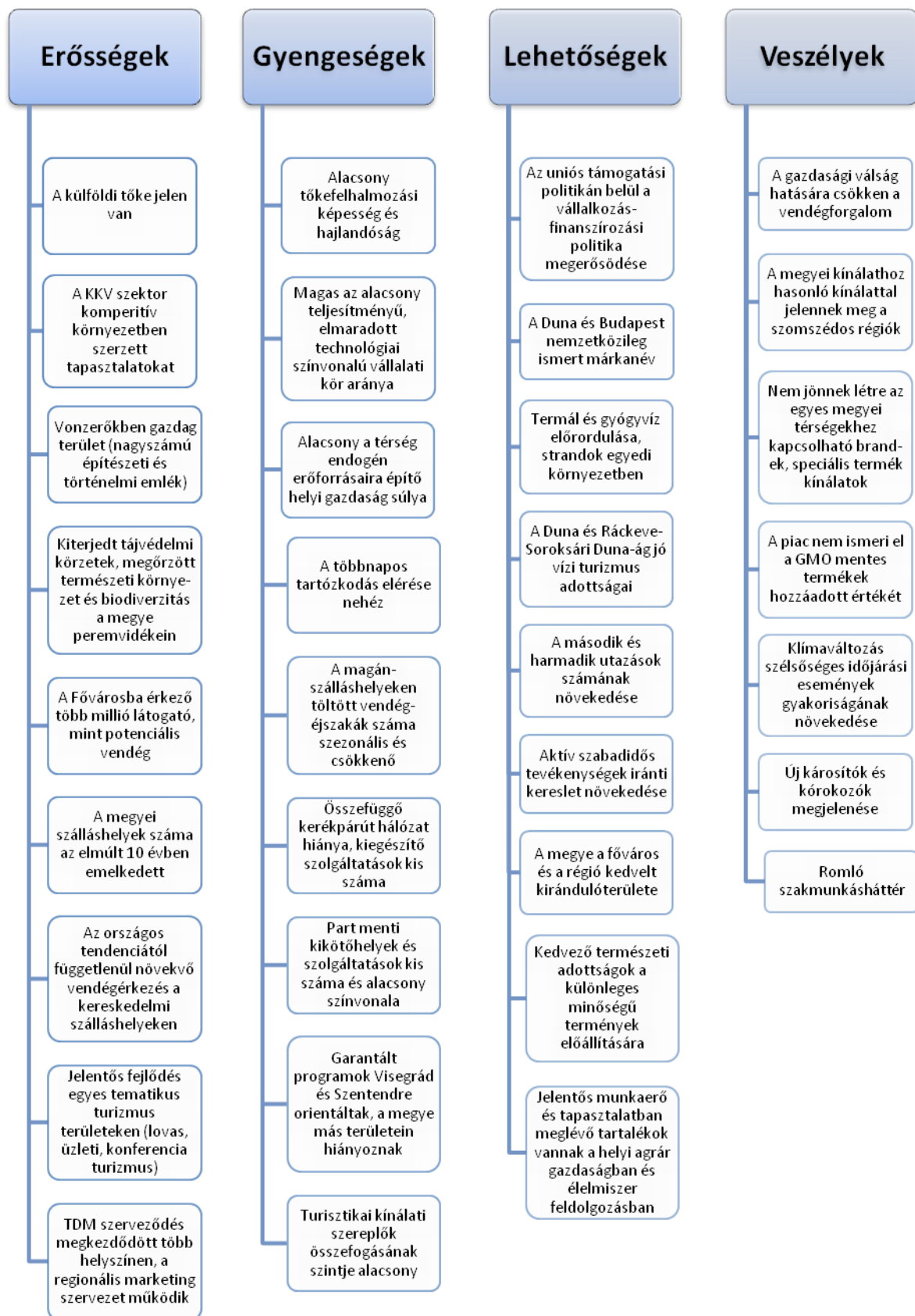
Társadalmi környezet és humán erőforrás környezet SWOT elemzés

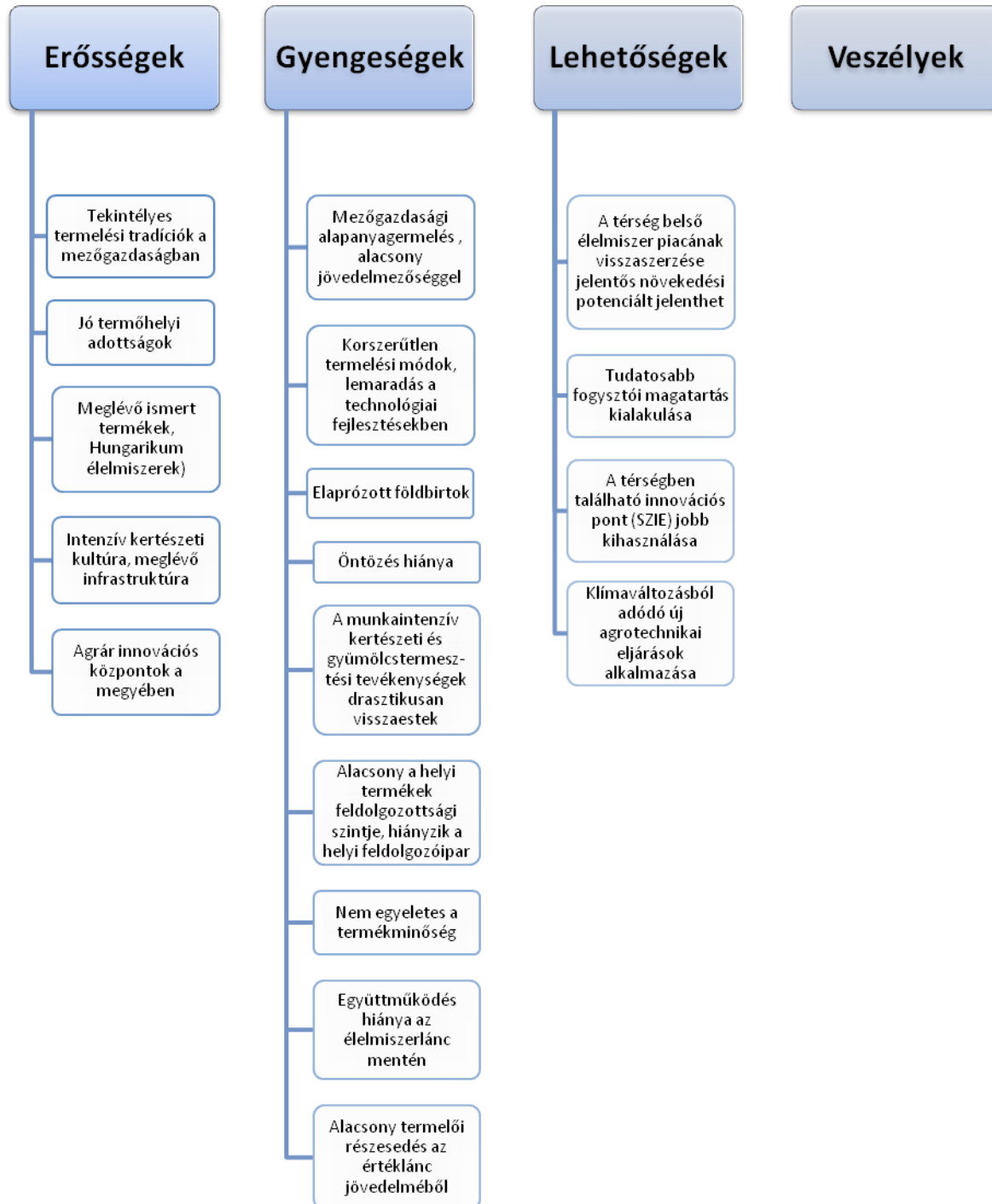




Gazdasági környezet SWOT elemzés







2.5. A STRATÉGIAI PROGRAMBAN JAVASOLT TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK KIJELÖLÉSÉVEL ÉS ÖVEZETEK LEHATÁROLÁSÁVAL KAPCSOLATOS AZON KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI JELLEMZŐK AZONOSÍTÁSA, AMELYEKRE A TERV VALÓSZÍNŰLEG JELENTŐS BEFOLYÁSSAL LESZ

A tervtípus jellegénél fogva — nem rendezési, hanem fejlesztési típusú terv— nem értelmezhető, mivel a stratégiai program nem tesz javaslatot térségi területfelhasználási kategóriákra és térségi övezetekre.

2.6. A STRATÉGIAI PROGRAM ÁLTAL FELTÁRT KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK ÉRTÉKELÉSE, ÉS A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI ÁLLAPOT VÁRHATÓ ALAKULÁSA ABBAN AZ ESETBEN, HA A JAVASLATOK NEM VALÓSULNÁNAK MEG

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A síkvidéki területek aszályra hajlamosak. A Homokhátság térségében a klímaváltozás hatására a térség vízgazdálkodási helyzete gyorsan romlik.

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezésére Pest megye, Bács-Kiskun és Csongrád megyével közösen kíván ITI típusú fejlesztést végrehajtani, „vízvisszatartás, vízpótlás létsítményeinek kialakítása (TF7.c)”. „környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5c.)” beavatkozás is a termőföldek minőségének megtartására, vízháztartási viszonyainak javítására irányul.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Gyors ütemben folytatódik a térség elsivatagosodási folyamata. Ha az elsivatagosodás következtében csökken a területek növényzettel való borítottsága, ami talajdegradációs folyamatokat indít el (szélerózió). A parlagon hagyott területeken allergén gyomnövények megjelenése közegészségügyi problémákat is okoz.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: Közvetlen hatás - a területen a megélhetési lehetőségek csökkennek, elnehezülnek, az életkörülmények romlanak, melynek következtében az aktív, mobilabb társadalmi rétegek a kedvezőbb feltételeket biztosító térségbe költöznek, a lakosság korösszetétele tovább romlik.

Közvetett hatás - Nem indulnak meg olyan speciális képzési programok, melyek a probléma megoldásához, végrehajtásához fontosak:

- Nem történik meg a humánerő célzott fejlesztése.
- Nem jön létre az intézményfejlesztése, a megfelelő jogi háttér kialakítása.
- Nem alakulnak ki a speciális társadalmi, szociális, infrastrukturális és ellátási probléma-megoldási módszerek, eszközök.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Az éghajlatváltozás következtében a felmelegedés hatására a területi és az időbeli szélsőségek fokozódnak, ez csökkenti a hasznosítható készleteket és növeli a külföldről érkező vizek mennyiségével szembeni kiszolgáltatottságot **mind a mezőgazdaságban, mind az erdőgazdálkodásban, mind a halászatban, mind az élelmiszeriparban.**

A kisvízfolyásokon tározás nélkül gyakorlatilag nem lesz felhasználható készlet a nyári időszakban öntözésre, ugyanakkor a vízvisszatartás egyébként sem kedvező hidrológiai feltételei romlanak.

Jelentősen növekedhet az öntözés és a halastavak vízigénye (ez elérheti akár az 50%-ot is), ugyanakkor ennek az igénynek a kielégítése a csökkenő vízkészletek miatt beavatkozások nélkül nem biztosítható. Tovább nehezül az egyébként kívánatos öntözéses gazdálkodás feltételeinek megteremtése.

A meglévő erdők kiszáradnak, új erdőtelepítés szinte lehetetlenné válik, az erdőgazdálkodás ellehetetlenül.

A hagyományosan termesztendő növények nem élnek meg, új – ismeretlen – fajták termesztését kell bevezetni, új technológiát kell alkalmazni. Szélsőséges esetben összeomolhat a mezőgazdasági termesztés, termelés.

A biodiverzitás csökkenésével a helyi termelés-feldolgozás-fogyasztás egységét működtethető rendszerek ki sem alakulnak, a kialakulóban lévő rendszerek felborulnak. Romlanak a térségi önellátás és megélhetés feltételei.

Csökken a növénytermesztés, a feldolgozóipar súlya, a növénytermesztésben, a feldolgozó iparban foglalkoztatottak száma. Növekszik a munkanélküliek száma.

Tovább gyengül a Pest megyei feldolgozóipar exportintenzitása, és Pest megye legfontosabb piacát, Budapestet is elveszítheti.

Nem valósul meg az innováció.

Pest megyében jelentős a hazai piaci, valamint az exportorientáció is megszűnhet, a szolgáltató szektor vállalkozásainak helyi értékesítést folytat része ellehetetlenül. A fejlődés leáll, sőt visszafordul, ami kereskedelem, valamint a szállítmányozás, raktározás ágazataira is kihat.

Az értékesítés (kiskereskedelem, „city logisztika”) a budapesti agglomeráció keresletét sem lesz képes kielégíteni.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A művelhető területek kiterjedése a beépítések növekedésével csökkennek

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: „Barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése, kármentesítési-, hasznosítási tervek elkészítése (TF5.d)” beavatkozás megvalósítása keretében kívánja Pm elérni, hogy ne jellemzően csak „zöldmezős” beruházások valósuljanak meg, hanem a barnamezős területeken (használaton kívüli ipari területek) megvalósuló beruházások részesüljenek előnyben.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Folytatódik, bár várhatóan kisebb mértékben, mint az elmúlt évtizedben, a mezőgazdasági termőterületek csökkenése. A városok szétterülése csökkenti a környezet fenntarthatóságát. A beruházói érdekeket túlzó mértékben előtérbe helyező területfejlesztések veszélyeztethetik a természeti értékeket.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A városok gyűrűjében engedélyezett, mégis kialakulása tekintetében spontán, megjelenésében heterogén és szélsőséges minőségű területhasználat jön létre, mind a munkahelyeket nyújtó, mind pedig a lakóterületeket teremtő fejlesztések esetében. A lakónépesség szegregációja folytatódik részben a városi életformából kimenekülő luxus-lakóparkok otthonteremtői, részben városi életformából kiszoruló, a féllegális külterületi lakásformára kényszerülő kitelepülők, illetve reménykedő bevándorlók között.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: A területi kohézió elmaradása a versenyképességi célkitűzések megghiúsulását eredményezi. A gazdaság dinamizálása nem tud megvalósulni a térszerkezet újragondolása nélkül. A szerkezeti átalakítás nélkül nem érhető el a pozícióváltás, sem a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása, sem a belső kapcsolatok erősítése.

Tovább romlik a mezőgazdasági beruházások aránya az országos átlaghoz képest. Csökken az ágazatban foglalkoztatottak, növekszik a munkanélküliek száma.

A feldolgozóiparban a beruházások volumenindexében az eddigi jelentős visszaesés tovább folytatódik, növekszik a munkanélküliek száma, elmarad az innováció.

Pest megye jelentős mértékben a Főváros logisztikai és energetikai kiszolgáló övezetévé válik, ami annak ellenére nem vonzó perspektíva, hogy ez a funkció fontos szerepet játszik a megye gazdaságában most is.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Területi potenciálokba nem illeszkedő művelési ágak

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: A stratégiai program átfogóan tartalmaz a mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó intézkedést (GD2.b), amely beavatkozást nem tartalmaz a területi potenciálokba nem illeszkedő művelési ágak megváltoztatására, de Pm Területfejlesztési koncepció a célkitűzései között szerepel a mezőgazdasági területek agrokopotenciáljának megőrzése és növelése érdekében cél a területre legalkalmasabb művelési ág megválasztása

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A talaj minőségének további romlása. A természeti erőforrások nem hatékony kihasználása. Nem valósítható meg a fenntarthatóság.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: Ha nem épül a helyi gazdaság helyi szaktudásra, vagy nem idézi elő annak fejlesztését, s ha a mezőgazdasági területek hasznosítása nem adottságainak leginkább megfelelő módon történik, akkor nem lesz hatékony és biztonságos a gazdasági tevékenység. A megélhetésnek nem lesz kiszámítható bázisa a helyi gazdaság, nem szolgálja a lakosság helyhez kötődését, nem biztosítja helyi társadalom felemelkedését. Létrejön az identitás-vesztés mind a lakóhellyel, mind pedig a munkával kapcsolatosan.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Kiegyensúlyozott, fenntartható térszerkezet nélkül, sem mint vonzó élettér, sem mint gazdasági erőközpont nem tud Pest megye a jelenlegi pozícióin javítani.

A jelentős beruházási és fenntartási költségek mellett nem növekszik a jövedelemtermelő képesség és a versenyképesség. Növekszik a termékek ára, csökken a piac.

Elmarad az innováció, a fenntartási költségek növekedése miatt csökken az ágazatban foglalkoztatottak száma.

A feldolgozóipar termelékenységének csökkenésével, a beruházások és a piac is csökken, az innováció elmarad; importból pótolta alapanyagokból készült termékek veszik át a hazai (magyar) termékek helyét.

A mezőgazdasági ágazatra épült szolgáltatási ágazatok megszűnnek vagy átalakulnak.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Erózióknak kitett területek nagy kiterjedése

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: Az erózió hatásainak csökkentését is magába foglalja a „környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem (TF5c.)” beavatkozás földvédelemre vonatkozó szándékai.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Az erózió által károsodó területeken tovább csökken a termőréteg vastagsága, és tovább romlik a termőföld minősége.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A rossz minőségű föld, a kedvezőtlen termőhelyi adottság nem nyújt megélhetést az ott élőknek.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Mind az erdőgazdálkodásra alkalmas területek mérete csökken, a gazdálkodás nehezebbé, költségesebbé válik.

Havária esetek száma megnövekedhet, ami jelentős károkat okozhat.

A társadalom, gazdaság, környezet hármassága tekintetében a környezetre helyezett hangsúly figyelmen kívül hagyása esetén folyamatosan romlana úgy a gazdaság, mint a társadalom fejlődésének feltétele

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Az energiafelhasználás szerkezetváltása a szegényebb térségekben

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: Az „energia hatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése (TF6)” intézkedés beavatkozásai az energiafelhasználás szerkezetváltását célozzák. A szegényebb térségekben segítheti az energiafelhasználás szerkezetváltását az önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások energetikai megújítása (TF6a.) és a lakossági fejlesztések támogatása (TF6b), a gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai (TF6c.), a települések közvilágításának energiatakarékos megújítása (TF6d.) és a szemléletformálás az energiatakarékosság tekintetében (TF6e.) beavatkozások.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A légtérbe fajlagos több légszennyező anyagot juttató energiahordozók felhasználása következtében a hátrányosabb helyzetű térségekbe növekszik a levegő szennyezettsége. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának növekedése, üvegházhatás.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A térségben élők egészségi állapota romlik, a halandóság fokozódik, az élve születések száma csökken. Az egészségkárosodás nagyobb esélye miatt a lakosság munkaképessége csökken, a megbetegedések gyakorisága révén az ellátásra szorulóknak száma növekszik, mind nagyobb terhet jelentően a helyi- és az államháztartás számára.

Az energia-felhasználók (ipari, lakossági fogyasztók) tudatában nem történik meg a gazdaságosság és környezet védelmét eredményező szemléletváltás nem történik meg, így az egyre drágább energiát továbbra is pazarló módon, a környezetet továbbra is terhelően használják.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Jelentős szerkezetváltás nélkül a gazdasági teljesítmény erősödése – a termelés, a vásárlóerő, az innováció és a tudástartalom növelése, a versenyképességet javító piaci pozíciók és lehetőségek kihasználása és kiszámíthatósága – elmarad, a gazdaság lemarad.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A közműellátás csökkenésének üteme elmarad az országos átlagtól. A szennyvízgyűjtés és -kezelés problémájának megoldatlansága, valamint a keletkezett szennyvizek jelentős hányadának még ma is kezeletlenül a talajba szikkasztása.

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: Szennyvízelvezetés fejlesztése, a rákötési arány drasztikus növelése és a szennyvíz-kezelés kapacitásának és a tisztításra kerülő szennyvizek növelésére, továbbá a csatornázatlan települések esetében csatornahálózat kiépítésére irányul a TF10a. beavatkozás.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A közcsatornába nem vezetett szennyvizek szennyezik a talajt, a földtani közeget, a felszín alatti vizeket. Mivel a megyében az ivóvíz döntő része felszín alatti kutakból származik, veszélyeztetik az ivóvízkészlet minőségét.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A környezetet érő elsődleges káros hatás, az ivóvízkészlet minőségének romlása kihat az élővilág, s benne az ember életfeltételeire. Az ivóvízkészlet minőségromlásával arányosan a helyi lakosság egészségi

állapota is romlik, a területen állandó lakhellyel a jövő nemzedékének létfeltételei megkérdőjeleződnek.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: A megye kedvező geográfiai-, logisztikai-, természeti-, demográfiai adottságait mellett a környezet minőségének romlásával nem valósítható meg a helyi gazdaság erősítése.

Az agrárium jelenlegi teljesítménye tovább csökkenne, ami a helyi gazdaság más szegmenseiben is továbbgyűrűzne, így a szolgáltatások széles körében, a feldolgozóipari kapacitások leépülésében, a helyi termékek iránti kereslet csökkenne.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A megye Budapesti agglomerációhoz tartozó térségében erőteljes a biológiailag aktív területek fogyása

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: A városszerkezetek tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal, továbbá városi zöldterületeket minőségi fejlesztésére irányul a TF5.a beavatkozás (Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése). A biológiailag aktív felületek fogyásának csökkenését eredményezi, ha beruházások számára barnamezős területek igénybevitelével kerül sor (TF5d. beavatkozás).

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Fokozódnak a klímaváltozás hatásai, a nagy burkolt felületű, beépített településrészekben fokozódik a hőszigetelhetőség.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A kedvezőtlen klimatikus életfeltételek költséges (intenzív hőszigetelésű, állandó hűtésű) lakás- és munkahely üzemeltetési formákat igényelnek. A tehetősek kihelyezik lakóhelyeiket a távolabbi zöldövezeti térségekbe, mely által a munkába járás távolsága megnövekszik, a közlekedéssel töltött idő növekszik, a regenerálódásra jutó idő csökken. A forgalom növekedésével a levegő szennyezettsége emelkedik, a stressz és a szennyezet levegő együtthatásaként az egészségkárosodás fokozódik. A városközponti zöldterületek hiánya a lakosság mindennapi rekreációs igényeit nem képes szolgálni. A városokban egyre inkább a költségesebb, zárt téri, teremsportok és művi környezetű „wellnessek” kínálata jön létre.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Az innováció térnyerésének esélye csökkenne, a „zöld technológiákat” fejlesztő vállalatok letelepítése; az intelligens városok fejlesztésében aktív technológiai és szolgáltató cégek letelepítése, pilot-projektek indítása nehezkesebbé válna.

A magas hozzáadott értékű feldolgozóipar, a magas technológia- és tudástartalmú szegmenseinek letelepítése, illetve a már működő vállalkozások további fejlesztéseinek elérése nem lenne lehetséges. A feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások letelepítése; például a technológiai szolgáltatások (K+F+I, mérnöki szolgáltatás, ipari formatervezés stb.); a feldolgozóipari szolgáltatások (beszerzést, működést, karbantartást, javítást, gyártásfejlesztést, monitoring és ártalmatlanítást támogató szolgáltatások); valamint fogyasztói/ügyfélkapcsolati szolgáltatások bővítéséhez sok esetben szükséges a munkavállaló családjának – legalább – ideiglenes letelepítése esélytelen. A meglévő cégek fejlesztése nehezkés, vagy lehetetlen.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Bár a megye területén a hulladékgyűjtés minden településen megoldott és bezárásra kerültek a korszerűtlen és környezetszennyező lerakók is, mégis az illegálisan lerakott hulladékok elterjedése tapasztalható.

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: A hulladékgazdálkodás fejlesztésére külön intézkedést tartalmaz a SP (TF9). Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása (TF9d) külön tervezett beavatkozás. Az SP megfogalmaz olyan beavatkozásokat is, amelyek révén elősegítik a keletkező hulladékok mennyisége csökkenését,

a hulladék felhasználási és újrahasznosítási arányának növelését (TF9a., TF9b.), az újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelését eredményezi (TF9c.). A környezeti konfliktus feloldásában fontos szerepe lehet a szemléletformálásnak is (TF9e.).

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: A talaj, a földtani közeg, a felszín alatti vizek szennyezése, a vízbázisok veszélyeztetése. Kedvezőtlen tájképi hatás.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A lakosság fogyasztási szokásaiban, a jövő nemzedékének érdekeit is figyelembe vevő, a környezet megóvását előtérbe helyező szemléletében nem történik változás. Ha elmaradnak a preventív intézkedések, s a lakossági szemléletformálás nem jön létre, akkor az ökoszisztémában meginduló kóros folyamatok károsan hatnak a társadalom egészségi állapotára is.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Az innováció térnyerési esélyének csökkenése mellett romlana a helyi gazdaság hitelessége is.

A fenntartható mező- és erdőgazdálkodás, valamint a sokoldalú tájgazdálkodás lehetőségének csökkenése mellett ellehetetlenülhet a turizmus fejlesztésének néhány fontos alapja. Mind a biodiverzitás csökkenése, mind a vadállomány romlása, mind a negatív tájképi változás hatására a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások és feldolgozó ipar gazdasági teljesítménye csökkenne.

A tartózkodási idő folyamatos csökkenése a kereskedelmi szálláshelyeken, valamint a magán szálláshelyek vendégforgalmának és vendégéjszakák számának az elmúlt években tapasztalt csökkenő tendenciája folytatódna. A turizmus kedvező gazdasági hatásai megszűnnének.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** A fővárostól DK-re levő kavics-bányatavaknak a térség vízháztartását megváltoztató hatása

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: A környezeti konfliktus kezelése meghaladja a megye hatáskörét és lehetőségeit. A kavicsbányászat esetében körültekintőbben és központi (állami szintű) irányítással kellene a fenntartást, hasznosítást tervezni, kivitelezni.

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Folytatódik a kavicsbányászatnak a térség vízháztartását megváltoztató hatása, amely következtében a talajvízáramlás a folyótól a kavicssteraszokon keresztül történik a vízállástól függően. A korábban nagy kavicsos területek kapillárisaiban megtartott vízkészlet a kisebb felületű, de mély tavakban gyűlik össze, csökkentve a Dunától távolabb lévő területek vízellátását. Talajba jutott szennyeződés esetén a bányatavak is jelentősen szennyeződhetnek a vízarámlástól függően. Megoldatlan marad a területek összehangolt rekultivációja, tájrendezése.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: A termőterületek talajvízháztartásának romlásával romlanak a termelés feltételei, mely által a termelésből élők megélhetési költségei fokozódnak, az életkörülmények elnehezülésével a társadalmi problémák fokozódnak.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: A mezőgazdaságban korábban jó minőségű, jó vízellátású termőföldek a vízviisszatartása is romlik, az egyébként sem kedvező hidrológiai feltételű talajoké pedig tovább romlik, ezáltal csökken a termelékenység, valamint a természetes növények fajtája, minősége

A síkvidéki területek aszályosodási hajlamának lehetőségénél felsorolt gazdasági hatásokon túl romlanak a tavak üdülési, illetve egyéb rekreációs funkciójának lehetőségei. A turizmus kedvező gazdasági hatásai nemhogy erősödnek, hanem meg is szűnhetnek.

- **KÖRNYEZETI KONFLIKTUS:** Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér üzemeltetésével együtt járó zajhatások

Stratégiai Program intézkedései és beavatkozásai: Magyarország egy nagy forgalmúnak minősülő repülőtere (a műveletszám meghaladja az 50 000 művelet/év nagyságot) a megye területén üzemel. A konfliktus nemcsak a megye területét érinti (Budapest egyes kerületei is érintettek. A le- és felszálló repülőgépek zaja – különböző mértékben – a repülőtértől 30-40 km-re is zajterhelés növekedést okoz). A környezeti konfliktus kezelése meghaladja a megye hatáskörét és lehetőségeit. A TF5.c beavatkozás kiemeli, hogy „Ferihegyi Gazdasági Övezet fejlesztése kapcsán már a kezdetektől támogatni szükséges a légi forgalom biztonságos lebonyolíthatóságával összeegyeztethető, racionálisan kidolgozott zajcsökkentő eljárások további bevezetését.”

A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai: Környezeti zajtól védendő lakóterületeken környezeti zajhatás, egyes területrészekeken határértéket meghaladó mértékben terheli a lakosságot.

A javaslat meg nem valósulásának TÁRSADALMI hatásai: Az érintett területek alkalmatlanokká válnak állandó emberi tartózkodásra. A már meglévő, elsősorban a zajhatástól védendő épületeken fokozott zajcsökkentést eredményező költséges megoldásokat kell alkalmazni. A szabadterben végezhető tevékenységek védhetetlenek, ez által a szabadtéri tevékenységek szempontjából a területek értékcsökkentek lesznek. A még be nem épült, igénybe nem vett területek használati értéke, lakóértéke redukálódik, melynek következtében vagy nem hasznosulnak, vagy számos társadalmi probléma kíséretében a szegényebb jövedelműek célterületévé válnak.

A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai: Pest megye, az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége a Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. Az adottságok kihasználására az érintett önkormányzatok, a megye és a főváros összefogásával, a gazdasági szereplőkkel történő intenzív együttműködéssel, kiemelt nemzeti szintű támogatással komplex térség- és gazdaságfejlesztési program elindításában érdekelt a várható zajhatások figyelembe vételével. A fejlesztések elmaradása nemcsak a közvetlenül érintett települések, nemcsak a megye, hanem az ország gazdasági erejének, térségi lehetőségeinek romlásához vezetne.

2.7. A STRATÉGIAI PROGRAM CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSA ESETÉN A KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL KÖZVETETT VAGY KÖZVETLEN NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA

➤ I. prioritás: PEST MEGYE TÖBB LÁBON ÁLLÓ GAZDASÁGÁNAK DINAMIZÁLÁSA

A prioritás tervezett intézkedései és beavatkozásai:

GD1	1. INTÉZKEDÉS: VÁLLALKOZÁSOK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA
GD1.a	a) beavatkozás: Megyei befektetés-ösztönző szervezet létrehozása és működtetése
GD1.b	b) beavatkozás: Vállalkozások foglalkoztatásának ösztönzése
GD1.c	c) beavatkozás: Vállalkozások telephely feltételeinek javítása

GD1.d	d) beavatkozás: Vállalati technológia fejlesztések
GD1.e	e) beavatkozás: Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása
GD1.f	f) beavatkozás: Üzleti környezet fejlesztése
GD1.g	g) beavatkozás: Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása
GD1.h	h) beavatkozás: Vállalkozói együttműködések ösztönzése
GD1.i	i) beavatkozás: Vállalati K+F tevékenység erősítése
GD1.j	j) beavatkozás: Vállalatok és kutatóhelyek közötti együttműködés támogatása
GD1.k	k) beavatkozás: Start-up, Spin-off, Spin-out vállalkozások fejlesztése
GD1.l	l) beavatkozás: Kutatóintézeti infrastruktúra fejlesztése
GD2	2. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYE GAZDASÁGÁBAN MEGHATÁROZÓ SÚLYÚ ÁGAZATOK FEJLESZTÉSE
GD2.a	a) beavatkozás: Kiemelt jelentőségű ágazatok (pl: járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar) fejlesztése
GD2.b	b) beavatkozás: Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása
GD2.c	c) beavatkozás: Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése
GD2.d	d) beavatkozás: Turizmus mint stratégiai ágazat fejlesztése
GD2.e	e) beavatkozás: Kreatív ipar fejlesztése
GD2.f	f) beavatkozás: Versenyképes IKT szektor fejlesztése
GD2.g	g) beavatkozás: Ipari-logisztikai-szolgáltató területek kialakítása és fejlesztése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Ellentételezés nélküli környezeti terhelést eredményező a fejlesztések történhetnek.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: Környezetvédelmi beruházások a káros hatások csökkentésére.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

➤ **II. prioritás: PEST MEGYE FEJLŐDÉSBN LEMARADÓ TÉRSÉGEINEK KOMPLEX FEJLESZTÉSE**

A prioritás tervezett intézkedései és beavatkozásai:

GD3	1. INTÉZKEDÉS: LEMARADÁSBAN LÉVŐ TÉRSÉGEK KOMPLEX FEJLESZTÉSE
GD3.a	a) beavatkozás: Ipoly mente (szobi) térség fejlesztése
GD3.b	b) beavatkozás: Tápió mente (nagykátai) térség fejlesztése
GD3.c	c) beavatkozás: Aszódi térség fejlesztése
GD3.d	d) beavatkozás: Ceglédi térség fejlesztése
GD3.e	e) beavatkozás: Dabas/Ráckevei térség fejlesztése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: A gazdasági és infrastruktúrális fejlesztések új környezeti terhelést okozhatnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: A környezeti hatások minimalizálására törekvő tervezés, környezetvédelmi beruházások a káros hatások csökkentésére.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

➤ **III. prioritás: KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS PEST MEGYE NEMZETKÖZI, REGIONÁLIS ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATAINAK JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN**

A prioritás tervezett intézkedései és beavatkozásai:

TF1	1. INTÉZKEDÉS: HIÁNYZÓ NEMZETKÖZI KÖZLEKEDÉSI KAPCSOLATOK ÜTEMEZETT MEGÉPÍTÉSE, ILLETVE A MEGLÉVŐ KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE
TF1.a	a) beavatkozás: Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése
TF1.b	b) beavatkozás: Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése
TF1.c	c) beavatkozás: Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban
TF2	2. INTÉZKEDÉS: KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE
TF2.a	a) beavatkozás: Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése
TF2.b	b) beavatkozás: Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése
TF2.c	c) beavatkozás: Kistérségi és járási központok elérhetőségének javítása
TF3	3. INTÉZKEDÉS: KÖZÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE
TF3.a	a) beavatkozás: Belterületi utak fejlesztése
TF3.b	b) beavatkozás: Külterületi utak fejlesztése
TF3.c	c) beavatkozás: Kerékpárúthálózat fejlesztések
TF3.d	d) beavatkozás: Közlekedésbiztonsági beavatkozások

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Az új közlekedési nyomvonalak mentén — kivéve a kerékpárutakat—nő a környezet terhelése (elsősorban levegőszennyeződés és új zajhatás). A nyomvonalak érinthetnek értékes vagy védett természeti területeket, értékes élőhelyek területének csökkentésével, megszűnésével járhatnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: Tervezés során a környezetet legkevésbé terhelő nyomvonal kiválasztása. Tudatosan törekedni kell arra, hogy védett területeket, európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeket, védett élőhelyeket a fejlesztések elkerüljenek, ill. a lehető legkisebb mértékben érintsenek, veszélyeztessenek. Amennyiben ez elkerülhetetlen, az ellentételezés meghatározása. Az engedélyeztetési eljárás során a káros hatások elkerülésének, csökkentése módjának meghatározása.

A környezetre kevésbé károsító hatást kifejtő járművek használata, környezetkímélőbb közlekedési módok használata.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Amennyiben a közlekedési hálózat fejlesztése nem arányos, továbbá a gazdasági teljesítmény területi eloszlásában és a helyi gazdaság fejlesztésében nem következik be fordulat, a közlekedési fejlesztések hozzájárulhatnak a vidéki, és a kedvezőtlen adottságokkal bíró agglomerációs térségek gazdasági stagnálásához, leépüléséhez, másképpen erősítik a gazdasági teljesítmény térségi koncentrációját. A strukturális szempontból kedvezőtlen folyamat erősíti az ingázást, valamint az elvándorlást, illetve a szociális alapú lakosságcserét.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: Kiegyensúlyozott közlekedésfejlesztés, különös tekintettel a haránt-irányú közlekedési kapcsolatok bővítésére. A megyei funkcionális várostérségeken belüli kapcsolatok prioritása, a potenciális gazdasági teljesítmény, valamint a közszolgáltatások harmonizációja

➤ **IV. prioritás: TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS AZ ÉLHETŐBB, FENNTARTHATÓBB LAKÓKÖRNYEZETÉRT**

A prioritás tervezett intézkedései és beavatkozásai:

TF4	1. INTÉZKEDÉS: POLICENTRIKUS TELEPÜLÉSSTRUKTÚRA, JÁRÁSKÖZPONTI FUNKCIÓHOZ KÖTHETŐ FEJLESZTÉSEK PEST MEGYÉBEN
TF4.a	a) beavatkozás: Járásközpontok fejlesztése, funkcióbővítő településfejlesztési beruházások
TF4.b	b) beavatkozás: Önkormányzati szolgáltatások javítása
TF4.c	c) beavatkozás: Szociális városrehabilitációs beavatkozások
TF5	2. INTÉZKEDÉS: KÖRNYEZETVÉDELEM, TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK MEGÓVÁSA, ÉLHETŐBB TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA
TF5.a	a) beavatkozás: Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése
TF5.b	b) beavatkozás: Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése
TF5.c	c) beavatkozás: Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem

TF5.d	d) beavatkozás: Barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése, kármentesítési-, hasznosítási tervek elkészítése
-------	---

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

➤ **V. prioritás: FENNTARTHATÓ HATÉKONYAN MŰKÖDŐ, A KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ ALKALMAZKODÓ ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA**

A prioritás tervezett intézkedései és beavatkozásai:

TF6	1. INTÉZKEDÉS: ENERGIAHATÉKONYSÁG NÖVELÉSE, A CO2 KIBOCSÁTÁS CSÖKKENTÉSE
TF6.a	a) beavatkozás: Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások energetikai megújítása
TF6.b	b) beavatkozás: Lakossági fejlesztések támogatása
TF6.c	c) beavatkozás: Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai
TF6.d	d) beavatkozás: Települések közvilágításának energiatakarékos megújítása
TF6.e	e) beavatkozás: Szemléletformálás az energiatakarékosság tekintetében
TF7	2. INTÉZKEDÉS: VÍZGAZDÁLKODÁS, VÍZVISSZATARTÁS LÉTESÍTMÉNYEINEK FEJLESZTÉSE
TF7.a	a) beavatkozás: Megyei ár-és belvízvédelmi program(ok) kidolgozása
TF7.b	b) beavatkozás: Felszíni csapadékvíz elvezetés létesítményeinek fejlesztése
TF7.c	c) beavatkozás: Vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása
TF7.d	d) beavatkozás: Belvizek elleni védekezés
TF7.e	e) beavatkozás: Élővizeink (folyók, tavak, patakok)és környezetük rendbetétele, revitalizációja
TF7.f	f) beavatkozás: Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában
TF8	3. INTÉZKEDÉS: MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK HASZNOSÍTÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE
TF8.a	a) beavatkozás: Pest megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása
TF8.b	b) beavatkozás: Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása
TF8.c	c) beavatkozás: Szemléletformálás a megújuló energiák felhasználása tekintetében, mintaprojektek megvalósításával is

TF9	4. INTÉZKEDÉS: HULLADÉKGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSE
TF9.a	a) beavatkozás: Hulladék újrahasznosítás növelése
TF9.b	b) beavatkozás: Zöldhulladék újrahasznosítás szerepének növelése
TF9.c	c) beavatkozás: Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelése
TF9.d	d) beavatkozás: Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása
TF9.e	e) beavatkozás: Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán
TF10	5. INTÉZKEDÉS: VÍZKÖZMŰ HÁLÓZATOK FEJLESZTÉSE PEST MEGYÉBEN
TF10.a	a) beavatkozás: Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése
TF10.b	b) beavatkozás: Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása
TF10.c	c) beavatkozás: Szemléletformálás az egészséges ivóvízfelhasználás kapcsán

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

➤ **VI. prioritás: TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ-, MEGÚJULÁS-, A TÁRSADALMI BEFOGADÁS ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A SZEGÉNYSÉG ELLENI KÜZDELEM**

A prioritás tervezett intézkedései és beavatkozásai:

TM1	1. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYEI HUMÁN ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSE
TM1.a	a) beavatkozás: Duális képzés erősítése
TM1.b	b) beavatkozás: Térség-specifikus igények biztosítása az oktatásban
TM1.c	c) beavatkozás: Pályaválasztási orientáció fejlesztése
TM1.d	d) beavatkozás: Egész életen át való tanulás ösztönzése
TM1.e	e) beavatkozás: Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként
TM1.f	f) beavatkozás: Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése
TM1.g	g) beavatkozás: Egészségügyben dolgozók kompetencia fejlesztése
TM2	2. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYEI INTÉZMÉNYEK FEJLESZTÉSE ÉS ÉPÍTÉSE

TM2.a	a) beavatkozás: Oktatási alapintézmények (bölcsőde, óvoda, családi napközi, általános iskola) fejlesztése
TM2.b	b) beavatkozás: Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése
TM2.c	c) beavatkozás: Szociális intézmények fejlesztése
TM3	3. INTÉZKEDÉS: PEST MEGYE KULTURÁLIS ÉRTÉKEINEK MEGŐRZÉSE, HELYI ÉS MEGYEI IDENTITÁSTUDAT ERŐSÍTÉSE
TM3.a	a) beavatkozás: Helyi és megyei identitás erősítése
TM3.b	b) beavatkozás: Pest megyei kastélyprogram megvalósítása
TM4	4. INTÉZKEDÉS: TÉRSÉGI SZEREPLŐKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS KOORDINÁCIÓ
TM4.a	a) beavatkozás: Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása és működtetése
TM4.b	b) beavatkozás: Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése
TM5	5. INTÉZKEDÉS: TÁRSADALMI PROGRAMOK MEGVALÓSÍTÁSA
TM5.a	a) beavatkozás: Családbarát Pest megye
TM5.b	b) beavatkozás: Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése
TM5.c	c) beavatkozás: Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

➤ **VII. prioritás: TESTBEN ÉS LÉLEKBEN EGÉSZSÉGES PEST MEGYE (TLE)**

A prioritás tervezett intézkedése és beavatkozásai i:

TM6	1. INTÉZKEDÉS: EGÉSZSÉGTUDATOS ÉLETMÓD ÉS PREVENCIÓ ŐSZTÖNZÉSE
TM6.a	a) beavatkozás: Egészséges életmódra és prevencióra irányuló szemléletformáló programok
TM6.b	b) beavatkozás: Lelki egészség megteremtése
TM6.c	c) beavatkozás: Lakossági szűrőprogramok indítása
TM6.d	d) beavatkozás: Sportoláshoz alkalmas környezet megteremtése

TM7	2. INTÉZKEDÉS: EGÉSZSÉGÜGY INTÉZMÉNYRENDSZERI FEJLESZTÉSE
TM7.a	a) beavatkozás: Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése
TM7.b	b) beavatkozás: Pest megyei kórházak fejlesztése

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: Nincs negatív környezeti hatása.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: Nincs negatív társadalmi hatása.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: —

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

➤ **VIII. prioritás: INTEGRÁLT TERÜLETI BEAVATKOZÁSOK PEST MEGYÉBEN (ITI - INTEGRATED TERRITORIAL INVESTMENT)**

A prioritás tervezett intézkedései és beavatkozásai:

1.	FERIHEGYI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI ÖVEZET ITI
2.	HOMOKHÁTSÁG TÉRSÉGÉNEK KOMPLEX FEJLESZTÉSE ITI
3.	PEST MEGYEI DUNA STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSA ITI

Megvalósulásának negatív KÖRNYEZETI hatásai: A Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI-nak és a Pm Duna Stratégia ITI-nak nincs negatív környezeti hatása. A Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI keretében megvalósuló új közlekedési nyomvonalak, létesítmények mentén nő a környezet terhelése (elsősorban levegőszennyeződés és új zajhatás). A nyomvonalak érinthetnek értékes vagy védett természeti területeket, értékes élőhelyek területének csökkentésével, megszűnésével járhatnak.

A negatív környezeti hatások kiküszöbölése: A Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI esetében a tervezés során a környezetet legkevésbé terhelő közlekedési nyomvonalak kiválasztása. Tudatosan törekedni kell arra, hogy védett területeket, európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeket, védett élőhelyeket a fejlesztések elkerüljenek, ill. a lehető legkisebb mértékben érintsenek, veszélyeztessenek. Amennyiben ez elkerülhetetlen, az ellentételezés meghatározása. Az engedélyeztetési eljárás során a káros hatások elkerülésének, csökkentése módjának meghatározása.

A környezetre kevésbé károsító hatást kifejtő járművek használata, környezetkímélőbb közlekedési módok használata.

Megvalósulásának negatív TÁRSADALMI hatásai: A Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI-nak és a Pm Duna Stratégia ITI-nak nincs negatív társadalmi hatása. A Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI megvalósítása a multinacionális jelenségek elterjedése a helyi közösségek erősödése ellen hat. A globalizálódás veszélyei a helyi sajátosságok, értékek felolvadásához vezethet, káros környezeti hatások megjelenése következtében az állandó helyben lakást nyújtó és a rekreációs területek értékcsökkenését eredményezheti.

A negatív társadalmi hatások kiküszöbölése: A helyi identitás fokozása, közösségépítés, belső kapcsolatok erősítése, tradicionális gazdálkodás értékeinek tudatosítása, megőrzése. A tranzit jelleg fokozódása következtében a társadalmi környezetet érő terhelő hatásokat kompenzálni kell, a káros hatásoktól védeni kell.

Megvalósulásának negatív GAZDASÁGI hatásai: Nincs negatív gazdasági hatása.

A negatív gazdasági hatások kiküszöbölése: —

3. PEST MEGYE STRATÉGIAI PROGRAMJÁBAN SZEREPLŐ JAVASLATOK VÁRHATÓ HATÁSAINAK ELEMZÉSE AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

3.1. A STRATÉGIAI PROGRAM JAVASLATAINAK ELEMZÉSE KÖRNYEZETI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

Pest megye jelenlegi környezeti állapota, a fennálló környezeti konfliktusok Pest Megye Területfejlesztési Konceptió Helyzetfeltárás kötetében részletesen értékelésre kerültek, Pest Megye Stratégiai Programja ezen értékelésből indult ki, helyzetértékelő elemeket a PM SP csak érintőlegesen tartalmaz, az egyes prioritások indoklásánál. A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése a két dokumentum alapján történik.

3.1.1. A termőföld mennyiségére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A Helyzetértékelésben vizsgált időszakban a megye termőterülete ¼-vel csökkent. Sok esetben jellemző, hogy a települések által kialakított iparterületek, ipari parkok jóval nagyobb területeken kerültek kijelölésre a településrendezési tervekben, mint az indokolt lenne. Ennek eredménye, hogy jelentős termőterületek kerültek művelés alól kivonásra, gazdasági/ipari/lakóterületként vannak nyilvántartva, azonban ezeknek a területeknek egy része csak a településrendezési tervben jelenik meg. A területfejlesztések nagy része zöldmezős beruházként valósult meg, a beruházói szándékok érvényesítésével, sok esetben háttérbe szorítva a közérdeket.

Pm SP célkitűzései: A termőföld mennyiségi védelmével kapcsolatos beavatkozásokat a Stratégiai Program a térszerkezet fejlesztését és kiegyensúlyozását célzó IV. prioritás: "települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért" intézkedései tartalmazzák. A termőföld mennyiségi védelmét szolgálja a tervezett, koordinált, komplex térségfejlesztés, amely során a lakó- és a gazdasági övezetek tudatos kijelölése és megvalósítása, takarékos területhasználat valósul meg a megyében a természeti környezet megőrzése, a térség élhetőségének, a térségi adottságok fenntartható módon történő kiaknázásának érdekében. A termőföld mennyiségi védelme elsősorban a TF5. intézkedésen belül a "környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem" (TF5.c) és a "barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése, kármentesítési-, hasznosítási tervek elkészítése" (TF5.d) beavatkozások révén valósul meg. A termőföld védelmének érdekében PM SP a városok indokolatlan szétterülésének elkerülését, a zöldmezős beruházásokkal szemben a barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) előnyben részesítését fogalmazza meg.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a fejlesztési területek csak indokoltan és csak a szükséges mértékben vesznek igénybe termőterületeket, fejlesztések céljára előnybe kerülnek a barnamezős területek.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: folytatódik a területek mezőgazdasági művelésből való kivonása. A fejlesztések zöldmezős beruházásokként valósulnak meg, elsősorban a befektetői szándékok szerint, a települések belső, újrahasznosítandó területei helyett.

3. 1.2. A talaj minőségére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye talajadottságai jók, bár a megye talajtani viszonyai változatosak. A megye legjobb termőhelyi adottságú szántóterületei a megye délkeleti, alföldi és alacsony dombosági területein helyezkednek el (Tápió mentén, Cegléd és Abony térségében és a Pesti-síkságon). A megye igazi potenciálját ezen a téren a legkiválóbbaknál gyengébb, de az országos átlagnál jobb adottságú termőföldek képezik. A megyében gyakorlatilag –az agglomerációs övezetet leszámítva– mindenütt előfordulnak nagy kiterjedésben ezek a területek (Zsámbéki-medence, a Galga-völgy térsége, a megye délkeleti alföldi vidéke, a Gödöllői-dombság keleti előtere és a Pesti-síkság nagy része). A talajok termékenységét a dombvidéki mezőgazdasági területek talajainak – éppen a művelés következtében felgyorsult – lehordása (erózió), valamint a homokvidékek anyagának szél általi mozgatása, folytonos áthalmazása (defláció) befolyásolja. Elsősorban a Homokhátsági részekben a termőföldet fenyegető veszély a kiszáradás, a felszín alatti vizek mélyebbre húzódásának következtében. Budapesten és térségében, elsősorban az agglomerációs övezet egyes településeiben a rendszerváltást megelőző környezetszennyező tevékenységek nyomán több környezeti szempontból erősen terhelt területet tartottak számon a 90-es évek elején (Tökli repülőtér, ürömi Csókavár barlangban gázmasszakerakás, RSD). Köszönhetően egyrészt a korszerűbb technológiáknak, a jogszabályi kötelezettségeknek és a környezettudatosság térnyerésének, a környezetkárosítás mértéke mára számottevően csökkent. A korábban kialakult szennyezett területeken a szennyezés felszámolása és a területek rehabilitálása megtörtént.

Pm SP célkitűzései: A talaj minőségi védelmével kapcsolatos beavatkozásokat a Stratégiai Program a térszerkezet fejlesztését és kiegyensúlyozását célzó IV. Prioritás: "települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért" intézkedései tartalmazzák. Talaj minőségi védelme elsősorban a TF5. intézkedésen belül a "környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem" (TF5.c) beavatkozás révén valósul meg. Talaj minőségi védelmét szolgálják a Homokhátság vízgazdálkodásának javítását célzó célkitűzések is. Az V. Priorításban, „Fenntartható hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása” szerepel, hogy Pest Megye a Homokhátság vízgazdálkodásának javításában Bács-Kiskun és Csongrád megyével együtt kíván részt venni ITI típusú fejlesztés keretében.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: biztosítható a jó minőségű termőföldek termőhelyi adottságainak megfelelő mezőgazdasági hasznosítása, a termőföldek minőségi védelme, megakadályozható a talajokat érő degradációs folyamatok.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a talajokat érő degradációs folyamatok következtében az érintett területeken tovább vékonyodik a termőréteg vastagsága. Egyes területeken, különösen a Homokhátsági részekben folytatódik az aszályosodás folyamata.

3.1.3. A földtani és ásványvagyonra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye ásványkincsekben szegény. Az építőiparban használatos anyagok közül azonban nagy mennyiségben bányásznak mészkövet, homokot, építési kavicsot. A Duna hordalékkúpjára települő, a kavicssterasz anyagát kitermelő bányák végigkísérik a folyam partját, de legnagyobb kiterjedésben a Pesti-síkság, Dunaharaszti, Dunavarsány, Bugyi, Dabas, Délegyháza, Kiskunlacháza települések által határolt területen találhatók. Jelentős méretűek a Csepel-szigeten, Szigetszentmiklós közigazgatási területén lévő bányatavak is.

Pm SP célkitűzései: A földtani és ásványi vagyon gazdálkodásával, védelmével kapcsolatosan a SP nem fogalmaz meg célokat, beavatkozásokat. PM TFK Helyzetfeltárás alapján a fővárostól dél-keletre folyó kavicsbányászatnak jelentős környezetkárosító hatása van, kialakult/kialakuló kavics-bányatavak a megváltoztatják/megváltoztatták a térség vízháztartását, mélységük miatt veszélyeztetik az ivóvízbázisok tisztaságát. (Helyzetfeltárás 12.2.6. fejezet) E konfliktus megszüntetésére a Stratégiai Program nem fogalmaz meg intézkedést sem az ásványkincsek kitermelése, sem már működő vagy felhagyott külszíni bányászati tevékenységek hatásainak megszüntetésére vonatkozóan. A megye dél-keleti részén levő kavicsbányászat témakörével foglalkozik az elkészült Pest Megyei Duna Stratégia.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: változatlanul nem biztosítható a fővárostól dél-keletre levő kavics ásványkincs térségi szinten összehangolt, a vízgazdálkodási érdekek érvényre juttatása érdekében irányított kitermelése. Ily módon a térségben a felszín alatti vizek szintjének további csökkenése, elszennyeződése, az érintett vízbázisok veszélyeztetése folytatódik.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a fővárostól dél-keletre levő kavics ásványkincs térségi szinten összehangolatlan kitermelése következtében a térségben folytatódik a felszín alatti vizek szintjének további csökkenése, elszennyeződése, az érintett vízbázisok veszélyeztetése.

3.1.4. A levegő minőségére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megye levegőminősége tekintetében általánosságban elmondható, hogy a Pest megyei mérőállomások eredményei alapján a vizsgált területeken nitrogén-oxidok és a szálló por (PM₁₀) jelent levegőminőség szempontjából kisebb problémát, különös tekintettel a nagyobb forgalmú útvonalak közelére vonatkozóan. A levegő tisztasága Százhalombatta kivételével valamennyi településen jó, vagy kiváló. A nagyobb forgalmú útvonalak mellett a nitrogén-oxidok és a szállópor jelent levegőminőség szempontjából immisziós problémát. A megye emissziós légszennyezettségének alakulásában viszont jelentős szerepet játszanak az ipari kibocsátók is. Az agglomerációs övezet fejlett sokrétű gazdaságú, de környezetet terhelő iparral is bíró településeinek levegőjét nagyobb terhelés éri. A megye agglomeráción túli része gazdaságilag kevésbé erős, csak kisebb terheléssel üzemelő gazdasági létesítmények jellemzők rá (feldolgozó, elektronikai, könnyűipar), nem üzemelnek nagyobb légszennyező ipari üzemek (vegyszer-, és nehézipar, ill. hőerőművek), úthálózata országosan tekintve sűrű, erdősültségének mértéke pedig rendkívül változó, így levegőminőség szempontjából inkább átlagos légállapotú térségnek tekinthető (bár területrészenként ez rendkívül eltérő lehet). Az elmúlt időszak folyamatait értékelve megállapítható, hogy a nagy termelőiparok termelésének csökkenése és a szennyezéseik határérték alá kényszerítése, illetve a közlekedési szennyezéseknek az elkerülő utak miatt a lakott területekről való kiszorítása általánosságban a légállapot javulását eredményezte az utóbbi években. Ugyanakkor nem szabad eltekinteni attól

a – ma már egyre inkább kimutatható – energiafelhasználási szerkezetváltásról, mely a gáz- és villamos energia drágulásának következményeképpen a fosszilis (szén és olaj) energiafelhasználásra tér át (és nemcsak a lakossági, hanem egyes gazdasági felhasználóknál is), főleg a szegényebb kistérségekben.

Pm SP célkitűzései: A levegő védelmével kapcsolatos beavatkozásokat elsősorban a IV. prioritás: „települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” TF5. intézkedésén belül a „környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem” (TF5.c) beavatkozás tartalmazza. A főváros környéki még meglévő „green-belt” megőrzése, térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, új zöldterületek létesítése fontos eszköze a levegő minőség javításának, amelyek megvalósítását a „települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése (TF5.a) beavatkozás tűzi ki célul.

A TF5. intézkedéseken túlmenően a levegő minőségének javulását eredményezi az V. Prioritás: „Fenntartható hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása” energetikai gazdálkodáshoz kapcsolódó intézkedései. A „Energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése” (TF6) és a „Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése” (TF8) intézkedések beavatkozásai révén a globális fosszilis energiafelhasználásának csökkentése, megújuló energiák arányának növelése, a zöld energia előállítása, az annak felhasználását lehetővé tevő technológiák kifejlesztése, gyártása területén működő vállalkozások fejlesztéseinek kiemelt támogatása, a megújuló energiák széleskörű, komplex hasznosítása a területi adottságoknak megfelelően, a lakosság-, közületi-, és gazdasági energiafelhasználási szemlélet változtatása kedvezően hat a levegő minőségére.

A közlekedéshálózat fejlesztésére vonatkozó intézkedések [„Hiányzó nemzetközi közlekedési kapcsolatok ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése” (TF1), „Közösségi közlekedés fejlesztése Közúthálózat fejlesztése” (TF2), „Közúthálózat fejlesztése” (TF3) intézkedések] a településeken szintén levegő minőségének javulását eredményezik.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: megőrizhető a megye környezeti levegőjének jó minősége. A közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó javaslatok az agglomeráció térségének közlekedési eredetű légszennyezését csökkenthetik, úgy mint a települések belterületét elkerülő útszakaszok kiépítése. A zöldfelületekkel tagolt térszerkezet kialakítása és a Budapestet körül ölelő „green-belt” megőrzése, fejlesztése a területek átszellőzése révén is a levegő minőségének javítását, megőrzését eredményezik. Az energiagazdálkodás intézkedéseinek megvalósítása révén csökken az emisszió.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: egyes területrészekben a légszennyezés egészségügyi hatása felléphetnek, felerősödhetnek. A klímaváltozás kedvezőtlen hatása felerősödhet. Az átszellőző sávok beépítése esetén a települések légcseréjében kedvezőtlen változások lépnak fel, a légszennyezőanyagok feldúsulnak.

3.1.5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége)

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megyében az álló és folyóvizek minőségét leginkább a mezőgazdasági művelés és kommunális szennyvíz bevezetésének módja határozza meg. A Duna tápanyagtartalma magas és bakteriológiai szempontból is szennyezett, annak ellenére, hogy egyes paraméterei javultak. A Ráckevei Soroksári-Duna-ág (RSD) vízminősége messze nem éri el a kívánatos szintet, amiben a legfontosabb szerepet a Duna vízminősége játssza. A bányatavak vízminőségére vonatkozóan összefüggő adatsorok nem ismertek. A felszíni vizeket tekintve a megyében lassú javulás érzékelhető, különösen kimutatható ez a Dunánál, ahol ez a nemrég üzembe helyezett központi szennyvíztisztító telephely és a közleműltban korszerűsített,

valamint bővített két pesti tisztítóműnek is köszönhető. Az egyéb felszíni vízfolyások vízminőség-javulása pedig szintén a folyamatosan és viszonylag eredményesen zajló szennyvízkezelés fejlesztési beruházásoknak köszönhető.

A talajvíz a megye területén – a hegyvidéki területeket leszámítva – szinte egységesen a felszíntől 2-5 m-en belül jelentkezik. A települések beépített területén a talajvíz nagyrészt a kommunális szennyvíz-szikkasztások következtében szennyeződött el (magas nitrát szennyezettség). A mezőgazdaság tevékenység során a műtrágyák, trágyák, valamint a gyom- és rovarirtó szerek felhasználási módja okoz sok helyen a határérték feletti, vagy a határérték közeli nitrát, ammónium és peszticid szennyezést.

A megye vízellátását jelentős mértékben a dunai parti szűrésű kutak biztosítják a Szentendrei- és a Csepel-szigetről. A szennyvíz-csatornázottság meglévő hiányosságai, illetve a védőidomokon belüli, nem megfelelő területhasználat következtében azonban e kutak esetében is egyre többször problémát jelent a vas-, a mangán- és az ammónia-tartalom növekedése, valamint az utóbbi időben megjelent nitrát. A Dunától távolabbi területeken a vízáadó rétegeket a mélyebben (100-200 m) lévő, ún. rétegvizek alkotják. E kutakból nyert víz – általában – közvetlenül, előkezelés nélkül használható ivóvízként. A Budai-hegység területén gyakori a karsztvízből táplált kút vagy vízbázis. A karsztvíz kutak vízhozama ingadozó, mivel a csapadékviz viszonyok is közrejátszanak a víz utánpótlódásában.

A megye területén 28 db kijelölt közüzemi ivóvízbázis és 6 db egyéb vízbázis van. A megye területén két térségben található távlati vízbázis (Kismaros-Nagymaros és Lórév-Makád)

Az ivóvíz szennyezettség problémája négy kistérséget érint a megyében, (elsősorban a Ráckevei kistérséget, ahol 11 település ivóvize arzénal szennyezett, és egy település (Dömsöd) ivóvizének ammónium tartalma magas. Érintett még a Ceglédi kistérség 6 települése, a Dabasi kistérség 3 települése, valamint a Gyáli és a Nagykátai kistérség 2-2 települése.

Pest megye területén a mélyfúrású kutakból általában termálvíz is nyerhető. A termálvizek egy részét gyógyászati célra hasznosítják, másrészt üdülés, strandolás eszközeként (Cegléd, Érd, Nagykáta stb.)

A megye településein a szennyvízhálózat kiépült, a megyében keletkező összes jelenleg közcsatornán elvezetett szennyvíz tisztítási foka nagyrészt megfelelő. Két település van a megyében, ahol a tisztított szennyvíz minősége nem felel meg az előírásoknak (Nagykörös és Ceglédbercel). Azonban a hálózatra való rákötés csak részlegesen valósult meg.

A jelentős ipari üzemek közcsatornás kibocsátással rendelkeznek, ill. szennyvízcsatornával nem rendelkező helyeken saját szennyvízkezelővel, és tárolóban biztosítják a szennyvíz szennyezőanyagainak határértékek alá csökkentését és annak elszállítását. Ennek következtében jelentős ipari szennyezés nincs. A jelentősebb közlekedési útvonalak csapadékvíz-elvezetése nem tekinthető jelentős veszélyforrásnak a keresztezett vízfolyásokra nézve.

Pest megyében, a természeti-, táji adottságokból eredően egyaránt jelen vannak az árvízzel, a csapadékvízzel és a belvízzel kapcsolatos problémák. Árvízi védekezés tekintetében a Duna mentén található olyan elsőrendű védmű, mely nem teljesíti az előírásokat. A másodrendű árvízvédelmi töltések karbantartása elmaradt. A belvíz a megye síkvidéki jellegű, déli területeit veszélyezteteti, ahol a terület topográfiai adottságaiból és geológiai adottságaiból eredően lefolyástalan területek alakulnak ki (belvízzel közepesen, vagy erősen veszélyeztetett területek a megyében a következő településeket érintik: Délegyháza, Majosháza, Ócsa, Csemő, Jászkarajenő, Kocsér, Nagykörös, Abony, Cegléd, Törtel, Nyársapát, Kőröstetétlen)

Pm SP célkitűzései: A vizek védelmével kapcsolatos intézkedések több SP prioritás intézkedései között is szerepel. Az V. prioritás: „fenntartható hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása” intézkedései között szerepel a vízgazdálkodás, vízviSSzatartás létesítményeinek fejlesztése (TF7) és a vízközmű hálózatok fejlesztése (TF10). Az TF10.a beavatkozás révén a közcsatorna rendszerek

fejlesztése, a szennyvíztisztító művek korszerűsítése történik. A fejlesztések révén javul a tisztított szennyvíz mértéke, a tisztító művekben keletkező iszap elhelyezése és feldolgozása. A fejlesztések azon rendszerek megszüntetését célozza is, ahol a szennyvíz és csapadékvíz azonos hálózatban és nem elválasztva kerül kivezetésre a településekről.

Az TF7 intézkedés beavatkozásai az ár-, belvíz- és csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos konfliktusok felszámolását irányozzák elő; a megyei ár- és belvízprogramok kidolgozására (TF7.a), a belvizek elleni védekezésre (TF7.d), a felszíni csapadékvíz elvezetés létesítményeinek fejlesztésére (TF7.b), a vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítására (TF7.c) és az élővizek és környezetük rendbetételére, revitalizációjára (TF7.e) irányulnak.

A PM Duna Stratégia ITI, Dabas/Ráckevei térség fejlesztése (GD3.e), a Homokhátság komplex fejlesztése ITI céljai, intézkedései, beavatkozásai közül szintén több a vizek védelmét szolgálja.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a felszíni és felszín alatti vizek minőségében javulás következik be. Elsősorban a Ráckevei Soroksári-Duna-ág (RSD), de a Duna-folyam is potenciális rekreációs lehetőségeket rejtnek magukban, amelyek kihasználásának feltétele a vízminőség javulása. A közműolló csökken. A kisvízfolyások rendezetté tétele vízvédelmi szempontokon túlmenően ökológiai és zöldfelület-hálózati szempontból is fontos. A tervezett komplex ár- és belvízvédelmi programok kidolgozása csak az első lépcső a konfliktusok felszámolása, az ilyen irányú problémák megoldása felé.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a szennyvizek egy része továbbra is szennyezi a talajokat és a felszín alatti vizeket, egyes helyeken a vízbázisok minőségét is veszélyeztetve. A Duna és a Ráckevei Soroksári-Duna-ág (RSD) rekreációs lehetőségei kihasználatlanok maradnak. Az árvízzel és belvízzel veszélyeztetett területeken az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi és belvízi védekezés nehézségei erősödnek, fokozódik a katasztrófa veszély.

3.1.6. A hulladékgazdálkodás helyzetére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A hulladékgyűjtés minden településen megoldott és bezárásra kerültek a korszerűtlen és környezetszennyező lerakók is. Azonban a hulladék hasznosítása, a válogatási kapacitás és a szelektív hulladékgyűjtés aránya elmarad a tervezett értékektől. Pest megye településeinek többsége csatlakozott egy-egy regionális hulladékgazdálkodási programhoz (kivéve: Csévharaszt, Dabas, Inárcs, Kakucs, Monorierdő, Örkény, Pustavacs (kiv. 8.), Táborfalva, Tatárszentgyörgy, Újhartyán, Újlengyel, Verőce, Verseg). A megyében két veszélyes hulladéklerakónak minősített telep van is van: Galgamácsán (aszódinak nevezett) és Püspökszilágyiban a Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (RHFT), ahol radioaktív hulladékok kezelése is folyik.

Azonban továbbra is gondot jelent, hogy nem sikerült valamennyi bezárt hulladéklerakót rekultiválni, amelyek az uniós támogatások várható elmaradása miatt tovább terheli a környezetet. Megyeszerte jelentős probléma az illegális hulladéklerakók gyakori előfordulása, a közutak, de főleg a vasútvonalak, vasúti pályatestek mellett felhalmozódó hulladékok. Pest megyének nemcsak a saját területén keletkező hulladékmennyiségéről kell gondoskodnia, hanem befogadója a fővárosban keletkező hulladék egy részének is.(Pusztazámor, Dunakeszi)

Pm SP célkitűzései: Az SP V. prioritása „fenntartható hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása” kiemelten foglalkozik a hulladékgazdálkodás fejlesztésével (TF9 intézkedés). Az TF9 „hulladékgazdálkodás fejlesztése” intézkedés beavatkozásai révén sor kerül a hulladék válogatás és hasznosítás infrastruktúrájának fejlesztésére, a szelektív hulladékgyűjtés arányának növelése (TF9.a.), a

zöldhulladék újrahasznosítás szerepének növelése (TF9.b), a településeken keletkező, újra nem hasznosítható hulladék energiatermelésre való hasznosítását támogatására (TF9.c). Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása (TF9.d) beavatkozás keretében a meglévő illegális lerakók felszámolása mellett, hatékonyabb hatósági ellenőrző és megelőző rendszer létrehozása történik meg modern infokommunikációs eszközök beszerzésével. Az intézkedés fontos eleme a szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán is (TF9.e)

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a hangsúly a hulladékok keletkezésének megelőzésére tevődik át, ezáltal egyre kevesebb hulladék kell lerakással ártalmatlanítani, a hasznosított hulladék mennyisége nő. A bezárt vagy bezárandó lerakók rekultiválása nemcsak a talaj és a felszín alatti vizek terhelését csökkenti, hanem kedvező tájképi változást is eredményez.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a környezet terhelése, —elsősorban a talaj és a felszín alatti vizek— növekszik. Az illegális hulladéklerakók komoly veszélyeztető tényezők a vízbázis-védelmi területeken. A rendezetlenül lerakott hulladékok a tájképi adottságokat is jelentősen rontják.

3.1.7. A tájra (tájszerkezet, tájhasználat)

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megye természeti, táji arculatát a viszonylag kis területen nagy táji, természeti változatosság, sokszínűség határozza meg.

A megye északnyugati része a Pilishez tartozik, annak északnyugati tájrészét túlnyomóan erdők borítják, a keleti tájrészen 1/3-os megoszlásban rétek-legelők, erdők és szántók borítják.

A Börzsöny Magyarország legérintetlenebb, erdőkkel borított vidéke. A Börzsöny összefüggő, nagy erdőségeit – a Pilissel, Visegrádi-hegységgel összehasonlítva – kevésbé érték az urbanizációs hatások. Kiránduló turizmusban betöltött szerepe kimagasló.

A Dunától keletre fekvő kavicssteraszok településeinek területén a lakóterületek növekedése mellett a nagy helyigényű gazdasági, kereskedelmi funkciók, az intenzív urbanizálódás és a mezőgazdasági területek magas kihasználtsága a jellemző. A táj szervesen kapcsolódik a Börzsöny összefüggő erdőterületeihez és a Cserhát-alja erdős vonulataihoz. A táj jelentős részét a főváros és a Duna bal-parti beépített területek foglalják el. Vác környékén elsősorban a hétvégi, kiskertes üdülési igények realizálódnak.

A Gödöllői-dombság települései az elmúlt évtizedekben dinamikus fejlődtek. A Dunától keletre, a pesti oldalon a legjelentősebb, összefüggő erdőterületek találhatóak. A terület kedvező természeti adottságait elsősorban a mezőgazdaság hasznosítja, de rekreációs potenciálja is jelentős.

A Galga-völgy jellemző tájhasználati módja a mezőgazdaság. A táj alacsony-dombság, gyepek, illetve szántók uralkodnak. A települések megélhetésében hagyományosan a kertgazdálkodás szerepe kimagasló.

A fővárostól délkeletre fekvő Pesti-síkság csekély relatív reliefű hordalékkúp-síkság területén kb. 1/3-1/3 részt foglalnak el a szántók, illetve a homoki tölgyesek a humuszos homok talajú területeken. A tájat patak völgyek ártéri jellegű sávjai tagolják, ahol a szántók, ártéri ligeterdők mellett rét-legelő területek is találhatóak. Jelentős és egyre növekvő részt foglalnak el a beépített területek. A Csepel-szigeten, a Ráckevei-Soroksári Duna-ág mindkét partján már évtizedek óta fejlődő üdülési infrastruktúra és üdülőkörzetek alakultak ki. A táj sajátos elemei a kavicsvagyon kitermelését követően visszamaradt bányatavak, amelyek környékei korábban üdülési célú fejlődésnek indultak, az elmúlt években pedig több helyütt új lakóterületek jöttek létre a tavak közelében.

A megye déli, délkeleti alföldi területeinek legnagyobb része kultúrtáj. A tájhasználatban a síkvidéki jellegnek megfelelően a nagy kiterjedésű szántók, gyepek az uralkodóak, melyeket csak kisebb erdőterületek szakítanak meg. A Felső-Kiskunsági pusztai változatos mikrodomborzatú terület, amely összességében "tökéletes" síkság. A Duna-völgyi főcsatorna megépítése lecsapolta a mocsarakat és átalakította a táj hagyományos arculatát

A megye délnyugati térségében a műszakilag igénybe vett művi felületek dominanciája jellemzi a tájat. A térség sűrűn beépült.

A Budai-hegységet jelentős környezeti terhelés éri a beépítettség növekedése és a jelentős kirándulóforgalom miatt

A Zsámbéki-medencében a jó minőségű talajnak köszönhetően jelentős a mezőgazdasági termelés, azon belül is a szántóföldi növénytermesztés. Erős kultúrhatásnak kitett a terület, sok a volt zártkerti és üdülőterület.

A megye területfejlesztési-üdülési szempontból is fontos potenciált jelentő tájai, területei a Börzsöny, a Dunakanyar, a Gödöllői-dombság, a Budai hegyek, amelyek hosszú távú megőrzése természet- és tájvédelmi, valamint turisztikai érdekből egyaránt nélkülözhetetlen.

Pm SP célkitűzései: A hagyományos tájhasználat megőrzését eredményezi a tanyás térségek fenntartható fejlesztésére irányuló beavatkozásokat tartalmaz a Homokhátság komplex fejlesztése ITI.

A megye ökológiai térszerkezet fejlesztésére vonatkozó beavatkozás (TF5.b) egyben a kedvező táji adottságok megőrzését, ill. fejlesztését is segítik. Az élővizek (folyók, tavak, patakok) és környezetük revitalizációjára (TF7.e) vonatkozó beavatkozások szintén kedvezően befolyásolják a tájat.

A turizmus egyes fejlesztési iránya (GD2.d) pozitív hatással lehetnek a táji értékek megőrzésére, hiszen e tevékenységek egyik feltétele a szép táji környezet (ökoturizmus, aktív turizmus, falusi turizmus, lovas turizmus, kerékpáros turizmus).

Kedvezőtlen hatások érhetik a tájat, a tájszerkezetet, az ökológiai hálózat sérülését okozhatják a közlekedési infrastrukturális fejlesztések; új közutak, új vasútvonal, új intermodális csomópontok, kerékpárutak megvalósítása (TF1.a, TF1.b, TF3.b, TF3.c beavatkozások). A tájképet kedvezőtlenül változtathatják meg a tájba nem illő épületekből álló területfejlesztések, pl: ipari épületek, de turisztikai létesítmények is okozhatnak tájképrombolást (GD2).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a tanyás térségek sajátos tájhasználatú térségei a magyar tájnak, a tanyás térségek fenntartható fejlesztésére irányuló célkitűzések lehetőséget teremtenek e térségi tájjeleg megtartására.

A természeti értékekben gazdag területeken a turizmus az adott térség tájeltartóképeségéhez igazodva, a természeti értékek megőrzésével fejlődik.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A tanyás térségekben fokozódnak a társadalmi, gazdasági és környezeti környezeti problémák, amelyek hatások eredményeképpen a táj is átalakul, a hagyományos, sajátos tájjeleg nem őrizhető meg.

Az erdőterületek többtű szerepkörüknek nem tudnak megfelelni, háttérbe szorul a ökológiai hálózatban a természeti értékek védelmében betöltött szerepük. A fenntarthatósági kritériumoknak nem megfelelően hasznosított erdőterület módosítja a táj jellegét is. mennyiben Védett területeken a turizmus a természeti értékek visszafordíthatatlan károsodását okozhatják.

3.1.8. Az épített környezetre, a kulturális örökségre

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye kiemelkedő kulturális örökséggel rendelkezik.

A megye területén két világörökség várományos területként vizsgálendő terület van: a római LIMES védvonal létesítményei által érintett területek, valamint a „Dunakanyar kultúrtáj” területe, amely a Dunakanyar együttlátható és tájképvédelmi területéből, és az egykori királyi vadászterdők területéből tevődik össze. A római limes hazánk legnagyobb kiterjedésű, területileg összefüggő kulturális öröksége. A római limes az UNESCO által kijelölt egységes világörökségi területet fog alkotni, amely 8 országot érint.

Pest megye gazdag történeti hagyományai miatt védett településrészekben és régészeti lelőhelyekben is gazdag. A megyében a területrendezési tervek —BATrT, Pest Megye TrT— 30 db „Történeti települési terület övezet” által érintett település található.

Pest megye geográfiai helyzetéből adódóan, annak területén az ország régészeti emlékeinek szinte teljes vertikuma megtalálható az őskortól az újkorig. A megye területén nyilvántartásban 4761 azonosított, általános régészeti védelem alatt álló régészeti lelőhely található. Ezen belül 84 db egyedileg, jogszabály által külön védett régészeti lelőhely található. Közel kétszáz lelőhely ezek mellett ex lege természetvédelmi terület hatálya alá is esik.

A természetvédelmi terület hatálya alá eső földvárak elsősorban a dombvidéki és hegyvidéki területeken találhatóak, leszámítva a legnagyobb földsáncot, a római-kori szarmata Limest, az ún. Csörsz-árkot, amely Dunakeszi határáról indul a Dunától, és halad végig a megye északi felén a Ny-K-i irányban több párhuzamos sávban. Kunhalmok a Százhalombattán és Érden fekvő vaskori halomsírműveket leszámítva, elsősorban a Dunától keletre fekvő alföldi területeken találhatóak meg.

Pm SP célkitűzései: A SP épített értékekkel, mint a helyi identitás erősítésének eszközével, illetve, mint az adott település extra hozzáadott értéket képviselő tényezővel foglalkozik, különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban. A helyi értékek megőrzésével a SP a „társadalmi innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem „a VI. prioritáson belül „a Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése” a (TM3) intézkedés keretében foglalkozik. A helyi épített értékek megőrzésére a TM3.a (helyi és megyei identitás erősítése) és TM3.b (Pest megyei kastélyok megújítása) beavatkozás keretében nyílik lehetőség.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: a beavatkozások révén biztosítható lesz az épített értékek megőrzése, bemutatásuk színesíti a megye turisztikai kínálatát is, erősítheti a helyi lakosok kötődését településükhöz.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a védelem tárgyát képező értékek megsemmisülhetnek, károsodhatnak. A régészeti értékek károsodhatnak, elpusztulhatnak. A települések értékes településrészei elveszíthetik egyedi jellemzőiket, sajátosságukat.

3.1.9. Az élővilágra (ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra)

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A természetes növénytakaró és a talajviszonyok tekintetében a megye középső része erősen differenciált, a délkeleti területen az alföldi flóraelemek viszonylag összefüggő területet foglalnak el. Az északnyugati hegyvidéki terület potenciális erdőhársulásai a cseres kocsánytalan tölgyesek, a gyertyános kocsánytalan tölgyesek, a tölgy-kőris-szil ligeterdők és a karsztbokorerdők. Jelentős felületen találunk sztyeppréteket. Az alföldi területek potenciális erdőhársulásai között a gyöngyvirágos tölgyesek, a borókás-nyárasok, az alföldi gyertyános tölgyesek és tölgy-kőris-szil ligeterdők az elterjedtebbek. Jelentős felületeket borítanak nyílt hársulások. A Dunától nyugatra sajátos színfoltot képviselnek a Tétényi-fennsík főbb potenciális erdőhársulásai, a karsztbokorerdők és a tatárjuharos tölgyesek. A nyílt hársulások között elterjedtek a sziklagyepek és a pusztafüves lejtős sztyepprétek.

A megye természetes állatvilága az intenzíven hasznosított területektől távolabb, a zavarással kevésbé terhelt területekre húzódott vissza. A Börzsöny, a Pilis és a Gödöllői-dombvidék erdőségei gazdag nagyvadállománnyal rendelkeznek. A Börzsöny belső területei számos, a kipusztulás szélén álló madárfajnak nyújtanak menedéket. Az alföldi szikesek és vizes területek madárvilága gazdag.

A megye területének 12%-a áll természetvédelmi védetség alatt. A megye területét országos jelentőségű védett természeti területek közül két nemzeti park (Duna-Ipoly Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park), négy tájvédelmi körzet (Budai Tájvédelmi Körzet, Gödöllői-dombvidék Tájvédelmi Körzet, Ócsai Tájvédelmi Körzet, Tápió-Hajta vidéke Tájvédelmi Körzet) és tizenkét természetvédelmi terület érinti. A 81 helyi jelentőségű védett természeti terület a megye területének 1,8%-át foglalja el.

Pm SP célkitűzései: Az élővilág, az ökológiai hálózat, a védett területek megóvásával kapcsolatos intézkedéseket a „települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”, IV. prioritáson belül a „természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése” (TF5.b) beavatkozás tartalmazza.

A beavatkozás Pest megye természetvédelmi területeinek (a Duna-Ipoly Nemzeti Park, a tájvédelmi körzetek, NATURA 2000 és egyéb védett és nem védett, ökológiai területek) biológiai sokféleségének megóvására, a fajok és élőhely típusok hosszú távú fennmaradásának biztosítására, természetes elterjedésük szinten tartására vagy növelésére irányul úgy, hogy a területek ismertsége, népszerűsége, látogatottsága növekedjen. A beavatkozás támogatja a biodiverzitás megőrzését szem előtt tartó turisztikai szolgáltatások fejlesztését.

Jellemzően az élővizek az ökológiai hálózat elemei, ezért a élővizek és környezetük rendbetételére, revitalizációjára irányuló beavatkozások (TF7.e) szintén szolgálják az élővilág védelmét, a biodiverzitás fenntartását is.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A megye ökológiai hálózati rendszerének kiterjesztése következik be, a rendelkezésre álló elemek összekapcsolásával, illetve kiegészítésével. Az ökológia rendszerek akkor működnek megfelelően, ha méretük okán önfenntartók és önszabályozók. Az ökológiai folyosók a megye természetföldrajzi sajátosságainak megfelelően elsősorban az erdőkhöz, vízfolyásokhoz, extenzív gyepekhez kapcsolódnak. Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő legfontosabb megyei szintű hálózati elemek az alábbiak: erdőterületek (meglévő erdők és tervezett erdősítések), helyi védetségű természeti területek, kisvízfolyások (patakok, erek, stb.) medrei és parti sávjai, valamint egyéb vízfelületek (holtágak, tavak, tározók), gyepsterületek, extenzív műveléssel fenntartandó mezőgazdasági területek, zöldfolyosók (táblahatárokhoz és települési területekhez illeszkedő védő zöldsávok, véderdő telepítések).

A műszaki nyomvonalas létesítmények esetében, —elsősorban közlekedési létesítmények— a nem kellő körültekintéssel megvalósuló nyomvonalak okozhatják az ökológiai folyosók megszakítását, élőhelyek fragmentációját és elszigetelődését.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: Az országos ökológiai hálózat nem egészül ki a megyei ökológiai hálózati elemekkel. Ez rontja az országos ökológiai hálózat rendeltetésének hatékonyságát is.

3.1.10. A környezeti zajra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A megye környezeti zajhelyzetét alapvetően a közúti közlekedés befolyásolja. A megye egyes részeiben kialakult kedvezőtlen zajhelyzet miatt egyértelműen Budapest közelsége tehető felelőssé. A reggeli órákban (6-10 óra között) elindul egy jelentős gépjármű forgalom (személyautók, tehergépjárművek, buszok) a főváros irányába. A délutáni órákban (15-18 óra között) pedig egy ellenirányú forgalom figyelhető meg. A napi ingázók

mellett az ország úthálózatának sugaras szerkezete miatt jelentős a megyén keresztül haladó forgalom is. Viszont az agglomeráció és a főbb útvonalak melletti területeken kívül a zajhatás minimális. Néhány nagyobb település [Újhartyán, Bugyi, Vecsés, Üllő, Abony, Cegléd, Ceglédbercel, Albertirsa (részben a 4-es út)] belterületi elkerülő szakaszainak átadásai az elmúlt években jelentősen csökkentették a védendő lakóterületeken az átmenő forgalom okozta zaj- és rezgésterhelést.

A vasútvonalak általában elkerülik a települések központjait, ezért zajhatásuk kisebb területet érint.

Pest megyében több helyen található nyilvános és nem nyilvános repülőtér és le- és felszállóhely. Ezek közül a legjelentősebb, több települést, sőt a megyén túli területeket is érintő zajkibocsátást a Liszt Ferenc (Ferihegyi) Repülőtér okoz. A le- és felszálló repülőgépek zaja – különböző mértékben – a repülőtértől 30-40 km-re is zajterhelés növekedést okoz (leginkább érintett települések: Üllő, Vecsés).

A tököli és kiskunlacházi repülőterek zajhatása szintén több települést érintenek, távolról olyan mértékű zajterheléssel és nem akkora kiterjedésű területeket, mint a Liszt Ferenc Repülőtér.

Az üzemi tevékenységek, illetve az építési tevékenységek is okoznak – olykor határérték feletti – zaj- vagy rezgésszennyezéseket, ezek mégsem relevánsak az összes zajszennyezést tekintve, mert általában csak pontszerűek és időszakosak. Az újonnan létesülő telephelyek pedig már csak akkor kapnak engedélyt, ha igazoltan határérték alatt maradnak az általuk keltett zajok

Pm SP célkitűzései: A „települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért„ IV. prioritás beavatkozásai között szerepel a „környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem” (TF5.c) beavatkozás tartalmazza a zajterhelés csökkentésére irányuló célkitűzéseket. A TF5.c beavatkozás keretében megfogalmazásra került, hogy a „Ferihegyi Gazdasági Övezet fejlesztése kapcsán már a kezdetektől támogatni szükséges a légiforgalom biztonságos lebonyolíthatóságával összeegyeztethető, racionálisan kidolgozott zajcsökkentő eljárások további bevezetését.”

Nem tartalmaz beavatkozást az SP a nagy forgalmú országos főutak tervezett nyomvonalain a várható közúti forgalom zaj- és rezgésterhelésének mérséklése, de legalább szinten tartása.

A közlekedésfejlesztéssel foglalkozó beavatkozások (TF1.a, TF1.b, TF3.b) is a környezeti zajszint csökkenését eredményezhetik környezeti zaj ellen védendő területeken (lakó- és üdülőterületek).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A célkitűzések megvalósulása esetén környezeti zajtól védendő területeken, belterületeken csökken a környezeti zaj- és rezgésterhelés. A tervezett új közlekedési kapcsolatok megvalósítása csökkentheti a meglévő utak belterületein fellépő zaj hatásokat. Tény, hogy az új utak építésével újabb zajforrások jelennek meg, de jellemzően nem környezeti zajra érzékeny területhasználatú területeken.

Nem állapítható meg, hogy a tököli, kiskunlacházi (és Budapest közigazgatási területén levő budaörsi) repülőtereknek mi a jövőbeni szerepe, zajhatásuk igényel-e SP-ban megfogalmazandó beavatkozást.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: a már jelenleg is magas környezeti zajjal terhelt belterületi szakaszokon tovább nő a közlekedésből származó környezeti zaj és rezgésterhelés.

3.2. A STRATÉGIAI PROGRAM JAVASLATAINAK ELEMZÉSE TÁRSADALMI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

3.2.1. A népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás)

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Az ország népességének területi elhelyezkedését tekintve az utóbbi évtizedben a folyamatos koncentráció jellemzi. Történik ez úgy, hogy közben az ország lélekszáma folyamatosan csökken. Pest megye népsűrűsödése, a népességszámának folyamatos növekedése ez idő alatt is zajlik. A megyében a lakosság létszáma eléri 1.4 milliót, de ennek megyén belüli eloszlása változó. A megye átlagos népsűrűsége kétszerese az országosnak, ráadásul területi elhelyezkedés meglehetősen egyenetlen. A népesség koncentrálódásával nem tudott lépést tartani az agglomerációs övezet településeinek intézményhálózata, mely konfliktusok forrása lett. Kettős arculatú korstruktúra alakult ki a megyében.

A népességkoncentráció az agglomerációban a legnagyobb, míg a megye egyéb területén a népsűrűség átlagos, vagy az alatti. Az országos átlagot meghaladó népsűrűségű Ennek forrását az utóbbi időben a fiatal és képzett népesség betelepülése jelentette. A Budapestet övező szuburbán területeken a korösszetételt, vagy iskolai végzettséget elemezve szignifikáns eltérések tapasztalhatók a megye egyéb területeinek mutatóihoz képest.

Pm SP célkitűzései: A humán erőforrást közvetlenül érintő beavatkozások elsősorban a VI. prioritás: „társadalmi Innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” TM1 jelű intézkedésen belül a „duális képzés erősítése” és a térségi-specifikus igények biztosítása az oktatásban” (TM1.a és TM1.b) beavatkozások tartalmazzák. Hasonlóan befolyásolja a népesség területi elhelyezkedését, s a humán erőforrás minőségét, a „Pest megyei intézmények fejlesztése és építése”, az Oktatási alapintézmények fejlesztése” (TM2.a) beavatkozás, vagy a III. Prioritás: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” TF2 intézkedésén belül az „elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése” (TF2.a). Utóbbi nagy szereppel bír a lakóhely és munkahely közötti ingázásból fakadó életmódbeli feszültségek enyhítésében. Az életmódot erősen befolyásoló intézményi ellátás a kultúra helyi szintű szerveződése és fejlesztése révén is tapasztalható, melyet az előzőekben ismertetett TM2 jelű intézkedésen belül a „kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése” (TM2.b) beavatkozás képvisel.

Fokozni lehet a megyén belül a társadalmi mobilitás létrejöttét a helybeni munkahelykínálatok bővülését segítően a VI. Prioritás: „társadalmi Innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” TM4 jelű intézkedésen belül „Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása és működtetése” (TM4.a) beavatkozás útján. A humántőke felértékelődött, a gazdasági válság idején az instabil talajúvá vált materiális javakkal, s a pénztökével szemben. Az utóbbi években lezajló társadalmi folyamatok következtében, a népesség Pest megyét érintő területi koncentrációja révén, kimondható, hogy olyan „humánértékre” tett szert a megye melynek megőrzése, megyén belüli egyenletesebb megoszlásának elérése, folyamatos újratermelése, sőt az igényeknek megfelelő továbbfejlesztése egyik központi és átfogó célkitűzése a stratégiai programnak. A a megyén belüli társadalmi különbségek csökkenését, segíti a II. prioritás: „Pest megye fejlődésében lemaradó térségeinek komplex fejlesztése”, a „lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése” intézkedésének valamennyi beavatkozása (GD3.a-e).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A beavatkozások következtében a civilszféra és az egyházak szerepének megerősödése a szociális és a gyermekvédelmi ellátásban a területi egyenlőtlenség csökkentését, s a szociális felzárkóztatást szolgálják. Pest megye településein belüli munkahelyteremtő beruházások ösztönzésével a helybeli munkavállalók számának növelése egyrészt a szociális felemelkedést szolgálhatja, másrészt a munkahelyi ingázásra fordított idő csökkenésével életmódbeli javulás állhat elő, a regenerálódásra, rekreációra való lehetőség fokozásával.

A kvalifikált aktív korú népesség koncentrációja, noha lassabb ütemben, mint eddig, folytatódik a megyében. A szuburbánizált területek mellett a leszakadó félben lévő elmaradt megyeperemek is a gazdasági fellendülés megindul, újraéled, minek következtében e térségekben is az életkörülményekben pozitív változás áll elő. A Fővárosba ingázók száma 20 év alatt 25 %-kal csökken, a mobilitás kiegyenlítettebbé és sokszínűbbé válik. Mind a térségen belül, mind tágabb környezetében új együttműködési, társas formák, szövetkezesek, csoportosulások jönnek létre, melyhez megfelelő ismeretekkel, készségekkel rendelkező nyitott, kezdeményező, kreatív, vállalkozó szellemű, kockázatvállaló, önértékeléssel, ön- és társadalmi tudattal rendelkező humán tőke fog rendelkezésre állni, s folyamatosan újratermelődni.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: A nagyfokú migráció és a munkaerő kereslet gyakori változásai miatt a népességmozgás fokozódhat, a településekben. A nagymértékű, s eddigi tendenciáknak megfelelő mobilitás révén már-már az aktív korúak népességcseréjét eredményező népesség koncentráció jön létre a Fővárost övező térségben. Pest megye népességét tekintve az elkövetkező évtizedben is az ország legdinamikusabban növekvő megyéje marad. A népesség növekedését elsődlegesen okozó bevándorlás fogadására való felkészülés hiánya társadalmi feszültségeket idéz elő. A gyors ütemű gazdasági és társadalmi változások és nem utolsósorban a főváros „gravitációs ereje” következtében a hagyományosan erős nemzetiségi-, kulturális gyökerekkel nem rendelkező településekben a helyi lakosság identitásvesztése áll elő, sőt azok másutt is fellazulhatnak, s az értékes kultúrák erodálódhatnak.

3.2.2. A foglalkoztatásra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A foglalkoztatás területileg jellemzően a Fővárosban biztosított. Megyén belül nagyarányú a pályakezdők munkanélkülisége, mely párosul az idősebb korosztály munkaerőpiacról való kiszorulásával.

Pm SP célkitűzései: A foglalkoztatást elsődlegesen érintő beavatkozást képviseli az I. prioritás: „Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása” GD1 jelű „vállalkozások versenyképességének javítása” intézkedése, azon belül a GD1.b jelű, a „vállalkozások foglalkoztatásának ösztönzése” beavatkozás.

Az elkövetkező húsz évben legalább százezer új megyén belüli munkahely létrejöttét célozza meg a fejlesztési koncepció, miközben a Fővárosba ingázók számát 25%-kal csökkenteni kívánja. Atipikus foglalkoztatási formák növekedése részben az egészségi problémákkal küzdők távmunkában, vagy részmunkaidőben való foglalkoztatását, részben a családok védelmét, egyben tartását szolgálja. Társadalmi cél a köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése, a felsőfokú képzettséggel rendelkezők arányának emelése, az élethosszig tartó tanulás lehetőségének biztosítása. Biztosítani kívánják az időskorúak foglalkoztatását, a gyakornoki munka lehetőségét és a fiatalok pályakezdését. Mindezeket szolgáló beavatkozások lehetnek a VI. prioritás: „társadalmi Innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” TM1 jelű „Pest megyei humán erőforrás fejlesztése” intézkedésen belül a „pályaválasztási orientáció fejlesztése (TM1.c) vagy az „egész életen át való tanulás ösztönzése” (TM1. d) beavatkozások. Hozzájárulnak közvetve ugyanezen intézkedésen belül a „duális képzés erősítése” és a „térségi-specifikus igények

biztosítása az oktatásban” (TM1.a és TM1.b) beavatkozások is. A helyben lakók foglalkoztatásának előmozdítására erőteljes kihatással lehet a III. prioritás: „közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” TF2 jelű „közösségi közlekedés fejlesztése” intézkedésen belül tervezett helyi közlekedés javítását szolgáló beavatkozások (TF2.b és TF2.c).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A munkaerőpiac monitorozása révén előrejelzések varhatóak a gazdasági szerkezetváltásokra, melyhez igazodhat a munkaerő kínálat, a képzési, oktatási rendszer. Növekszik a foglalkoztatás mennyiségi és minőségi értelemben, bővül a piacképes tudás és készség, az innováció. A munka világából kiszoruló újraintegrálásával a tartósan nem foglalkoztatottak visszavezetése megtörténik a munka világába. Családbarát munkahelyek fokozása sokak számára a munkába állás lehetőségét teremti meg. Munkába állhatnak a teljes munkaidős munkát vállalni képtelenek, vagy akik élethelyzetüknél fogva csak távmunkára alkalmasak.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: A foglalkoztatottak aránya nem növekszik, sőt a foglalkoztatottak köréből kiszoruló száma tovább fokozódik. Fokozódik a szociális alapú foglalkoztatás, ami társadalmi és gazdasági konfliktusokkal járhat. Növekszik a munkanélküliség ezzel együtt növekednek a költségvetési terhek, csökkennek a gazdaságfejlesztésre fordítható közpénzek, az átlagos jövedelem színvonala stagnál, vagy csökken. A munkaképes aktívak nem a megyében fognak dolgozni. Nem jönnek létre sem munkahelyvédelmi, sem munkahelyteremtői akciótervek. Az emberi erőforrások fejlesztésének kiemelt támogatása elmarad. Az atipikus foglalkoztatási formák nem bővülnek, miközben a részmunkaidősek foglalkoztatottakon belüli aránya most is csak az uniós átlag harmadát teszi ki.

3.2.3. A szabadidő eltöltésre, a rekreáció területi feltételeire

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A szabadidő eltöltésére, a kulturális programok elérésére zömmel a Főváros területén van lehetőség. Az egészség megőrzése, a prevenció a sportolás, a testmozgás rendkívüli jelentőséget kap a koncepcióban. A korstruktúra alakulása is igényli az egészségmerőzést és az öngondoskodást, mely összefüggésben van a mozgásigénnyel, és amire a településeknek területi kínálatot kell teremtenie.

Pm SP célkitűzései: A szabadidő eltöltésére, a rekreáció területi feltételeinek megteremtésére elsődlegesen az I. prioritás: „Pest megye több lábbon álló gazdaságának dinamizálása” GD2 jelű „Pest megyei gazdaságban meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése” intézkedésen belül a „turizmus mint stratégiai ágazat fejlesztése” (GD2.d) és az „életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése” (GD2.c) beavatkozások szolgálnak. A szabadidő eltöltésében a rekreációs jellegű igények megjelenését és azok kielégítési lehetőségeit célozzák a VII. prioritás: „testben és lélekben egészséges Pest megye” „egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése” intézkedés „Egészséges életmódra és prevencióra irányuló szemléletformáló programok” (TM6.a), valamint a „sportoláshoz alkalmas környezet megteremtése” (TM6.d) beavatkozások.

A sportolás a rekreációs tevékenységek feltételeinek megyei szintű megteremtése a helyi lakosságot és a kiemelt fejlesztési célként kitűzött turizmus fejlesztését egyaránt szolgálja. A turizmus területi koncentrációját csökkenteni szükséges, az adottságok kihasználását a fokozni kell. Kiemelt cél, a gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével; az ország elismert egészségipari-központjának létrehozása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A turizmusfejlesztés a gazdaság dinamizálása mellett a helyi lakosság szabadidő eltöltését, rekreációs igényeit is szolgálja. Együttműködésre

készítet a turizmus szereplői között. Aktív és szabadidős szolgáltatások fejlesztése valósul meg, mely a humán infrastruktúra fejlesztését is megkívánja. A tudatos vonzerő fejlesztés révén kialakítható a megye turizmus-arculata. A rekreáció területi feltételeit szolgálhatják a turisztikai vonzerők fejlesztése, a nemzeti kulturális és épített örökségek megőrzése, a szabadidős, rekreációs és sportgazdaság fejlesztése, a megye erdősültségének fokozása. A turisztikai kínálat fejlesztésével együtt jár a helyi lakosság életszínvonalának emelkedésével, a rekreációra hangsúlyt adó életmódbeli mintakövetés lehetősége megteremtődik.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: Az egészséges életmódot biztosító rekreációt a sportot lehetővé tévő közösségi terek nem jönnek létre. Nem alakul ki az egészségtudatosság. Nem erősödik meg az „alkonygazdaság”, a leszakadó térségekben lehetőséggel rendelkező egészségipar nem fejlődik. Az egyre nehezebb életkörülmények között élő térségek lakói nem tudják munkaerejüket újratermelni, nem regenerálódnak, egyre nehezebben jutnak munkához egyre többet dolgoznak a minimális szükségleteik kielégítéséért, a létfeltételeik alapjainak megteremtéséért.

3.2.4. A népesség életminőségére és egészségi állapotára, szociális helyzetére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Egyértelműen megfogalmazott felismerés, hogy „Pest megye jövőjének szempontjából az egyik legfontosabb tényező az emberi erőforrások minősége” A megye társadalmának egészségi állapota nem kielégítő.

Pm SP célkitűzései: A népesség egészségi állapotára és a szociális helyzetére is kiemelt jelentőséggel bírnak, a VII. prioritás „testben és lélekben egészséges Pest megye” TM6 jelű „egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése” intézkedésen belül az „egészséges életmódra és prevencióra irányuló szemléletformáló programok” (TM6.a), a „Lelki egészség megteremtése” (TM6.b), továbbá a „lakossági szűrőprogramok indítása” (TM6.c) beavatkozások. Ugyancsak ezt szolgálják a VII. prioritás TM7 jelű „egészségügy intézményrendszeri fejlesztése” intézkedésen belül az „egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése” (TM7.a) és a „Pest megyei kórházak fejlesztése” (TM7.b) beavatkozások.

Elsődleges tennivaló az egyén szintjén a testi és a lelki egészségi állapot javítása. A hangsúlyt a megelőzésre, az egészséges életmódra kell helyezni, ezzel párhuzamosan szükséges az egészségügyi ellátórendszer térben kiegyensúlyozott, lakosság-közeli szolgáltatásainak fejlesztése. Fentiekkel összefüggésben elengedhetetlen az erkölcsi-etikai fejlődés és nevelés. A javaslatok arra irányulnak, hogy az egészség hatékony fejlesztését és védelmét valamint a betegek megfelelő gyógyítását egyidejűen biztosítani tudja az egészségügyi ellátó rendszer.

A népesség egészségi állapotára és a szociális helyzetére közvetlenül hat az V. prioritás: „fenntartható hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása” TF10 jelű „vízközmű hálózatok fejlesztése Pest megyében” intézkedésen belül „az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása” (TF10.b) beavatkozás.

Jelentős hatással bírnak a IV. prioritás: „települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” TF4 jelű „policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében” intézkedésen belül a „szociális városrehabilitációs beavatkozások” (TF4.c), illetve a TF5 jelű „környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása” intézkedésen belül a „települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése” (TF5.a) beavatkozások.

Közvetetten hatnak a VI. prioritás: „társadalmi Innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” TM1 jelű „Pest megyei humán erőforrás

fejlesztése” intézkedésen belül az „egészségügyben dolgozók kompetencia fejlesztése” (TM1.g), valamint a TM2 jelű „Pest megye intézmények fejlesztése és építése” intézkedésen belül a „szociális intézmények fejlesztése” (TM2.c) beavatkozások.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Egészséggel élő társadalom nevelődik ki. A piaci igényeknek megfelelő képzési rendszerben résztvevők biztonsággal aspirálnak a munkával elérhető megfelelő jövedelemre, mi által szociális biztonságban részesülnek. Kiépülnek a hatékony alkohol- és drog prevenciót szolgáló intézmények. Az egészségügyi és az oktatási rendszer regionálisan összehangolt fejlesztése jön létre. Az adott területen élő lakosság életszakasz szerinti összetételének megfelelően alakulnak ki az intézmények típusai, s azok sűrűsödése. A megerősödő egyházi és civil szervezetekre támaszkodó szociális segítő hálózat tehermentesítheti a központi és az önkormányzati költségvetést.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: A lakosság egészségi állapotában jelentős romlás következhet be. A fennálló negatív tendenciák továbbélnak. A stresszes életmód fokozódik, a munkahatékonyság romlik. A munkaerő újratermelődése nem jön létre, az egészségügy ellátási feladatok valamennyi korosztályra kiterjedően fokozódnak. Az életkor kitolódásával, az egészségben megélt évek száma arányaiban lerövidülnek. Nem fejlődnek ki azok a szolgáltatói, oktatási intézmények, melyek az életminőség javításához hozzájárulhatnának, nem tudják a szociális felemelkedést segítő szervezetek tevékenységüket hatékonyan végezni, integrációjuk elmarad, hatóerejük felmorzsolódik.

3.2.5. A társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Felmérésekkel igazoltan Magyarországon rendkívül alacsony a lakosság biztonságérzete az élet számos területén. Elveszett a bizalom egymás iránt, nincsen bizalmi kapcsolat a közösségekben, nincsen bizalmi viszony az intézményekkel, a társadalmi szervezetekkel, nem jön létre a bizalom a hit a politika képviselőivel, s mindezek eredőjeként az ember elbizonytalanodott, s nem bízik már önmaga képességeiben, erejében sem.

Pm SP célkitűzései: Kiemelt cél a társadalom biztonságérzetének megteremtése, a megrendült bizalom kiépítése, megerősítése, folyamatos fejlesztése, a társadalmi (bizalmi) tőke gyarapítása. Ezt elsődlegesen az intézményi fejlesztések szolgálják. Ilyen a VI. prioritás: „társadalmi Innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” TM2 jelű „Pest megyei intézmények fejlesztése és építése” intézkedésen belül a „szociális intézmények fejlesztése” (TM2.c) beavatkozás, valamint a TM3 jelű „Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi identitástudat erősítése” intézkedésen belül a „helyi és megyei identitás erősítése” (TM3.a) beavatkozás.

Szintén erősíti a biztonságérzetet, a bizalom építését fokozza a VI. prioritás: „társadalmi Innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” TM4 jelű „társadalmi szereplőkkel való együttműködés és koordináció” intézkedésen belül a „partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése” (TM4.b) és a TM5 jelű „társadalmi programok megvalósítása” intézkedésen belül a „közösség építése és társadalmi bizalom erősítése” (TM5.b) beavatkozások

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén: A megerősíteni kívánt családcentrikus és pozitív életfelfogás a bizalmat genezisében teremt meg az egyénben. Alapot ad arra, hogy kialakul a bizalom elsősorban önmagában az emberben, s ezzel párhuzamosan társas kapcsolatában, illetve szűkebb-tágabb közösségeiben, majd a szolgáltató és ellátó intézményekben, a helyi és a felsőbb vezetésben, a politikai irányításban. A bizalmi szint emelkedése, hozzájárul a gazdasági növekedéshez, míg utóbbi nem feltétlenül eredményezi a társadalmi bizalom erősödését.

Létrejönnek a közösségi életformát erősítő szinterek. Az élethelyzet romlásának elkerülését preventív programok bevezetésével kívánja Pest megye biztosítani.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: Növekedni fog az identitás-vesztés, a csökken a társadalmi együttműködés, nem jön létre integrált társadalom sem a megyén belül, sem megye és környezetében. A közösségek szerepe meggyengül, az egyéni érdekek tovább erősödnek, fenn marad, sőt fokozódik az érték- és normazavar. A relatív szociális biztonság, a szociális védőháló szerte foszlik. A leszakadó térségekben romlik a közbiztonság, a családok szétesnek, elemeikre bomlanak, vagy létre sem jönnek az egyénnek biztonságot jelentő társas kapcsolatok. Növekszik a szenvedélybetegek száma (alkoholizmus, drogfogyasztás), a szociális és mentális problémákkal terhelt területek sem lakóhely sem vállalkozói beruházások céljára nem lesznek keresettek, tovább csökken a létbizonytalanság, s ez által a szociális rászorultság tovább fokozódik. Az idősek és betegek kiszolgáltatottsága és elmagányosodása felerősödik.

3.3. A STRATÉGIAI PROGRAM JAVASLATAINAK ELEMZÉSE GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL AZOK MEGVALÓSULÁSA ÉS MEG NEM VALÓSULÁSA ESETÉN

3.3.1. A térszerkezetre (a térszerkezet alakulása, a területhasználat változásai, területek rendeltetésének változása, vagy használatának korlátozása, területi fejlődés térbeli korlátai),

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye térszerkezete az országban egyedülálló: a főváros központi szerepe, a centrális hálózati elemek, az M0-ás körgyűrű, a nemzetközi repülőtér jelenléte, a Duna, a kisvárosokkal átszőtt tér, a környező megyékhez hasonló adottságú peremvidékek nagy fejlődési potenciált hordoznak, ugyanakkor számos megoldandó problémát is jelentenek.

A megye településhálózata – fenti tényezőkkel összefüggésben – több egyedi jellegzetességgel bír. Az egyik, hogy nincs önálló megyeközpontja, a megyeközponti intézmények az ország fővárosában vannak, ami viszont nem képezi a megye közigazgatási területének részét. A másik sajátosság, hogy a főváros közvetlen környezetében található települések a budapesti agglomeráció részét képezik. E terület a megye közigazgatási területének szerves része, fejlődése mégis erősen kapcsolódik Budapesthez. Az agglomeráción belül Budapest körül a várossá nyilvánított településekből egy kertvárosi gyűrű alakult ki. Az agglomerálódott települések köre (elsősorban délkeleti irányban) már jelentősen túlterjed a hivatalosan lehatárolt agglomeráció határán. Az agglomeráció fejlődését az elmúlt 20 évben meghatározta a Budapestre kiköltöző lakónépesség, amely rátelepült a térség hagyományosan erős hálózatos szerkezetére, a városközpontok és várostérségek által meghatározott tere. A népesség beáramlása (pontosabban az intenzív népességcsere) látszólag egy jellegzetes, nemzetközi összehasonlításban is tipikusnak tekinthető városkörnyéki szuburbán kertvárosi, lakóövezeti övezetet hozott létre. Hazai specifikum ugyanakkor, hogy a Pest megyei „kertvárosok” szerves előzményekkel, viszonylag erős helyi gazdasággal, valamint autonóm nemzetiségi és kulturális előzményekkel bírnak, az agglomeráció nagyobb városközpontjai, várostérségei országos szinten is jelentősnek mondható gazdasági (ipari és szolgáltató) tevékenységek számára nyújtanak telephelyet.

A térszerkezet szempontjából meghatározóak a közlekedési hálózat elemei, és az ökológiai hálózat területei is.

Az ország centrális szerkezete miatt a műszaki infrastruktúra hálózatok sűrűsége a megye területén, annak is belső, agglomerációs övezetében a legnagyobb. A térszerkezetet meghatározó sugaras elemek mindegyike kiépült, a megye területei ezzel kellően feltártak. A fő sugárirányú elemek közül kivételt az M4 autópálya hiánya jelent. A megye egyes terület-részeinek közúthálózata erősen különböző, változatos képet mutat.

A szerkezet jellegzetessége, hogy a kör- és haránt irányú útvonalak hiánya a megye területén fokozottabban jelentkezik. Az M0 autópálya még ma sem alkot teljes gyűrűt, az égetően szükségessé vált keleti szektor is csak a közelmúltban készült el. Az M0-n kívüli második haránt irányú elem hatékonyan nem képes betölteni szerepét. A Pest körül kijelölt Kiskunlacháza - Ócsa - Gyömrő - Gödöllő - Vác elkerülő útvonal hossza és kiépítettsége miatt nem alkalmas erre a funkcióra, a hasonlóan rossz vonalvezetésű, de rövidebb szakaszon a fővárost elkerülő forgalom a Dunaharaszti - Gyál - Vecsés - Ecser, illetve a Fót - Dunakeszi szakaszokon bonyolódik le.

A főváros környéki települések igen jelentős budapesti célú forgalma az országos közutakon kívüli. Helyi szerkezeti kapcsolatok hiányában az agglomerációs forgalom – a távolsági forgalom mellett – szintén elsősorban a főutakat terheli. A közlekedési hálózat alapvetően a legfejlettebb az országban, de a megye egyes részein ennek ellenére (legerőteljesebben a Nagykátai és a Dabasi kistérségekben) a városok és várostérségük (várostérségeik) megfelelő kapcsolatrendszerét lehetővé tevő hálózatok esetenként nem megfelelőek, vagy hiányoznak.

Budapesttől távolodva a településsűrűség csökken.

A megye legfejlettebb és periférikus területei több helyütt közvetlenül egymás mellett helyezkednek el. Ilyen az északi és északkeleti agglomerációs szektor és az Ipoly-mente, illetve a felső Galga-völgy, továbbá a déli, délkeleti szektor és a megye délkeleti rurális térségeinek találkozása.

A megye központhiányos térségei (pl.: Ipoly-mente, felső Galga-völgy) – ezek közül is főként a rossz közlekedési helyzetben lévő területek települései – nem tudják biztosítani népességük számára a biztonságos, kiegyenlített és elvárt színvonalú, teljes körű ellátást.

A funkcionális központok nem minden esetben vannak megfelelésben a területfejlesztés jelenlegi – és 2013 után kialakult járási – intézményrendszerében a térségi- kistérségi központként meghatározott települések körével. Budakeszi és Vecsés kivételével valamennyi új járásközpont egyúttal funkcionális központ is, de vannak olyan központi, vagy társközponti szerepkört betöltő települések, amelyek nem válnak járásközpontokká

Pm TFK javaslatai: A térszerkezet fejlesztésére vonatkozó beavatkozásokat elsősorban a „policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (TF4)” intézkedés és a „közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében, III. prioritás tartalmazzák.

A beavatkozások az alábbi célok megvalósulását hivatottak elősegíteni:

A térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a négyzethálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába.

A metropolisztérség európai, kelet-közép-európai térségekkel folytatott versenyében különös jelentőséggel bír a nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása, a Dunai Régióban és a Kárpát-medencében betöltendő csomóponti szerep megvalósítása. (Új harántoló (kelet-nyugati irányú) közúti kapcsolat megvalósulása, amely az M6, 51. sz. főút, M5, 5. sz. főút, 4. sz. főút, M4, 31. sz. főút között teremt összeköttetést. A vasúti áruszállítás gerincét az EU által középtávon támogatott V0 vasúti kapcsolat (európai áruszállítási folyosó) képezi a zónában.)

Magas minőségű szolgáltatást nyújtó, valamint megbízható és kiszámítható kapcsolati, elérhetőségi, közlekedési feltételek, illetve a feltételeket hordozó multimodális infrastruktúra létrehozása.

Pest megye – Budapesttel együtt az országgal szembeni felelősség tudatában, egy harmonizált KAPU – HÍD szerep felvállalása.

A térség belső integritásának erősítése, különös tekintettel a Pest megyei városhálózat elérhetőségének, belső közlekedési kapcsolatrendszerének megteremtésére, a térségi központok és vonzáskörzetük közlekedésének fejlesztésére;

Az OFTK-nak megfelelően a központi nagyvárosi térség csapágyvárosokkal való együttműködése érdekében a megye közlekedési rendszereinek alkalmassá tétele a főváros és a csapágyvárosok között.

A hatékony belső közlekedési rendszert kialakítása.

Hiányzó térszerkezeti elemek megépítése.

Koordinált, komplex térségfejlesztés, a lakó- és a gazdasági övezetek tudatos kijelölése és megvalósítása, takarékos területhasználattal.

A térség élhetőségének, a térségi adottságok fenntartható módon történő kiaknázásának érdekében a természeti környezet megőrzése.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Versenyképes metropolisztérség alakul ki;

A HÍD szerepének betöltésével

- a transzfer alkalmasság érvényesül,
- hatékony kapcsolódás az európai és a globális pénzügyi, kereskedelmi, gyártási, elosztási és tudományos tranzakciókhoz.
- közvetítő szerepkörre fejlődés lehetősége Európa nyugati és keleti, valamint északi és déli gazdasági térségei közötti gazdasági folyamatokban, másfelől a nemzetközi befektetői és termelői mozgások és az ország területi fejlődése közötti érdekharmonizálási folyamatban.
- kiterjedt és hatékony transzfer folyamatok.
- Az OFTK által is kiemelt jelentőségűnek tartott nagytérségi csomóponti (HUB) szerepkör erősödése a makroregionális kapcsolati, logisztikai szerep felvállalásával.

Pest megye: Budapest és a csapágyvárosok közötti, kisvárosok hálózatával sűrűn átszőtt, gazdaságilag prosperáló, hatékony, a metropolisz régió többi szereplőjével együttműködő, emellett vonzó, kiemelkedő környezeti feltételeket és életminőséget biztosító térséggé válik.

Térszervező képesség létrejön 3 zónával

- Belső, dinamikus, Budapesttel határos zóna, a megye – eltérő funkciójú és profilú településekből kialakuló – húzótersege, amely az M0 menti sávban helyezkedik el;
- Középső, „új” fejlesztési zóna a megye belső periferiáinak bekapcsolásával, az Ercsi – Kiskunlacháza – Dabas – Újhartyán – Pilis – Albertirsa - Nagykáta térségében;
- Külső szerkezeti keret – nagyjából – a megyén kívüli térben, melyet elsősorban az M8 és M11 autópályákon keresztül a hazai, valamint a szlovákiai kapcsolatok határoznak meg

A nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatrendszer fejlesztése, a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása elősegíti a gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést.

A hálózatos fejlődés elősegíti a tevékenységek decentralizációját, a vállalkozások számára pedig nagyobb térséghez, több erőforráshoz biztosít hozzáférést, így hosszabb távon nagyobb és kiterjedtebb növekedés alapjait teremti meg. Az erőforrásokhoz és piacokhoz való hozzáférés erősíti a vállalkozási dinamikát, ösztönzi a piaci versenyt és az innovációt.

A külső térszerkezeti kapcsolatok, valamint a nagyobb belső kohézió elősegíti, hogy a további feldolgozás nélküli – tranzit – áruforgalom aránya csökkenjen, másképpen az értékáramhoz kapcsolódó termelő és szolgáltató tevékenységek teljesítménye szignifikánsan nő.

A térségi központok és vonzáskörzetük közlekedésének fejlesztése, valamint a közösségi közlekedés, elővárosi közlekedés hatékonyságának erősítése a kiegyensúlyozottabb mobilitást biztosítja.

A koordinált térségfejlesztés gazdaságilag prosperáló, vonzó, kiemelkedő környezeti feltételeket, megfelelő üzleti környezetet és jó életminőséget biztosít, ami hozzájárul a szakképzett munkaerő és a növekedésre képes vállalkozások megtartásához, új szereplők belépéséhez.

Az integrált város- és vidékfejlesztés elősegíti a környezet megóvását, az épített és természeti értékek megőrzését és hasznosítását, bővíti a lehetséges beruházások és fejlesztések körét.

A beruházásokban nagyobb arányt képviselnek a magasabb hozzáadott értékkel bíró elemek – technológia és szolgáltatások – ami minőségi változást eredményez az ipari ingatlanfejlesztésben, valamint a középületek, közintézmények fejlesztésében, és előtérbe helyezi a társadalmi felelősségvállalást, valamint a környezettudatos gondolkodást.

A struktúraváltás és a szereplők aktivitása összekapcsolódik olyan városfejlesztési projektekkel, amelyek a jelentősebb technológiai, például informatikai és kommunikációs fejlesztésekkel szervezik újjá egy város, vagy várostérség működését.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A gazdasági növekedés nem jön létre, sőt Magyarország, valamint Budapest és Pest megye versenyképességének megítélése is romlik a metropolisztérség stratégiai pozícionálásának vesztesével.

Elmarad a Budai oldali innovációs zóna fejlődése a kedvező táji környezettel, amely jelenleg a legjobb humánkapacitásokkal és szellemi potenciállal bíró térség. A terület a szuburbanizáció részeként legjobb esetben stagnál, vagy lassú visszafejlődés lesz megfigyelhető.

A kialakulóban lévő Gödöllő-Veresegyház térségre jellemző high tech technológiai pólus nem erősödik meg, esetleg visszafejlődik, és más megyében jön létre.

A kistérségek (illetve járások) elérhetőségének hiányában a fejlesztések koncentráltan és szigetszerűen történnek meg, az alacsony hatékonyság és a rendelkezésre álló erőforrások szűkössége, valamint a környezeti, közlekedési és növekedési kockázatok miatt megmarad a rövid távú és alacsony költséggel járó beruházások túlsúlya, valamint a fejlesztésre kijelölt, de üresen álló területek és bizonytalan értékkel és fejlesztési lehetőséggel bíró befektetések jelentett kockázat.

Az ország egyik legpotensebb térsége (lehet) a bőségesen rendelkezésre álló fejlesztési területekkel lemarad a nemzetközi versenyben. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre épülő Ferihegyi Gazdasági Övezet, és az annak magját képező Airport City nem lesz az agglomeráció egyik legpezsgőbb, legnagyobb kapcsolatrendszerrel bíró vállalkozási és városfejlesztési övezete. Az elmaradt ipari ingatlan- és infrastrukturális fejlesztések, továbbá a városközponti szerep és a megye KAPU térségére kiterjedő térségfejlesztés hiányában a reptér olyan személyforgalmi csomópont marad, amely nem képes fenntartani és tovább szervezni a kapcsolatot Közép-európával, illetve a globális gazdasággal.

A vállalati szolgáltató központok letelepedése elmarad, vagy akár meg is szűnhet. Mivel a reptér nem reprezentálja a térség egészét, ezért a nemzetközi kereskedelmi központi funkciók – vásárváros – sem valósulnak meg. A rekreációs és egészségügyi szolgáltatások, valamint a turizmus teljesítménye elmarad a térség adottságaiban meglévő lehetőségektől. A repülőtér közvetlen és a megye nagyobb logisztikai övezetének tágabb térségében elmarad mintegy 30-50 ezer új munkahely létrehozása. Az M0 keleti és déli szektora nem tud döntően kereskedelmi, logisztikai és ipari profillal bíró gazdasági zónává válni.

Budaörs a Zsámbéki-medencével, valamint Gödöllő és Veresegyháza nem erősödik innovációs pólus-kaputérséggé Budapest felé. Budaörs továbbra is egyedül marad a logisztika, az innováció számára. A térség nem kapcsolódik össze az M1 mentén, Komárom-Esztergom megyében fejlődő technológiai térségekkel. A támogatási rendszerben várható változások miatt a térség különösen kedvezőtlen esetben lemarad a konvergencia-régiókban létrehozott technológiai és innovációs pólusok fejlődésétől elmarad a technológiai szektorban létrejött innovációk széleskörű hasznosítása, ami akadályozza a gazdasági növekedést. Az Újpesthez kapcsolódó technológiai, gyógyszeripari fejlődése robusztus, de ha nem valósulnak meg a

koncepcióban foglaltak, úgy a fejlődés nem lépi át az iparági határokat, és nem jön létre olyan klaszter, amely jelentős növekedést alapozhatna meg a kapcsolódó gépiparban, műszergyártásban, egészségiparban, egészségügyi szolgáltatásokban.

A közlekedési hálózat fejlesztésének hiányában, vagy ha az nem megfelelően arányos, kiegyensúlyozott, a vidéki, és a kedvezőtlen adottságokkal bíró agglomerációs térségek gazdasági stagnálásához, leépüléséhez, másképpen erősítik a gazdasági teljesítmény térségi koncentrációját. A strukturális szempontból kedvezőtlen folyamat erősíti az ingázást, valamint az elvándorlást, illetve a szociális alapú lakosságcserét.

3.3.2. A településrendszerre

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A főváros erőteljes központi szerepe már a korábbi századokban is akadályozta igazi városi központok kifejlődését. A XIX. században létrehozott járási székhelyek (pl. Nagykáta, Monor, Ráckeve) – éppen a túlsúlyos központ közelsége miatt – nem váltak sokfunkciós városi központokká. A fővároshoz közeli, illetve a meghatározó infrastrukturális tengelyen fekvő települések fejlődését – bár csökkenő mértékben – de még ma is Budapest határozza meg. Az önálló, regionális szintű városfejlődés lehetősége a fővárostól mintegy 50 km-es körön kívül található.

Pest megye településrendszere több tekintetben is sajátosnak mondható más európai metropoliszokkal összehasonlítva. A morfológiai, történeti és művi környezetalakítás okán sem egységes terület, Pest megye fejlődését valóban jelentősen befolyásolta a lakónépesség kiáramlása a fővárost övező térbe, terekbe, körzetekbe. Az összetett, sokszínű, sokidentitású eklektikus teret átszövik a gazdaság és a társadalom fejlődését meghatározó térségi pólusok, a gazdasági és intézményi városközpontok, a vállalkozás övezetei. Ezek révén a kistérségek jól körülírható technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek.

Sem Pest megye, sem a Metropolisz tér nem gyűrűs, hanem sugaras-küllős szerkezetű. Ez a kocsikerékre hasonlító szerkezet teszi egyben lehetővé a makrotérségi szervesülést, kisugárzást. Az infrastruktúra-axisokon, főutak és vasutak alkotta „gyors” tengelyeken az urbanizáció uralja a téralakítást, míg a küllők közötti „lassú” zónákban a mezőgazdaság és a turizmus, a természetközeli vagy vidéki (néha nosztalgikus), ágazatai találnak kihívásokat (ma még kellően ki nem aknázott) lehetőségeket. Ezzel a leegyszerűsítéssel könnyebben megragadható a tér, hiszen az egyes körzetek identitásait is ezek a „küllők” képesek megjeleníteni. Az így kialakuló, kialakítható „identitáskörzetek” nem csak a belső társadalmi kohéziót szolgálják, hanem egyben a tereket márkásítva a befektetők számára is világos kínálati üzenetekkel szolgálnak.

Pest megye központjai várostérségükben térszervező erővel bírnak; s együtt egy olyan integráló városhálózatot alkotnak, amely szervesen kapcsolódik Budapesthez, valamint az ország versenyképességét meghatározó ökoszisztémához. Ezen belül közvetítő, potenciálisan térségi integráló szerepet tölthetnek be és közvetíthetnek a belső mag, illetve a csapágyvárosok felé. E központok között országos jelentőséggel bíró pólusképző térségek is megtalálhatóak (Gödöllő - Veresegyház; Budaörs - Érd - Százhalombatta), ahol a népesség, a gazdasági erő és az innovációs teljesítmény együttesen meghaladja számos magyar nagyváros hasonló mutatóit.

Megkülönböztető erővel bír az a tény, hogy Pest megyei kistérségek (nem függetlenül Budapesttől) alkotják Magyarország egyetlen, a kistérségi (és megyei) határokat jelentős mértékben átlépő regionális innováció rendszerét. Különös tekintettel az Érd/Százhalombatta térségtől, Budaörs, Pilisvörösvár, Szentendre, Dunakeszi kistérségeikig tartó vállalkozási övezetre, amelyben a technológiai vállalkozások, és egyéb tudás-intenzív üzleti szolgáltatások, valamint a képzett munkaerő koncentrációja található. A versenyképességi pólusokhoz, illetve vállalkozási övezethez képest markánsan eltérő lehetőségeket mutatnak Pest megye déli, dél-keleti kistérségei, sajátos versenyelőnyökkel és kihívásokkal, megoldandó problémákkal.

Integrált város- és térségfejlesztésen alapuló, valamint a helyi gazdaságra is kiterjedő megerősítésük alapvető célkitűzés. Aktív szereplői a több lábon álló gazdasági aktivitást és a humán erőforrások koncentrációját létrehozó; valamint az innovációs teljesítményeket és tudást a külső nagyvárosokba közvetítő városhálózatnak.

A térszerkezet alapvető jelentőséggel bír az elsődleges erőközpontnak tekinthető Budapest kitérés, átalakulási-újrateremtési ambícióit illetően. Meghatározza a csapágyvárosi integrált városkörzetek lehetőségeit, kitérésének koordinált irányait, másodlagos erőközponti lehetőségeit és a velük szembeni kihívásokra adható releváns válaszokat.

A Pest megyei gazdaság erőteljes csökkenésének, a leszakadó térségei gazdasági visszaesésének egyik tényezője a helyi gazdaság gyengesége, illetve annak leépülése. A megye sajátos helyzetét jellemzi, hogy a központi régió koncentrált és erős piaci kereslete ellenére, a kis- és nagykereskedelmi csatornák, illetve üzleti modell megváltozásával, valamint az erős nemzetközi versenynek kitett agrár- és élelmiszeripari termelés visszaesésével a megyei vállalkozások igen jelentős pozíciókat vesztek, különösen az értékesebb szegmensekben.

A leszakadó térségekben jelenlévő foglalkoztatók, vállalkozások, és szakemberek száma nem elégséges, a szakképzés szerkezete és minősége fokozottan kedvezőtlen, a munkaerőpiacra belépő fiatalok és inaktívak gyakorlatszerzésének nem adottak a feltételei, s mindenekegyik a kistérségek jelenlegi státusza nem teszi lehetővé a megfelelő adókedvezmények, támogatási intenzitás, és egyéb más kistérségek számára elérhető eszközök alkalmazását.

Pm SP javaslatok: A „IV. prioritás: települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”, a „III. prioritás: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében”, és a „II. prioritás: Pest megye fejlődésben lemaradó térségeinek komplex fejlesztése” térszerkezet fejlesztésére irányuló beavatkozásain túl, a „Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (GD2)” beavatkozásai hatnak a településrendszer változására. Jelentős településszerkezeti hatásai lesznek a „Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI”, a „Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI” és a „Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI” beavatkozásainak is.

Az OFTK tervezetének megfogalmazása szerint a jövőben a várostérségek (a közigazgatási határokhoz kevésbé ragaszkodó), a valós gazdasági és társadalmi kapcsolatokat érvényre juttató „funkcionális várostérségek” válnak a magyar területfejlesztési gyakorlat alapegységeivé. Pest megye fejlesztésének célja e vonatkozásban a fenntartható várostérségi fejlődés biztosítása a megye minden térségében.

A „települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritásban olyan fejlesztések megvalósítására került sor, amelyek a városi funkciókat bővítik, a közszolgáltatások megújítására irányulnak, településközpont, vagy település alközpont kialakításához kötődnek, illetve élhetőbb kisvárosi környezet kialakításához járulnak hozzá. A megye meg kívánja tartani a kedvező táji adottságait, vagy ahol ezek már erodálódtak, ott rehabilitálni szeretné azokat. A települési környezet megújításánál horizontális szempontként a gazdaságfejlesztési szerepnek is kimutathatónak kell lennie.

Pest megyében a helyi gazdaság, és tágabban a kistérségek, közösségek, települések és funkcionális várostérségek integritásának, diverzitásának, az általuk nyújtott életminőségnek egyik alapvető feltétele, a helyi gazdaság megújítása – a helyi élelmiszer, kézművesség, szolgáltatások, a főként (könnyű) ipari kapacitások és az építőanyag piacának újrászerveződése –; a természeti erőforrások és értékek, a decentralizált energiatermelés és a tudás szerepének újraértékelésével. A cél nem a múltbeli szerepek visszaszerzése, hanem egy olyan működőképes modell kialakítása, amely megtalálja a helyi identitás és a helyi piac szerepét az új, változó környezetben, különös tekintettel arra, hogy a helyi gazdaság teljesítménye legalább akkora kihívás a főváros közvetlen környezetében, mint a hagyományos vidéki térségekben.

A gazdaság, illetve vállalkozási infrastruktúra fejlesztésének koncentrációja a meglévő övezetek és a feltörekvő pólusok mentén: Budapest körüli logisztikai gyűrű; Pest megye dél-keleti részén új ipari övezet; valamint K+F+I pólus a Zsámbéki-medencében, és a veresegyházi/gödöllői várospárban.

A lemaradó térségekben [Ipoly mente (Szobi) térség (GD3.a), Tápió mente (nagykátai) térség (GD3.b), Galga mente (aszódi) térség (GD3.c), Ceglédi térség (GD3.d), Dabas/Ráckevei térség (GD3.e)] a helyi gazdaság és növekedés beindítása a cél, térségre szabott beavatkozási eszköztárral. Sajátos feladatot jelent az új vállalkozások alapítása, a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, a termékfejlesztés ösztönzése, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, a nagyfoglalkoztatók letelepítése és megtartása, a kistérségek adottságainak megfelelő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkaépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolása.

Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és az arra épülő Ferihegyi Gazdasági Övezet (Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI) újrapozicionálása, a fejlesztési területek előkészítése, a térség elismertségének és márkaerejének erősítése, az európai, kelet-európai csomóponti funkciók bővítése érdekében.

A Homokhátságot sújtó komplex problémák integrált megközelítést követelnek meg. Nem csak a vízgazdálkodás helyzetét kell rendezni, hanem szükség van az éghajlati adottságokhoz igazodó gazdálkodási formák elterjesztésére, a mezőgazdasági termékszerkezet átalakítására, a parlagon hagyott területek művelésbe vonására, a tanyás térségek fejlesztésére. A beruházás megvalósulása hozzájárul a térségben élők életminőségének javulásához, a foglalkoztatás bővítéséhez, a gazdaság élénküléséhez. (Homokhátság komplex fejlesztése ITI)

A Pest Megyei Duna Stratégia ITI az EUDRS négy pillére mentén az alábbi intézkedések (konkrét beavatkozásokat nevesítve) megvalósítását tűzte ki célul:

- Pest megye KAPU térség integrált fejlesztése
- Dunakanyar integrált fejlesztése
- Ráckeve és térsége integrált fejlesztése
- Ipoly mente felzárkóztatása
- Környezetipari és energetikai fejlesztések
- Intézményi kapcsolatok erősítése

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A várostérségek rendszere illeszkedik a Metropolisztérségbe, ahol a gazdasági fenntarthatóság nagyvárosi és kisvárosi várostérségekben valósul meg mind a termékek, szolgáltatások előállításában, mind a környezet, mind az energiahasznosításban.

Pest megye gazdasága kiegyensúlyozott; urbánus és vidéki térségeiben is több lábon áll, létrejön a közös környezeti, műszaki és humán infrastrukturális keretrendszer a gazdasági fenntarthatóság megvalósítására.

Hatékonyan kihasználja a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket; biztosítva így a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését.

A városhálózat erősíti a gazdaság sokféleségét és elősegíti a kis- és közepes vállalatok fejlődését, így a gazdaság gyorsan és rugalmasan alkalmazkodik a külső környezet kihívásaihoz, valamint a társadalmi, technológiai változásokhoz.

Folyamatosan képes megújulni a kiemelkedő vállalkozási hajlandóság, a tudás-intenzív tevékenységek koncentrációja, valamint a funkcionális várostérségeken is átívelő regionális innovációs rendszer, amely lehetővé teszi a tudás kiterjedt hasznosulását.

A közszolgáltatások minősége és elérhetősége jelentős mértékben javul. Az ellátások és szolgáltatások, valamint a fizikai infrastruktúra fejlesztését pedig egyre nagyobb arányban egészítik ki olyan beruházások, amelyek révén bővül a helyben jelenlévő üzleti szolgáltatások,

valamint az állami és piaci szereplők partnerségében létrehozott kezdeményezések. Az egyre kiterjedtebb és sokrétűbb gazdasági aktivitás által egyre több várostérség nyújt minőségi üzleti környezetet az újabb befektetések, magas hozzáadott értékű tevékenységek, valamint közösségi projektek számára.

A megye eredményesen vesz részt a magas hozzáadott értékű termelés, szolgáltatások, technológia, szakember és menedzsment letelepedéséért folytatott versenyben. Gazdasági tengelyek, klaszter-hálózatok fejlődnek ki elsősorban a helyi-térségi természeti és humán adottságokra építve, növelve a helyi gazdaság (piac, foglalkoztatás) szerepét

A gazdasági fejlődésnek és a közösségek megerősödésének köszönhetően Pest megye elmaradottabb térségeire, településeire is kiterjedően csökkennek a területi és társadalmi különbségek. Az oktatás, a munkahelyteremtés eszközeinek, valamint a közösségi alapú innovációknak köszönhetően a hátrányos helyzetű rétegek eredményesen kapcsolódnak be a társadalom és a gazdaság vérkeringésébe.

A logisztika, a feldolgozóipar, a mezőgazdaság valamint a turizmus bővülésével olyan ágazatokban növekszik a munkaerő iránti igény, amely több és sokrétűbb elhelyezkedési lehetőséget kínál az alacsonyabb végzettséggel bíró emberek számára. Különösen a KAPU térségben elhelyezkedő településeken érdemben növekszik a társadalmi mobilitás, valamint a vállalkozási aktivitás és a külföldi működő tőke jelenléte. Az új beruházások révén nagyobb számú fehérgalléros, valamint szakképzett népesség áramlik be, tovább erősítve az érintett települések népességének adó- és vásárlóerejét. Az innovációs és pólustérségekben jelenlévő tudásintenzív vállalkozások beágyazottsága, a lokálpatrióta attitűd erősödése, valamint a helyi vállalkozások közötti üzleti kapcsolatok erősödése új lendületet ad az érintett települések fejlődésének, erősítve a közösségi alapú helyi kezdeményezéseket, valamint a versenyszféra és önkormányzat együttműködésén alapuló városfejlesztési projektek iránti bizalmat.

Megvalósul a tanyás térségek fenntartható fejlesztése az esélyegyenlőség megvalósításával, az értékmegóvás és fenntarthatóság szempontjait is figyelembe véve.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén: A fejlesztés elmaradásával a megye déli-keleti leszakadó területei felzárkóztatásának esélye megszűnik és nemcsak a megye, hanem az ország és pozíciói is romlanak.

Az ipari tevékenység nem erősödik, esetleg továbbra is leépül, a helyi gazdaság gyengül. A helyi vásárlóerő csökken. Bizonytalan marad a perspektíva, a települések elkülönülten próbálják megoldani gondjaikat. uniós vagy állami segítséggel. Kiszolgáltatott gazdasági helyzetükkel továbbra is egymás versenytársai maradnak.

A hátrányos helyzetű térségekben felzárkózás helyett, a gazdasági növekedés elmarad, jobban leszakadnak. Az iskolázottság mértéke tovább romlik.

A fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása) megmaradnak.

Jelentősebb változás nélkül az érintett leszakadó térségekben folytatódik az elvándorlás, a népesség összetételének kedvezőtlen változása, ezzel összefüggésben fennmarad, illetve erősödik a szakemberhiány, és csökken a vállalkozási hajlandóság

- Ipoly mente továbbra is (határ menti), fejlődésében elmaradott, hátrányos helyzetű térség marad. Nem sikerül sem a térség gazdaságát, sem társadalmát stabilizálni. A gazdasági aktivitás továbbra is alacsony marad, kevés marad a vállalkozás és a helyben elérhető munkahely. A fiatalok elköltöznek, a települések lakossága előregedő összetételűvé válik.
- Galga mente térségi potenciáljait nem tudja kihasználni. A lakosság előregedik. Alacsony marad a működő vállalkozások száma. A tradicionális mezőgazdasági tevékenységek továbbra is visszaszorultak maradnak. A természeti adottságok, turisztikai potenciálok, a termálvízben rejlő lehetőségek nem lesznek kiaknázva.

- Tápió mente kívül esik azon a dinamikusan fejlődő városkörnyéki zónán, amelyen belül a főváros kedvező hatásai még érvényesülnek. A Tápió mente gazdaságának és népesség megtartó képességének gyengesége, a helyben foglalkoztatás rossz lehetőségei miatt (eredményét tekintve) rendkívül kedvezőtlen népességcsere zajlik ebben a térségben. Az aktívabb, képzettebb és fiatalabb rétegek elköltöznek a térségből, húzódnak a főváros, illetve az agglomeráció felé, helyükbe kevésbé képzett, sokszor alacsonyabb társadalmi státuszú rétegek. A Tápió mente belső perifériái a vasúttól távolabbi települések relatív hátránya erőteljesebbé válik.
- Dél-Pest megyében a térségi foglalkoztatásban jelentős szerepet játszó vállalkozások elvándorol, megszűnik, a feldolgozóipar leépülése a helyi gazdaságok megújulásának elmarad, a térség lemaradása elindul.
- Ráckeve térségében az üdülési szokások megváltozása, a hétfégi házas üdülőterületek iránti érdeklődés csökkenése, a Csepel szigeti területek szlömösödése elindul. A kiváló táji, természeti adottságok, fejlesztési potenciálok kihasználatlanok maradnak.

3.3.3. A természeti erőforrásokra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A PM TFK Helyzetértékelés feltárta, hogy a természeti erőforrásokhoz kapcsolódó főbb hajtóerők, tendenciák miként viszonyulnak az OFTK és a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) prioritásaihoz.

Pm SP javaslatok: Az intézkedések, beavatkozások az NFFS célrendszeréhez kapcsolódnak. Elsősorban tágabb összefüggésekre kívánnak rávilágítani. A SP szem előtt tartja, hogy a környezeti térben minden mindennel összefügg: a kiváltó okok, folyamatok, hatások és következmények időben, térben és egymással is összefüggő bonyolult rendszert alkotnak, így bármely indikátor alapú megközelítés szükségszerűen csak a folyamatok szűk körét képes nyomon követni, ezért témakörönként csak részcélokat, részfeladatokat fogalmaz meg.

A javaslatok megjelennek többek között az egyes ágazati intézkedéseknél a „Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (GD2)”, de a térségfejlesztés több fejezetében is [„környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (TF5), Pm Duna Stratégia ITI, Homokhátság komplex fejlesztése ITI]

A javaslatok megvalósulása esetén: A magyarországi és a Pest megyei természeti erőforrások helyzete is szorosan összefügg egyes nemzetstratégiai jelentőségű kérdéskörökkel, többek között az élelmezés-, energia- és környezetbiztonsággal, megőrzésük pedig hosszú távon szolgálhatja a közjót, a harmonikus gazdasági növekedést és az életminőség javítását.

Ökoszisztéma szolgáltatások helyzete hosszú távon, fenntartható módon fejlődik, minősége javul.

- Termeléssel összefüggő szolgáltatások (élelem, takarmány, nyersanyag stb.) bővülnek, hatékonyságuk növekszik.
- Szabályozó szolgáltatások (klímaszabályozás, árvízvédelem stb.) erősödnek
- Támogató szolgáltatások (tápanyag-körforgás, talajok keletkezése stb.) javul, fenntarthatóvá válik.
- Kulturális szolgáltatások (rekreáció, oktatás, művészeti inspiráció stb.) bővülnek, minőségük bővül, ismertségük, elismerésük, növekszik.
- Helyi gazdaság erősödik.

Megújuló és megújítható energiahordozók

- A feltétel nélkül megújuló energiahordozók (napenergia, szélenergia, geotermikus energia) kihasználtsága nő.

— A feltételesen megújuló energiahordozók (mezőgazdasági melléktermékek energetikai hasznosítása, energetikai ültetvények, biogáz hasznosítás) elterjed, meglévők kapacitását bővítik, növekedik a közvetlen és közvetett lakossági és intézményi felhasználók száma.

Életmód és szemléletváltás történik a társadalomban. Erősödik és versenyképessé válik az oktatás, a képzés, a K+F, növekszik a tudás. A fogyasztói szokások átalakulnak, növekszik a kereslet, növekszik a hazai piac, a helyi gazdaság erősödik, növekszik a forint vásárlóértéke, csökken a szegénység.

Megvalósul az ipari és mezőgazdasági szerkezetátalakítás, a magyar gazdaság függőségi helyzete csökken. A globalizációs kihívások csökkennek. A versenyképesség javul.

A területhasználat, beépítettség növekedése csökken, egyensúlyba kerül.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Az emberi tevékenység, a gazdaság „működése” rövidtávon fellendül, de az erőforrások mértéke korlátozza a hosszú távú, fenntartható fejlődését. A gazdasági körülmények romlanak, lerombolja a sokféleséget, a komplexitást, csökken az ökológiai életfenntartó funkció, a kereslet. A természeti tőke nem helyettesíthető más tőkejavakkal és a természeti tőke romlásával a gazdaság is romlik. Ha a fenntarthatóságra vonatkozó javaslatok nem valósulnak meg, a gazdaság növekedésével a természeti erőforrások kiapadnak, nemcsak az erre épülő gazdasági tevékenységek omlanak össze.

A fenntartható település és vidékfejlesztés, a magyar város és vidék megtartó erejének helyreállítása kudarcot vall. Települési, térségi szemléletű fenntarthatósági értékrend (etikai, erkölcsi, szemléleti elemek) nem alakul ki. A szigorú fenntarthatóság körülményei nem teremthetnek meg, az emberi élet és közösségi lét fennmaradása hosszútávon nem lesz biztosított.

Az munkaerő, a felnövekvő nemzedék – a környezet szennyezése vagy degradációja következtében kialakuló egészségügyi hatások miatti – betegeskedése nemcsak kiesett jövedelemhez vezet, hanem a gazdaság számára plusz terhet a rehabilitációja és helyettesítési költség miatt.

Plusz teher a gazdaság számára a természeti erőforrásban bekövetkező degradáció helyettesítési vagy helyreállítási költsége is. Az elpazarolt erőforrások miatt plusz költségekkel járó új beruházás szükséges. A beruházás, megvalósítása újabb erőforrást változtathat meg, ami újabb beruházást eredményez. Ahhoz is új beruházás szükséges, hogy az eredeti negatív hatásai megszűnjenek. További költségnövekedést eredményeznek a védekezési intézkedések a környezeti változás által okozott károk enyhítése, kiküszöbölése érdekében.

3.3.4. Az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A Pest megyei ipar, feldolgozóipar részaránya kiemelkedő a nemzetgazdaságon belül. A térségi városközpontok, gazdasági centrumok organikus gazdaságának alapját képezi, amely részben a hagyományos termelési előzményekre támaszkodik, de jelentős az új alapítású, zöldmezős működő tőkeberuházások aránya is. A gyógyszeripar kivételével az ágazatok működése nem kapcsolódik közvetlenül Budapesthez. A feldolgozóipar komoly szerepet játszott korábban elmaradott térségek felzárkóztatásában, ugyanakkor a nemzetközi verseny, a költségek emelkedése, és más hazai régiók felzárkóztatásához nyújtott kedvezmények miatt megtört a növekedés lendülete, majd erőteljes leszakadáshoz vezet a termelési telephelyek sorozatos felszámolása, az érintett térségekben (Vác, Aszód, Nagykáta, Cegléd). Különleges kihívást, egyben lehetőséget jelent a hightech feldolgozóipar, azaz a termelési kultúrára, mérnöki szaktudásra és innovációra, a piac és az innováció közelségére alapozott, a metropolisztérség K+F+I kapacitását kihasználó

vállalkozások letelepítése, kisebb, rugalmasabb külföldi és hazai közép vállalatok klasztereinek fejlesztése.

A feldolgozóipari beruházások aránya elmaradt az országos átlagtól. Az ipar egészében Pest megye magasabb arányban részesedik a beruházásokból, mint az országos átlag, azonban ez az energetikai beruházások magas szintje miatt van így. A szállítás, raktározás ágazat beruházásainak aránya Pest megyében jóval magasabb, mint az országos átlag.

Pest megye gazdaságában az országos fejlesztési koncepcióban felsorolt ágazatok nagyobb része jelentős szerepet tölt be: autó és járműipar; elektronikai iparágak; híradástechnika; egészségipar; gyógyszeripar; orvosi berendezések és eszközgyártás; turizmus; mezőgazdaság; élelmiszeripar; építő- és építőanyag ipar; logisztika; gépipar, szerszámgyártás; környezetvédelmi ipar. A növekedés szempontjából különösen ígéretes a gyógyszeripar, az informatika, valamint a logisztika.

A növekedési pályán lévő ágazatok kilátásai szoros kapcsolatban vannak az országos K+F+I stratégiával – egységes és megújított K+F+I támogatási rendszer, a felsőoktatási intézmények és az akadémiai kutatóhelyek stabil alap kutatás finanszírozásának megteremtése, a közvetlen piaci hasznosítást célzó innováció kiemelt támogatása, a támogatási rendszerhez szükséges szervezetfejlesztések támogatása a felsőoktatási intézmények és az alap kutatást végző kutatóhelyek esetében. Pest megye sajátos vonása a regionális innovációs rendszer megléte, a kistérségeken átnyúló innovációs kapcsolatok, a tudás generálása és hasznosulása, a hightech és a tudás intenzív ipar és szolgáltatások, üzleti szolgáltatások nagy száma.

A megye legjelentősebb foglalkoztatója a feldolgozóipar (a kereskedelem, gépjárműjavítás, és a szállítás, raktározás előtt). A feldolgozóiparban zajló szerkezetváltás (különösen járműgyártás beszállítói és az elektronika tekintetében) jelentős kockázatot jelent a megye növekedése szempontjából. Egyes kistérségekben igen komoly leépítés ment végbe – Vác és Aszód; a korábban települt költségérzékeny feldolgozóipari kapacitások felszámolása azonban meggyeszerre jellemző. A hazai piaci értékesítés folyamatosan csökken.

A megye gazdaságára minden szempontból jellemző a kettősség: jelen vannak az innovatív, húzó ágazatok és a hagyományos gazdasági tevékenységek egyaránt, miközben teljesen más a Budapest környéki agglomerációs övezet gazdaságának összetétele, lehetőségei, erőforrásai, és más a határ menti térségeké.

Pm SP javaslatok: A SP egyik kiemelt beavatkozási területe a megye gazdaságának, ezen belül az ipar és a kereskedelem dinamizálása [I. prioritás: Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása (GD), amelyet területi és ágazati programokkal kíván elérni, valamint jelentős hangsúlyt fektet a befektetés ösztönzésre, a vállalkozásfejlesztésre és a foglalkoztatottság növelésére. A gazdasági szereplők versenyképességének javítására irányuló beavatkozásokat a GD1 intézkedés, a megye meghatározó súlyú ágazatainak fejlesztése irányuló beavatkozásokat a GD2 intézkedés tartalmazza.

Az egyik legfontosabb célkitűzés a kkv-k szerepének növelése. A kkv-k jelenléte meghatározó részarányú és nagyságú a régióban, jó részük számos problémával küzd. Nem megfelelő a termelékenységük, aktivitásuk a megyére korlátozódik csupán, nem rendelkeznek megfelelően képzett munkaerővel, alacsony a menedzsment ismeretük, alultőkésítettek, vagy egészében véve gyenge az üzleti modelljük.

Szintén fontos célkitűzés a helyi gazdaság erősítése, melyben olyan működőképes rendszert kíván kialakítani a megye, amelyben a helyi identitásra alapozva, a szereplők jövedelemtermelő képessége erősödik.

A beavatkozások kiterjednek az „új gazdaság” fejlesztésén túlmenően (technológia és tudás intenzív, az innovációra, a kreativitásra építő gazdaság), a hagyományos (feldolgozóiparra, mezőgazdaságra, építőiparra építő) ágazatok fejlesztése is. Pest megye fejlődésében kiemelt szerepet szán a kreatív ipar, a gépipar, fejlett feldolgozóipar a gyógyszeripar, valamint a biotechnológia fejlesztésének.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A metropolisztér nemzetközi csomóponti szerepének növekedésével – megújul a munkaerőpiac; megalapozott lesz a lehetősége a munkahelyteremtésnek és a sokszínűbb foglalkoztatási lehetőségeknek.

A megyével határos ipari agglomerációk, klaszterek (járműgyártás stb.) és nagyfoglalkoztatók által kínált foglalkoztatási lehetőségek összehangolódnak, a beszállítói vertikum és kapcsolódó szolgáltatások Pest megyei fejlesztése (kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben) elindul.

A kis- és középvállalkozások a szerepének növekedése elindul a foglalkoztatásban és a hozzáadott érték termelésében. Növekszik a munkával elérhető jövedelem és a szociális biztonság.

Erősödik a helyi gazdaság, a leszakadó térségek gazdasági visszaesése megáll, lassú növekedés következik be.

A befektetés ösztönzéssel erőteljes gazdasági növekedés indul el, a termelékenység egyenletes és fenntartható növekedésével. Ezáltal a foglalkoztatottság szintjének számottevő javulása is várható a megyében megvalósuló befektetések szintjének növekedésével párhuzamosan, a működő tőke erőteljes beáramlása nélkül.

A **feldolgozóipar** magas hozzáadott értéket képvisel, magas technológia- és tudástartalmú szegmenseinek letelepítése megtörténik, a már működő vállalkozások további fejlesztéseket hajtanak végre

A **járműgyártásban** a szervezett egyetemi és K+F háttér megteremtésének köszönhetően az ipari specifikus szakképzés elindul. A háttériparágak, a feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások bővülnek. A gépjármű javítási szolgáltatások kiemelkedő teljesítményére alapozott innovációs lehetőségek megvalósulnak; az értékesítés és a gyártás közötti szakadék eltűnik.

Az **elektronikai iparágakban, híradástechnikában** Pest megye megőrzi regionális elektronikai termelőközpont szerepét, és exportteljesítménye stabilá válik a K+F tevékenység és intenzitás erősítésének, adekvát mérnök és szakmunkásképzés megvalósulásának, illetve a kutatóhelyekkel, tudásközpontokkal való együttműködésnek köszönhetően.

Az **élelmiszeripari** ágazat erősödik, versenyképes, magas hozzáadott értékű termelésen alapuló agrár- és élelmiszergazdaság valósul meg.

Az **egészségiparban** a piac egyre bővül, a szolgáltatások iránt egyre nagyobb kereslet mutatkozik bel- és külföldről egyaránt. Az egészségtudatos életmód terjedése, illetve az előregedés segíti az egészségipar fejlesztéseit.

Az **építő- és építőanyag ipar** nagymértékben hozzájárul a megye gazdasági teljesítményének növekedéséhez. A beruházások és az építőipari kereslet nem esik tovább, lassú növekedés indul. Az alkalmazott technológiák, a rendelkezésre álló eszközök, a folyamatok hatékonyságának (termelékenység, energiafelhasználás, készletek és eszközök), növelésével a térségben működő vállalkozások közül sikereket érnek el a technológiai fejlesztést és együttműködést, a hightech termékeket és a nemzetközi exportorientációt erősítő szereplők.

Tovább erősödik az **infokommunikációs technológiák (IKT) ipara**. Az IKT ipar továbbra is meghatározó szerepet tölt be Pest megye gazdasági teljesítményében, a gazdasági húzóteréségek, illetve a vállalkozási övezet fejlődésében. Növeli szerepét a nemzetközi összehasonlításban. Növekszik az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint erőteljesebbé válik a telekommunikációs vállalatok központjainak jelenléte, illetve általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása.

A Pest megyei **kreatív ipar** (elektronikus és nyomtatott sajtó, reklám- és hirdetési ipar, film és videó, szoftverkészítés és digitális játékfejlesztés, építészet, könyvkiadás, zene, előadó-művészet, képzőművészet, iparművészet, formatervezés és divattervezés, művészeti és antik piac, kézművesség...). szorosan összekapcsolódik és együttműködik a fővárossal.

Sokszínűségével jelentős mértékben hozzájárul a térség nemzetközi versenyképességének, pozíciójának erősítéséhez, a kreatív ipar innovációs aktivitásához.

A fejlesztéspolitika területi szintje csak kevésbé befolyásolja közvetlenül a **gyógyszeripar** teljesítményét, ugyanakkor a Pest megyei gyógyszeriparban rejlő közvetett előnyök kihasználásában jelentősebb szerepet játszhat; az egyes térségek megfelelő pozicionálása, a gyógyszeripar helyi, indirekt kisugárzása, a piaci résekre irányuló vállalkozások megtelepedése, és így a további munkahelyteremtés lehetősége tekintetében. Az iparágra jellemző tudásintenzitás lehetőséget ad a kisebb piaci szegmenseket célzó vállalkozások alapítására, a humán gyógyászat, vagy akár az állatgyógyászat területén innovációs aktivitásra; a termelési kultúra, valamint a technológiai és piaci ismeretek átadására.

A Pest megyei **gépipar** vállalati szereplőinek köre, összetétele átalakul, az erős és növekedésre képes középvállalatok száma növekszik. A jelenlévő nemzetközi vállalatok erősödnek, továbbra is lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gépipar beszállító és szolgáltató vállalkozásai hozzáférjenek a nemzetközi piacokhoz, értékláncokhoz, a fenntartható növekedés megvalósulásához.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Pest megye gazdasági, ipari és innovációs teljesítményének stagnálása, romlása esetén a nemzetgazdaság egésze sem léphet növekedési pályára. A leszakadó térségek további lemaradása nem állítható meg, a gazdasági-társadalmi hátrányos helyzet erősödik.

Az **építő- és építőanyag iparban** a kereslet tovább csökken és növekszik a piacvesztés, amitovább rontja a teljesítményt; a helyben rendelkezésre álló nyersanyag és évtizedes termelési kultúra ellenére az ágazat alapvető versenyképességi, hatékonysági problémái erősödnek. Az alkalmazott technológiák, a rendelkezésre álló eszközök egyre elavultabbá válnak, a folyamatok hatékonysága (termelékenység, energiateljesítmény, készletek és eszközök) csökken. Az exportorientációt erősítő szereplők elfogynak; a képzett munkavállalók elvándorolnak. A képzetlen munkavállalók száma növekszik. Nem megy végbe a szerkezeti átalakulás, ami az ipari tevékenység leépítését, jelentős csökkenését eredményezi.

A **feldolgozóipar** szerepe az elmaradott térségek felzárkóztatásában alulmarad. Az erőteljes leszakadás folytatódik a termelési telephelyek sorozatos felszámolása miatt az érintett térségekben (Vác, Aszód, Nagykáta, Cegléd). A hightech feldolgozóipar, csökken, a metropolisztérség K+F+I kapacitását kihasználó vállalkozások letelepítése nem tud megvalósulni.

A **járműipar** szempontjából releváns logisztikai fejlesztések, az ellátási lánc menedzsment fejlődése elmaradnak. Új, illetve hazai fejlesztésű, növekedési potenciállal bíró járműgyártás nem tud létrejönni.

A **gépiparban** a hazai piacon történő megerősödés; telephely- és technológiafejlesztés, a klaszterek mérethatékonysága (scale és scope) partnerségek erősödése, újra-befektetések és új befektetések elmaradnak. nem valósulnak meg a zöldtechnológiák. A gépipar és kapcsolódó technológiai tevékenységek (megoldások, szolgáltatások) integrált, klaszteralapú fejlesztése, technológiai parkok létesítése nem tud megvalósulni.

A „számítógép, **elektronikai**, optikai termék gyártása” ágazat továbbra is költségérzékeny marad. A befektetések elmaradnak, az ágazat elveszíti jelentőségét.

A pozitív adottságok ellenére a megye agrártermelése, azon belül is a magasabb hozzáadott értékű zöldség- és gyümölcsstermelés, valamint az **élelmiszer-feldolgozás** esése tovább folytatódik.

A Pest megyei gyógyítás és gyógyító tudásgazdaság erősödése elmarad a jó adottságok és az eddig megvalósított fejlesztések ellenére. Az **egészségipar**, a termál- és egészségturizmus fejlesztése, gyógyfürdők és szolgáltatásaik, gyógyvizek hasznosítása csökken, sok közülük tönkre megy. A kapcsolódó szabadidő gazdaság fejlesztése elmarad. A határos megyékkel

összehangolt, integrált, területileg kiegyensúlyozott szerkezetben megvalósítható munkamegosztás nem valósul meg.

A Pest megyei **IKT szektor** elveszti jelentőségét. Az IKT multiplikátor hatása nem eredményez áttörést a hagyományos iparágakban, a közintézmények működésében – a termelékenységben, az ügyfélkapcsolatokban, értékesítési csatornáknban, innovációban. A „digitális szakadék” Pest megyében is megmarad.

A KKV szereplők kiterjedt aktivitása, így a Pest megyei **kreatív ipar** nemzetközi szerepe csökkenhet. A kreatív ipar fejlődését gátolja a duális gazdaság, a kifejezetten nemzetközi trendekbe beágyazott és a helyi közösséget szolgáló intézményrendszer elkülönülése, a művészetoktatás körüli bizonytalanság és finanszírozási nehézségek. A Pest megyei térségek és a települések alacsony márkaértéke, identitásának, valamint a védjegy, illetve minősítési rendszerek elfogadottságának hiánya megmarad.

3.5. A mezőgazdaságra, élelmiszeriparra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: A spontán privatizáció, majd a piacliberalizáció következtében és végül az uniós csatlakozásunk után mind belföldön, mind külföldön nagymérvű piacvesztést szenvedett el a hagyományosan exportra is termelő magyar élelmiszeripar, és közvetve a magyar mezőgazdaság. A megye természeti adottságai különleges minőségű és értékes termények előállítását teszik lehetővé. Rendelkezésre áll a termeléshez szükséges munkaerő, valamint a jelentős szellemi és innovációs kapacitást hordozó, világviszonylatban is elismert Gödöllői Szent István Egyetem (SZIE) kutató- fejlesztő-oktatási bázisa is. A pozitív adottságok ellenére a magasabb hozzáadott értékű zöldség- és gyümölcsstermelés, valamint az élelmiszerfeldolgozás drasztikusan visszaesett az elmúlt évtized során.

Az élelmiszeripar kibocsátása trendszerűen nő, sajátos növekedési szegmenseknek köszönhetően (üdítőital, állati takarmány és állatgyógyászat), amelyek telepítése a kelet-közép-európai elhelyezkedéssel, logisztikai központi szereppel áll összefüggésben; e kedvező folyamatok azonban nem érintik a vidéki élet alapját képező agrártermelést és szolgáltatásokat. Pest megyében sok középváros, kisváros és falu térségére is jellemző az ökológiai, gazdálkodási, társadalmi és településrendszerként is kultúrtörténeti jelentőséggel bíró tanya jelenléte, amely fejlődéstörténeti sokszínűséget mutat, és különböző problémák felszámolásával állít feladatokat. A megye számára természeti és kulturális táji értékekben is gazdag területeken speciális társadalmi, szociális, infrastrukturális, ellátási problémákra kell megoldást találni a gazdasági fejlesztés mellett az értékmegóvás és fenntarthatóság szempontjait is figyelembe véve.

Pm SP javaslatok: Mivel a stratégiai program a teljes gazdaság fejlesztésére fókuszál, a gazdaságfejlesztésbe ágyazódik be a mezőgazdaság és az élelmiszeripar is. A mezőgazdaság és élelmiszeripar fejlesztésére vonatkozó célkitűzések elsősorban „Pest megye több lábón álló gazdaságának dinamizálása”, I. prioritás, ágazatokra vonatkozó fejlesztési intézkedései között a „mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (GD2.b)” beavatkozás tartalmazza. A beavatkozás a meglévő tudásra, egyetemi bázisra alapozva modern technológiák és megoldások elterjedésével, a termelékenység fokozását és bázisának kiszélesítését kívánja elérni. Fontos az élelmiszeripar szakosodása a korábbi hagyományoknak megfelelően, de magas minőségű, feldolgozott termékek előállítására kell koncentrálni az egyes tájegységekre jellemző sajátosságok figyelembevételével.

A „életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése (Gd2.c)” keretében belül egészségipar fejlesztése magába foglalja a biogazdálkodás, gyógynövénytermesztés és feldolgozás kapacitásainak fejlesztését is.

A mezőgazdaság, az élelmiszeripar fejlesztésére vonatkozó intézkedések találhatóak a „lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése (FL1)” a „Homokhátság komplex fejlesztése

ITI”, „Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI” beavatkozásai, továbbá „vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése (TF7)” beavatkozások között is.

A lemaradó térségek közé sorolt Tápió mente (nagykátai) térségben (GD3.b) az agrárvertikum jövedelemtermelő képességének növelése a térség egyik legfontosabb fejlesztési iránya. A mezőgazdaság termelékenységének fokozásával, a feldolgozóipar fejlesztésével, rövid ellátási láncok kialakításával, a helyi alapanyagok használatával olyan közös agrárvertikum alakítható ki, mely összefogja a termelési struktúra egészét. Szükséges a termelés mennyiségi és minőségi mutatóinak javítása, az élelmiszer-feldolgozóipari kapacitások fejlesztése a piacra jutás támogatása (főleg export esetén), továbbá helyi ellátási láncok kialakítása.

A Galga mente (aszódi) térségben (GD3.c) szintén a fő kitörési lehetőséget a magas hozzáadott értéket előállítani képes élelmiszeripar kialakításában látja a SP.

A Dabas/Ráckevei térségben (GD3.e) a mezőgazdaság struktúrájának piaci viszonyokhoz való alakítása szerepel a beavatkozások között, Teljes termelői rendszer kerül kialakításra az ágazatban magas hozzáadott értékű termékek térségbeli előállítása, a piacok növelése érdekében. Előterbe kerülnek az intenzív kultúrák (kertészet, zöldség és gyümölcsstermesztés), valamint a legújabb technikák és termelési módok a természeti adottságok maximális kihasználása érdekében (gyógy- és energianövények).

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A vidék fejlődése erősödik a diverzifikációval, a szolgáltató vállalkozások visszatelepülésével, az egyedi, megkülönböztető erővel bíró technológiák kisléptékű honosításával.

Létrejön a térségi adottságokra épülő élelmiszergazdaság. A mezőgazdasági termelés biztonsága nő.

Erősödik a SZIE, valamint országos mezőgazdasági kutató intézetek jelenlétére alapozva a termelőkkel, fogyasztókkal, piaccal való kapcsolat.

A megye visszaszerzi piacait, új piacokat hódít meg a metropolisz vásárlóerejére alapozva. Tért nyer a közellátás élelmiszer-beszerzésének hazai, helyi termékekre való áttérése (oktatási, egészségügyi intézmények stb.) Bővülnek a közvetlen értékesítési csatornák, rövidül az élelmiszerlánc. A hazai segélyezés hazai termékekből történik. A hazai termékeket megkülönböztető, speciális, térségi termékvédjegyek elterjednek és a fogyasztók között ismertté válik.

A mezőgazdaságban is elindul a mikro logisztikai fejlesztés, a termelő és fogyasztó közvetlen kapcsolatának támogatására.

Helyben előállított termékek feldolgozása, előállítása növekszik. Erősödik a helyi gazdaság. Új Faluvállalatok jönnek létre.

Erősödik a megyei ágazati tudásbázis, folyamatossá válik az élelmiszerlánc résztvevőinek szakmai képzése, képességeik fejlesztése.

A Duna Stratégiára és Homokhátsági programra alapozva fejlődik az öntözéses gazdálkodás.

Elindulnak a tanyafejlesztések, javul az elérhetőség, a mezőgazdaság népességmegtartó ereje nő.

A helyi adottságokhoz illeszkedő versenyképes agrártermék-struktúra kialakítással a táji értékekhez igazodó –akár bio– gazdálkodással nő a térségek márkaereje.

A mezőgazdaság erősödésével fejlődik a logisztikai bázis, erősödik a feldolgozó ipar és az élelmiszeripar. Nő a vásárlóerő.

Erősödnek a várostérségek, kedvezően alakulnak a demográfiai értékek.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A természeti erőforrásokat és a biodiverzitást megőrző, a termőhelyi adottságokra építő területhasználat, termelési szerkezet és agrotechnika nem valósul meg.

Késik vagy nem alakul ki a magasabb hozzáadott értéket előállító és nagyobb foglalkoztatást biztosító ágazatokra és gazdálkodási formákra épülő termelési szerkezet.

A növénytermesztés-állattenyésztés egyensúlyának helyreállítása eltolódik, esetleg nem tud megvalósulni.

Kertészetek korszerűsítése a magas költségek miatt elmarad.

A fenntarthatóság követelményeit teljesítő, a foglalkoztatást biztosító gazdálkodási formák, családi gazdaságok és társulásaik nem tud megvalósulni

A több lábon álló és az ökológiai gazdálkodás GMO-mentes mezőgazdaság fenntartása ellehetetlenül.

Elaprózódik a termőföld, nem tud létrejönni hatékony gazdálkodás.

Klímváltozásra való felkészülés elmaradásával erősödik az erózió és defláció, a mezőgazdasági termékszerkezet átalakítása elmarad.

A megváltozott éghajlati feltételekhez való gazdálkodási formák nem valósulnak meg, megnövekszik a gazdálkodás költsége, növekszik a parlagon hagyott területek száma. Növekszik a szakemberek elvándorlása, a megtartóképesség romlik.

A homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, vízutánpótlás, vízvisszatartás nélkül a térség megélhetési feltételei jelentősen romlanak. Az átlagnál nagyobb mértékű felmelegedéssel a növénytermesztés esélyei romlanak.

A vállalkozások többsége forráshiányos, a vállalkozói és befektetői kedv romlik, a tőkehiány akadályozza a munkahelyteremtést. Kevés a helyi munkalehetőség, ezért a kvalifikált munkaerő máshol kamatoztatja tudását, vagy elvándorol.

A munkába járás közlekedési feltételei romlanak.

Kevés marad a szolgáltató jellegű vállalkozás, a termelési infrastruktúra alacsony fejlettségű marad.

A helyi termékek piacra jutása továbbra is nehézkes marad, a települések előregedő tendenciát mutatnak, népességmegtartó-képességük gyenge.

3.3.6. Az erdőgazdálkodásra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Az erdő szerepe többértékű Pest megyében is. Az ökológiai rendszer fontos eleme, a vadgazdálkodás helyszíne, fontos gazdasági anyag- és energiaforrás, munkahely, turisztikai lehetőség. A Pest megyében több mint 160 ezer hektár erdőterületre a megyében regisztrált vállalkozások közül több mint 1700 a fa-, papír- és nyomdaiparban tevékenykedik, munkát adva több mint hétezer embernek.

A klímaváltozás a természetes erdők eltolódásához vezet. A mérsékelt övi erdők alsó határán várható változásokra vonatkozó eddigi kutatások elsősorban a vegetációs övek felső határára összpontosultak, ugyanakkor a valóban komoly problémákat előidéző szárazsági határ eltolódása aránytalanul csekély figyelmet kapott. A probléma nemzetközi, de a jelenség Magyarországot különösen sújtja. Magyarországon az összes domináns, és egyben a gazdaság számára is fontos fafaj alsó elterjedési határa – a szárazsági határ – átszeli az ország és Pest megye területét is, azaz a klímaváltozás valamennyi faj élőhelyét befolyásolja.

Pm SP javaslatok: A „Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (GD2)” az erdőgazdálkodásra, mint külön ágazatra, ill. a mezőgazdaságra vonatkozó beavatkozásokon belül sem tartalmaz külön beavatkozásokat.

Az erdőterületek fejlesztésére vonatkozó javaslatok a természeti területek és értékek védelmével (TF5.b), valamint a klímaváltozásra adandó válaszok közt is szerepelnek részben a vízgazdálkodáshoz, a klímaváltozáshoz, és ezen keresztül a Homokhátság fejlesztéséhez (Homokhátság komplex fejlesztése ITI), a Pest megyei Duna Stratégiához (Pest megyei Duna Stratégia ITI) kapcsolódóan.

A fejlődésben lemaradó Tápió mente (nagykatái) térségben (GD3.b) agrárvertikum jövedelemtermelő képességének növelésének egyik eszközeként szerepel erdősítés támogatása.

Pm Területfejlesztési Konceptiójában hangsúlyozottabban jelentek meg az erdőterületekkel kapcsolatos megyei célkitűzések.

Pm Területfejlesztési Konceptiójában az alábbi célkitűzések kerültek nevesítésre:

- Az erdőterületek mennyiségi és minőségi megőrzése, az erdősültség növelése. A klímaváltozásra való hatékony felkészüléssel, az erdők eltolódásának veszélyeire való tekintettel az őshonos fajok telepítési öveinek felülvizsgálatával, a széles ökológiai tűrőképességű fajták telepítési lehetőségével.
- Fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása a tájgazdálkodás sokoldalú lehetőségének kihasználása.
- A megfelelő ökológiai állapot fenntartása mellett az erdő minél több helyben élő számára biztosítson munkahelyet.
- Az erdőből származó javak minél nagyobb mértékű helyben történő hasznosítása. (élelmiszer feldolgozás, faipar, helyi biomassza energetikai célú hasznosítása).
- Vadgazdálkodás és az arra épülő vadhús feldolgozás fejlesztése a megye érintett térségeiben.
- Klímaváltozás hatásainak csökkentése, városi térségek klíma-védelmének segítése. Ökológiai hálózat (puffer területeinek) erősítése.
- Magánerdők szerepének növelése.
- Invazív fajok elleni védekezés; elterjedésük megállítása és visszaszorítása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A pozitív hatású tájgazdálkodás, az erdők telepítése, a környezetminőség javítása összességében nem korlátozza, hanem segíti a gazdaság fejlődését, az innováció térhódítását. Ösztönzi a befektetési hajlandóságot, a szolgáltatások bővülését, térbeli elterjedését, a helyi gazdaság erősödését.

Segíti a KKV szektor erősödését, a képzési hajlandóságot, a letelepedést.

Az erdőtelepítések segítenek a vízháztartás javításában, az erózió, defláció megakadályozásában, amivel javítják a mezőgazdaság termelékenységét, és ezzel javítják a mezőgazdaságra épülő feldolgozó- és élelmiszeripar fellendülését.

A biodiverzitás megőrzése, védelme (invazív fajok kiszorítása)

- segíti az erdők fauna-gazdagságát, a vadállomány javulását, a vadgazdálkodást,
- serkenti a természeti értékekre, vadászatra épülő turizmus fejlődését,
- segít a térségek márkaértékének kialakításában, erősítésében.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Az erdők egészségi állapotának megőrzése, az erdőtelepítések ütemének növelése nem tud megvalósulni, akkor súlyos károk keletkeznek a térség vízháztartásában, az erdő és mezőgazdaságban. A termelékenység jelentősen romlik, a kapcsolódó ipari szektorok leépülnek.

A biodiverzitás romlásával a területek elvesztik vonzerejüket, a táj megváltozik a természeti környezet elveszti értékét, romlik az idegenforgalom, és a ráépülő szolgáltatásokra nem lesz szükség. Csökken a foglalkoztatás.

Az őshonos fajok telepítése a korábbi termőhelyeken ellehetetlenedik. megváltozik táj.

Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása nélkül, nemcsak a fenntartható erdőgazdálkodás hiúsul meg, hanem a fenntartható gazdálkodáshoz fűződő társadalmi érdekek és a tulajdonosi, ill. a gazdálkodói érdekek közötti összhang is felborul.

3.3.7. Az idegenforgalomra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye számára a turizmus stratégiai ágazat; amely a legtöbb kistérségben fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A megye turisztikai forgalma növekszik, relatív részesedése (pozíciója) is javul; a szállóhelyek forgalma egyenletesen követi a kapacitások növekedését. A jelentős részesedéssel rendelkező küldő országok köre bővül, beleértve Európán kívüli országokat is. Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált (Visegrád közvetlen környezete); a jelenleg meghatározó attrakciók, a

kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatóhoz mérten jelentősen alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfeleljen a Pest megyei turizmus; térségi adottságoktól függően szálláshely-kapacitásokra, attrakciókra, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációra. A Pest megyei turizmus szorosan összekapcsolódik Budapesttel, mint desztináció (nemzetközi) és az érkező vendégek tekintetében.

Az emberek egyre többször és egyre rövidebb időre utaznak el, ami az egy-egy utazásra vetített átlagos tartózkodási idő csökkenését eredményezi. Ma már minden valamirevaló desztináció nyújt gyógy- és wellness, kulturális, bor- és gasztronómiai, valamint aktív időtöltést lehetővé tevő szolgáltatásokat. Turisták részéről erősödik a környezet- és egészségtudatosság, illetve eleve nehezebbé vált a gyengébb ár-érték arányú termékek értékesítése. Egyre meghatározóbb az idős korosztály jelenléte az utazási piacon (silver segment).

Pm SP javaslatok: A gazdaság fejlesztésére vonatkozó ágazati javaslatok a „Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (GD2)” intézkedések között szerepelnek, az a „turizmus, mint ágazat fejlesztése (GD2.c)” beavatkozásnál. A beavatkozás keretében a megyében található turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztése valósul meg, a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található kastélyok), valamint rekreációs-szabadidős kapacitások kiépítésével. A rekreációs turizmus keretében elsősorban a lovas túra útvonalak és annak infrastruktúrájának fejlesztése (lovardák) épülnek ki. A beavatkozás a kiegészítő jelleggel bíró szálláshely-kapacitásfejlesztést, műszaki háttér fejlesztését, valamint a szolgáltatások és kapcsolódó tevékenységek minőségét, egyedi jellegét támogató egyéb fejlesztéseket is támogat.

Az „életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése (GD2.c)” beavatkozás is eredményezi az idegenforgalom fejlesztését is a gyógy- és termálfüdők szolgáltatásainak fejlesztése révén.

A „Homokhátság komplex fejlesztése ITI”-ben és a „Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI”-ben is szerepelnek az idegenforgalom fejlesztésére irányuló célkitűzések.

Az idegenforgalom fejlesztésére vonatkozó javaslatok szerepelnek még a „Lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése (FL1)” beavatkozási területein; Ipoly mente (Szobi) térség (GD3.a) — a térség gazdag természeti potenciáljára építve az ökoturizmus különböző ágai (lovas, horgász, kerékpáros turizmus), és a vadászat, Tápó menti (nagykátai) térség (GD3.b) — kulturális és építészeti, történelmi értékkel, termálpotenciál, Galga menti (aszódi) térség (GD3.c), Ceglédi térség (GD3.d) — gazdag termálfüvesedés, Dabas/Ráckevei térség fejlesztése (GD3.e) — a hétvégi üdülések kiterjesztése hosszabb időszakokra, a természeti adottságokon alapuló öko-, aktív-, lovas és kerékpáros, horgász turizmus

Az idegenforgalom, mint gazdasági tevékenység, egyre sokrétűbbé válik. A klasszikus városnéző és pihenő idegenforgalom mellett erősödik a szakmai, konferencia-, gyógy- és fürdő-, kulturális, világörökségi, csak szórakozást kereső, ill. a jutalomutazással egybekötött turizmus. Budapest és térsége adottságai jelentős tartalékokkal, egyedi attrakciókkal, ki nem használt lehetőségekkel rendelkeznek. Cél a minőségi turizmus terjesztése minél több vendégéjszaka és költés elérésével.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Pest megye márkája, hírneve, Budapesttel szoros desztinációja erősödik.

Növekednek a turizmusból származó bevételek, ami segíti újabb ágazatok minőségi fejlődését, területi bővülését.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A tartózkodási idő folyamatos csökkenése a kereskedelmi szálláshelyeken megmarad. A magánszálláshelyek vendégforgalmának az elmúlt években tapasztalt csökkenése folytatódik.

A turizmus kedvező gazdasági hatásai, a kapcsolódó fejlesztések elmaradnak. A minőségi turizmus és új, vonzó attrakciók bevezetése helyett a meglévő kínálat további kihasználása folytatódik.

A térség szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi növekedése megáll. Romlik az idegenforgalmi helyszínek vonzása, ami a kereslet és a bevételek folyamatos csökkenésével jár. A Budapesttel szorosan összekapcsolódó Pest megyei desztináció márkaereje romlik.

3.3.8. A vízgazdálkodásra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Magyarország egésze fokozottan kitett a klimatikus változásoknak, bár a Kárpát- medence bizonyos szempontból védelmet nyújt a gyors időjárás-változási jelenségek tekintetében, a felmelegedés és a vízgazdálkodás szempontjából a medence alján történő elhelyezkedés nem kedvező. Éven belül egyre sűrűbben váltakoznak az extrém csapadékos és a kiugróan száraz időszakok, ezért az előrelátó vízgazdálkodás kiemelten fontos terület.

Bár a megye területén jelentős az átfolyó vizek mennyisége, elsősorban a Dunának köszönhetően, a tartalékolt vízkészletek egyre apadnak, ezért rendkívül fontos, stratégiai terület egyrészt az ivóvízkészletek védelme, takarékos használata, másrészt a térségen átfolyó vizekből, illetve a csapadékvízből a lehető legnagyobb mértékű tárolás és tartalékolás. Pest megye területe még a magyar kitettségnél is érzékenyebb a klímaváltozás hatásaira, különös tekintettel a vízgazdálkodásra.

Pest megyében, a természeti-, táji adottságokból eredően egyaránt jelen vannak az árvízzel, a csapadékvízzel és a belvízzel kapcsolatos problémák.

Az elmúlt évtizedek csapadékszegényebb időjárása miatt tendenciaként rögzíthető a csapadékvíz elvezető rendszerek elhanyagolása, azok kiépíttlensége, illetve a belvízelvezető rendszerek gondozatlansága, a vízjárta területek beépítése. Komoly probléma a megyében a lakossági csapadékvíz szennyvízcsatorna-hálózatba történő bekötése, emelve a tisztítás költségeit, rontva annak hatékonyságát, esetenként és időszakosan a működőképességét. Csak kevés helyen megoldott a szennyvíztisztítókból kikerülő tisztított víz településen belül történő öntözési célú hasznosítása.

Pm SP javaslatai A vízgazdálkodással összefüggő legtöbb beavatkozást a „vízgazdálkodás, vízviisszatartás létesítményeinek fejlesztése (TF7)” és a „vízüzem hálózatok fejlesztése Pest megyében (TF10)” intézkedések tartalmazzák. A „vízgazdálkodás, vízviisszatartás létesítményeinek fejlesztése (TF7)” beavatkozások kiterjednek a megyei ár-és belvízvédelmi program(ok) kidolgozására (TF7.a), a felszíni csapadékvíz elvezetés létesítményeinek fejlesztésére (TF7.b), a vízviisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítására (TF7.c), a belvizek elleni védekezésre (TF7.d), élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetételére (TF7.e) és szemléletformálásra az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában (TF7.f).

A „vízüzem hálózatok fejlesztése Pest megyében (TF10)” beavatkozások a közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítésére (TF10), az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítására (TF10.b) és a szemléletformálásra az egészséges ivóvízfelhasználás kapcsán (TF10.c) terjednek ki.

Számos vízgazdálkodással összefüggő beavatkozást tartalmaz a „Homokhátság komplex fejlesztése ITI” és a „Pest Megyei Duna Stratégia ITI”. Magyarországon a három megyét érintő Duna-Tisza közti Homokhátság az éghajlatváltozással leginkább érintett terület, melyet az ENSZ-FAO félsivatagos területté nyilvánított, mert a talajvízszint csökkenése, a víz gazdasági és ökológiai célú hozzáférése egyre nagyobb gondot okoz. A terület vízháztartási helyzete az

utóbbi négy évtizedben folyamatosan romlott. A Homokhátságot sújtó komplex problémák integrált megközelítést követelnek meg. Nem csak a vízgazdálkodás helyzetét kell rendezni, hanem szükség van az éghajlati adottságokhoz igazodó gazdálkodási formák elterjesztésére, a mezőgazdasági termékszerkezet átalakítására, a parlagon hagyott területek művelésbe vonására, a tanyás térségek fejlesztésére.

A Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása; a Duna, mint ökológiai, közlekedési, turisztikai, kulturális tényező súlyának, fontosságának megfelelően legyen kezelve. Ezen belül a „Pest Megyei Duna Stratégia ITI” egyik fontos célkitűzése a Duna vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Az un. egy kutas, forráson alapuló vízbázisú települések, a szigetszerűen egyedi helyi ellátással rendelkező települések regionális hálózati rendszerhez való csatlakozása megtörténik. Tiszta, határérték alatti szennyezettségű, iható víz áll rendelkezésre. A csapadékvizek tudatos kezelésének elterjesztése – helyben tárolás –locsolás, hasznosítás, talaj-vízháztartás növelése megvalósul. Az egyéni vízgazdálkodás erősödik az ivóvíz pazarlása jelentősen csökken.

A megye alföldi zónájában a túl hosszú hálózattal csatlakozó települések több-oldali térségi, regionális összekötésének lehetősége feltárássá kerül, elindul a megvalósítása.

Tért nyer a szennyvíziszapok biztonságos utóhasznosítása, gazdasági folyamatokba való kapcsolása megtörténik.

Lefolyás nélküli bányatavak hasznosítása megvalósul.

Meglévő árvízvédelmi védvonalak, védművek felújítása, ahol szükséges újak építése megvalósul. A hirtelen nagy mennyiségű csapadék tárolására helyi, várostérségi csapadékvíz-tározók épülnek ki, csökkennek a haváriák, kiszámíthatóbbá válik a mezőgazdasági szektor.

Megvalósul a vízkészletekkel való tudatos gazdálkodás. Csökken az ivóvízfogyasztás, a tudatos csapadékvíz kezelés, a szennyvíz újrahasznosítása a hálózatok tehermentesítését eredményezi.

Homokhátságban a fejlett agrotechnikai módszerek elterjesztésével, a képzési programok indításával, a változó környezethez való alkalmazkodással és a megfelelő tájhasználattal növekszik a mezőgazdaság termelékenysége, gazdasági szerepe. Növekszik az agrár- és technológiai termékfejlesztés, együttműködésben megvalósuló agrár- és élelmiszer-feldolgozó fejlesztések a tanyasi térségekben. A termőtalaj javítása érdekében a szükséges talajvédelmi és vízgazdálkodási eljárások kerülnek alkalmazásra, a szükséges vízgazdálkodási létesítmények (vítározók, öntözőrendszerek) megvalósításával növekszik a termelékenység és foglalkoztatás, élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése, a turizmusfejlesztés.

Erősödik a Duna és a közúti közlekedés kapcsolata, alkalmassá válhat nemzetközi- és belföldi áruszállításra. Kialakulnak a dunai személyszállítás feltételei. Kikötők, kompok és a kapcsolódó közlekedési infrastruktúrák kiépülnek. A logisztikai kapacitások bővülnek a kikötőfejlesztésekhez kapcsolódóan. A Duna menti és az azt keresztező kerékpáros- és gyalogos közlekedés, vasúti közlekedés fejlesztésével javul a települések elérhetősége. Növekszik a befektetői hajlandóság.

Mezőgazdasági területek öntözési lehetősége bővül, fenntartható, versenyképes mezőgazdaság vízgazdálkodási feltételeinek biztosítása létrejön. A Dunai vízgyűjtő-gazdálkodással – a jó ökológiai állapot elérésével, a Duna-vízgyűjtőn lévő felszín alatti vizek jó állapotának biztosításával növekszik az árterületek erdő és vadgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása. Erősödik a Duna menti Zöld Gazdaság.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A vízkészletek veszélyeztetése növekszik, továbbá az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi védekezés nehézségei erősödnek, az árvízvédelmi védművek állaga fokozatosan romlik, a csatornahálózat terhei nőnek, az aszálykárok erősödnek:

- A klímaváltozás a Homokhátság vízgazdálkodási helyzetének gyors romlását eredményezi, elindul az elsivatagosodás. A térségben erősödnek a gazdasági-társadalmi problémák.
- A mező- és erdőgazdálkodás terhei nőnek. A feldolgozóipar ellehetetlenül.
- A befektetési kedv csökken. A leszakadó térségek tovább gyengülnek.
- Az érintett térségekben növekszik az elvándorlók száma.

3.3.9. A térség eltartó képességére és versenyképességére

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye jó adottságokkal rendelkezik a gazdasági növekedéshez, valamint az emberek igényeinek megfelelő életminőség biztosításához. A fejlődést ugyanakkor akadályozza az igen alacsony hatékonyság, amely rontja a gazdaság teljesítményét, a kilátásokat, az itt felhasznált erőforrások hasznosulását.

Budapest és Pest megye, mint városrégió, európai metropolisztérség, valamint a metropoliszhoz gravitáló („csapágó”) városok együttes gazdasági ereje, fejlettsége, társadalmi és kulturális sokszínűsége, és mindenekelőtt a hazai K+F és innováció rendkívüli koncentrációja következtében a térség képes arra, hogy részt vegyen az európai központok (HUB) versenyében. Elsősorban fekvési energiáinak köszönhetően – a Duna mentén a fejlett európai magterületekhez közel helyezkedik el, s több európai szintű közlekedési folyosó keresztezi –, a Kárpát-medence kitüntetett helyén foglal el huzamosabb idő óta központi pozíciót. Versenypozícióit tovább erősíti az a specifikus előny, amit számára európai integrációjának mélysége jelent, a sokrétű – nyelvi, kulturális és történelmi – kapcsolódás; a térségben kedvezőnek mondható demográfiai folyamat (növekedés), a viszonylag magas népsűrűség, a képzett munkaerő, az erőteljes vállalkozási dinamika, az átlagon felüli jövedelem és hozzáadott érték, az oktatás és a felsőoktatás; és további számos „puha” versenyképességi faktor.

A lehetséges pozíciószerezés azonban nem garantált, a közép-európai térségben a délnémet-ukrán tengelyen különösen a Bécs-Pozsony várospár által fémjelzett CENTROPA, illetve a feltörekvő balkáni tengelyen Belgrád és Bukarest jelenthetnek versenytársakat, a Kapu és Központ szerepre alternatívát. Az elmúlt években tapasztalt megtorpanó fejlődés pedig figyelmeztetés a jövőre nézve

Pest megye helyzetértékelése – különösen a kistérségi versenyképességre, valamint innovációs képességre vonatkozó vizsgálatok, továbbá a közintézményekre vonatkozó ágazati értékelés – alapján megállapítható, hogy a megye kulturális teljesítménye különleges figyelmet érdemel e tekintetben. Az itt található értékek s az itt élő emberek tehetsége a megye legfontosabb megkülönböztető erővel bíró tulajdonságai közé tartoznak; a kultúra helyi, sajátos jellemzői kimutathatóak a települések, a gazdaság és a közintézmények működésében, beleértve nem csak a közművelődés, de az oktatás intézményeit is. Egyes kulturális centrumok, például Szentendre, jelentősége a kulturális ágazatban (vagy éppen a turizmusban) elvitathatatlan.

Magyarország számára a metropolisztérség fejlődése szorosan összefügg a nemzetgazdaság versenyképességének kérdésével; mint ahogy Pest megye és Budapest együttműködésének, illetve a csapágyvárosokra is kiterjedő metropolisz partnerségi kapcsolatainak újragondolását is alapvetően egy versenyképességi stratégia keretei között szükséges megtenni. A Pest megyei közösségek értékkeremtő képessége ugyanakkor jelentősen túlmutat a gazdasági teljesítményben megfogható, megmutatkozó tényezők körén.

Pm SP javaslatok: A versenyképesség, eltartóképesség nemcsak a természeti és környezeti fenntarthatóságtól és nemcsak a gazdaság fejlettségétől függ, ezért a SP idevonatkozó beavatkozásai megtalálhatók a „VI. prioritás: társadalmi innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” „I. prioritás: Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása” és a „Homokhátság térségének komplex fejlesztése ITI” és a „Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI” beavatkozásai közt is.

Pest megye elkötelezett annak érdekében, hogy a Budapesttel kialakítandó stratégiai együttműködés keretében felvállalja a nemzetközi léptékben is versenyképes KAPU, HÍD szerepeket; elhelyezkedéséből adódóan az Európa nyugati és keleti, valamint északi és déli gazdasági térségei közötti kapcsolatokra vonatkozóan, és együtt tegyék lehetővé a Központ, HUB szerep kiteljesedését, megerősödését.

A metropolisztérség nemzetközi versenyképességének kulcsa a világgazdasági folyamatokhoz, a feltörekvő kelet-közép-európai térséghez, valamint az értékteremtés folyamatának kontinenseken átívelő áramához történő szerves kapcsolódás, a térség, benne Pest megye érdeke pedig az, hogy ebben a struktúrában (értékláncokban) kedvezőbb pozíciókat érjen el, illetve új szegmensekben jelenjen meg. Akkor érhető el siker, ha az integráció az erős és kiegyensúlyozott belső kapcsolatokon, valamint a gazdaság és a helyi közösségek szerves együttműködésén, a társadalmi kohézió erősítésén alapul.

Nagy jelentőséggel bír Pest megye térbeli kapcsolódása Budapesthez, valamint a környező funkcionális várostérségekhez. A térség egésze, s azon belül Pest megye a technológia és az innováció, valamint az endogén növekedés magterülete; integrációja és integritása, és különösen a Pest megye kistérségei közötti kapcsolati háló erősítése országos közérdekként:

- Kiemelkedően jó életminőséget biztosító környezet megteremtése, hogy. Európai szinten versenyképes metropoliszrégió jöjjön létre vonzó léttérrel, egyensúlyban lévő természeti-, épített- és társadalmi-gazdasági környezetben.
- A térség gazdasági teljesítményének erősítése, a beruházási ráta jelentős növelése, a növekedési potenciált hordozó befektetések, ráfordítások nagyobb aránya, az innovációs teljesítmény növelése, új piaci szegmensek feltárása és kiaknázása.
- A termelékenység növekedése; a vállalkozói készségek fejlődése, az innováció és a tudás hasznosulásának erősödése, a technológia és a külföldi működő tőke importja.
- A gazdaság stabilitásának, kockázattűrő képességének javítása; a tevékenységek nagyobb diverzitása, a vállalkozói aktivitás és készségek erősítése, a térségben elérhető sajátos geostratégiai előnyökre, erőforrásokra, tudásra alapozott tevékenységek erősítése, a foglalkoztatás és a helyi gazdaság jövedelemtermelő képessége tekintetében meghatározó tevékenységek fejlesztése, megújítása
- Egyedi, specifikus versenyelőnyökön alapuló befektetés ösztönzés
- A piaci pozíciót befolyásoló együttműködések és klaszterek támogatása

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A stratégiai célok megvalósulásával a városi térségek településein megfelelő alapszolgáltatások, jó társadalmi közérzet, színvonalas települési környezet alakul ki, amelynek köszönhetően az itt élők komfortérzete emelkedik, identitástudata mélyül, és a befektetők és turisztikai látogatók számára is vonzóvá válik.

Gazdasági szempontból kedvező fejlődés eredményeképp, nő a térség eltartóképessége és versenyképessége a vállalkozói szféra foglalkoztatási és jövedelemtermelő képességének fenntartható, szektorsemleges fejlesztésének köszönhetően.

Kialakul a diverzifikált befektetési szerkezet, letelepülnek a kisebb, rugalmasabb, hightech feldolgozóipari tevékenységek.

A technológiai fejlesztés, termelékenység erősödik. A szabályozás hatása nyomon követhető. Az értékesítési csatornák létrejönnek, fejlődnek.

A térség természeti adottságokban gazdag, jelentős nagyságú védett természeti területekkel rendelkező Pest megyében a célkitűzéshez sorolt intézkedéseknek köszönhetően lehetőség nyílik helyi turisztikai szolgáltatók számára a helyi adottságokra épülő szolgáltatásfejlesztésre, amellyel bővül turisztikai kínálatuk, erősödik versenyképességük.

A gazdasági kihívásokra reagálni képes KKV-k jönnek létre és a meglévő vállalkozások technikai korszerűsítésével, minőségi és környezetirányítási rendszerek bevezetésével, ill. új vállalkozások megalakulásával erősödik a térség gazdasági pozíciója, javul foglalkoztatási szerkezete. A vállalkozások fejlesztésével, a működési feltételeinek javításával számottevően növekedik a helyi gazdasági potenciál, mely alapvetően meghatározza a megye versenyképességét és a megyében élők életszínvonalát.

A hatékony vízgazdálkodásnak és az egyéb fejlesztéseknek köszönhetően a mezőgazdasági termesztés és termelés fejlődik, logisztikai bázisa erősödik, ezzel hozzájárul a versenyképességi tényezők javulásához.

Lehetőség nyílik a helyi termékek helyben történő feldolgozására és értékesítésére. A helyi termékekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos szemléletformálás hozzájárul ezeknek a termékeknek a népszerűsítéséhez, így ösztönözést jelent a helyi termékekre alapozott kistermelői, kisléptékű feldolgozó kapacitások létesítésére, fejlesztésére. A fejlesztések a gazdáknak, a családi gazdaságoknak, valamint a helyi feldolgozó tevékenységet végző mikrovállalkozásoknak lehetőséget teremt a bevételek helyben tartására, és ez számos új munkahely teremtését generálja.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A térségben a szolgáltató és a feldolgozóipar hiába tölt be jelentős szerepet, a gazdasági folyamatokkal szoros összefüggésben lévő munkaerőpiac stagnálni fog.

A tőkehiányban szenvedő helyi gazdasági szervezetek továbbra sem tudnak olyan profilbővítést, termelésnövelést végrehajtani, melynek érezhető foglalkoztatást élénkítő hatása lenne.

A számos, tájra jellemző mezőgazdasági termékkel büszkélkedhető megyében továbbra is csekély marad azon vállalkozások száma, amely a helyben termelt termékek helyi feldolgozását, értékesítését célozza meg. Így a termékek feldolgozása és ezáltal értéknövelése más térségekben, adott esetben külföldön történik.

A versenyképesség nem javul, a jövedelem és vagyongyarapodás elmarad, a az életminőség stagnál, vagy romlik. Az üzleti klíma, általában a munkavégzés körülményei sem javulnak. A megye eltartó képessége romlik.

Növekszik a versenyképes tudással rendelkező emberek, vállalkozások, intézmények elvándorlási hajlandósága és a térség tényleges elhagyása.

Csökkennek a fejlesztések, a térség versenytársai erősödnek, a gazdasági versenyképesség csökken, romlik a régió és az ország eltartó képessége.

3.3.10. A műszaki infrastruktúrára

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye a magisztrális közlekedési kapcsolatok koncentráltága miatt abban a kedvező helyzetben van, hogy az alap adottságai rendelkezésre állnak egy következő fejlődési szint eléréséhez. A mennyiség és kiépítettség azonban nem áll egyenes arányban a szolgáltatás minőségével.

Ennek ellenére versenyelőnyökkel és értékes adottságokkal rendelkezik. Ilyen például a magas minőségű szolgáltatást nyújtó, valamint megbízható és kiszámítható kapcsolati, elérhetőségi, közlekedési feltételek, illetve a feltételeket hordozó multimodális (közúti, vasúti, hajózási kapcsolódást biztosító) infrastruktúra nagy részének megléte, a versenyképes kistérségek és a kutatásfejlesztés koncentrációja, a kistérségi határokon átnyúló, városhálózatokra épülő valódi

regionális innovációs rendszer – a megfelelő mérethatékonyság – amely alapvető jelentőséggel bíró versenyképességi tényezőnek tekinthető.

A megye egészére nézve igaz, hogy miközben a makro regionális közlekedési hálózatok viszonylag jó minőségben, néhány hiányzó elemről eltekintve rendelkezésre állnak, a megye belső közlekedési rendszere, úthálózata, jelenlegi állapotában nem tud megbirkózni a rá terhelődő nyomással. Rendkívüli az igénybevétel a napi több százezer régió belüli ingázó utazásai miatt, de legalább ekkora, ha nem nagyobb terhet jelent a térségen keresztüláramló tranzit forgalom.

Az elégtelen belső közlekedés, a leromlott állapotú úthálózat, a hiányzó haránt irányú elemek nemcsak a megyében élők és az azon átutazók életminőségét rontják, hanem a térben is egészséges szerkezetű gazdaságfejlődésnek is akadályát jelentik. Különösen a lemaradó térségek esetében nem képzelhető el hatékony gazdaságfejlesztés a közlekedési hálózati elemek, utak fejlesztése nélkül, hiszen ennek hiányában nemcsak új befektetők nem investálnak ezeken a területeken, hanem még a jelenleg ott lévők is odébb állhatnak.

A térbeli kapcsolódás legfontosabb tengelyét jelenleg a Nyugat-Európát (Dél-Németország és Észak-Olaszország) Kelet- és Délkelet-Európával és az Unión kívüli európai (Ukrajna, Oroszország) és ázsiai (Törökország) országokkal összekapcsoló közlekedési folyosó jelenti (M1-M5). Ugyanakkor a fővárost és az M1-M5 tengelyt övező koncentráció oldása tekintetében nagy jelentőséggel bíró változásnak tekinthető az európai 5. számú korridor (M8), amely a Barcelona-Kijev tengely mentén biztosíthat eddig kihasználatlan hozzáférést Európa fejlett térségeihez.

(Az M8 Veszprém-Szolnok közötti szakasz ütemezett megvalósítása a megye tranzitforgalomtól való részleges mentesítése mellett, az ország középső vonalában e nagyjelentőségű TEN-T útvonalakat összekapcsoló hálózati elemmel a központi gazdasági zóna déli irányba való kiterjesztését is támogatná).

További fontos lehetőségnek tekinthető a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas M11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítása, azon belül az Esztergom – Párkány határon átnyúló potenciális multimodális gazdasági zóna; valamint az M2 autótűt Ipolyság és a Felvidék (Losonc) irányába történő fejlesztése.

A nagyterési pozíciót meghatározó – megváltoztató – kapcsolatnak tekinthető a Duna, és így fontos lehetőséget hordozhatnak a folyót, annak hajózhatóságát, kikötőit, illetve hajóparkját érintő összehangolt fejlesztések, a Duna nemzetközi hajózási, kulturális-társadalmi és üzleti kapcsolati szerepének kihasználása.

Fontos lenne a korszerűnek megfelelő nemzetközi személyhajó-állomás kialakítása, a viziút regionális gazdasági és turisztikai hasznosítása és a nemzetközi kereskedelembe való jobb, teljesebb bekapcsolódás érdekében kikötők és kapcsolódó logisztikai létesítmények építése és üzemeltetése.

Pest megye specifikus erőssége a nemzetközi kapcsolódás (reptér), és a közösségi közlekedés kiépítettsége. Meghatározó jelentőséggel bír a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér regionális elosztó központi szerepe, cargo- és személyszállítás regionális szempontok szerint.

A felsorolt „kikötők”, portok és hasonló közvetítő, illetve csereterek meghatározóak lehetnek Pest megye kereskedelmi szerepvállalása szempontjából. Nem csupán mint logisztikai, hanem az ezt erősítő kereskedő szerep is ezekben a portokban mint kereskedelemi centrumokban bontakozhat ki (nagyvásártelep, termék-tőzsde).

Pm SP javaslatok: Az SP kiemelten foglalkozik a megye közlekedésének fejlesztésével nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében, a III. prioritásban. A prioritás intézkedései a hiányzó nemzetközi közlekedési kapcsolatok ütemezett megépítésére, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztésére (TF1) —nemzetközi közúti és vasúti kapcsolatok, a Duna szerepének erősítése—, a közösségi közlekedés fejlesztése (TF2) —elővárosi közlekedési rendszer, közösségi közlekedés fejlesztése, kistérségi és járási központok

elérhetőségének javítása—, és a közúthálózat fejlesztésére (TF3) — belterületi-, külterületi utak-, kerékpárút-hálózati fejlesztések, közlekedésbiztonsági beavatkozások— irányulnak.

A közlekedési hálózatok sugaras (Budapest központú) szerkezetének átalakítása a harántoló viszonylatok kialakítása, felújítása és előtérbe helyezése.

A megye belső települési szerkezetében az adottságokra az eddigieknél jobban épülő, munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra létrehozása és erősödése érdekében a tér centrális közlekedési rendszerének hálózatosítása a nemzetközi hálózatrendszerhez való kapcsolódása.

A nemzetközi repülőtér szerepének erősítése (Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI) .

Budapest és Pest megye üzleti elérhetőségének viszonyainak javítása.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

A közlekedési hálózatok sugaras (Budapest központú) szerkezetének átalakítása a harántoló viszonylatok kialakításával, felújításával és előtérbe helyezésével a térszerkezetre rendkívül kedvező hatást gyakorolva Pest megye tovább fejlődik.

A közlekedési hálózatok fejlettsége nő, minősége javul. Megteremtődnek a korszerű személy- és áruszállítás feltételei. Megépül a V0 és a hiányzó gyorsforgalmi utak. A gazdasági folyamatok felgyorsulnak, a gazdaság teljesítőképessége növekszik, a külföldi tőke beáramlása, a KKV szektor erősödik.

— A közlekedési alágazatok áru- és személyszállítási teljesítménye növekszik.

— Közúthálózat hossza nő. Közúthálózat sűrűsége, települések elérhetősége javul.

— Javul a közúthálózat burkolatállapota, a közúti járműállomány összetétele.

— Folytatódik a kerékpárút hálózat fejlesztése.

— Villamosított vasútvonalak száma nő. Települések vasúti elérhetősége, megközelíthetősége javul.

— Kikötői áruforgalom nő. A kombinált közlekedés kapacitásai javulnak, a kiszolgáló terminálok száma, kapacitása növekszik.

A kommunikációs infrastruktúra hatékonysága, fejlettsége javul. Működése stabilá válik, az infokommunikációs technológiák egyre elterjedtebb használata alapjaiban javítja a gazdasági tevékenységet, segíti a gyors információcserét, az innováció elterjedését, segíti a gazdasági és társadalmi tényezőkben jelen lévő területi különbségek csökkentését.

— Javul a képzések elérhetősége, növekszik a szakképzettség aránya

— Segíti a K+F-t, a kreatív tudásbázis célzottan, szisztematikusan bővül

— Az információs gazdasági teljesítőképesség növekszik

A kommunikációs költségek csökkennek, javul elérhetőség. Az információs társadalom által nyújtott új funkciók bővülnek, kihasználtságuk növekszik.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

A komplex közlekedési rendszer nem alakul ki. Gátolja várostérségek elérhetőségét, a megfelelő élettér kialakulását.

Akadályozza a nemzetközi szinten szükséges versenyképesség kialakulását.

Az elégtelen külső közlekedési kapcsolatok versenyhátrányba taszítják a megyét. A befektetések elmaradnak. Tovább csökken az exportképesség.

A nem megfelelő belső közlekedési rendszer, elérhetőségi nehézség elvándorlást eredményezhet.

Az agglomeráció és azon túli területek különbözősége tovább nő:

— A népesség összetételének (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében kimutatható hátrányban lévő az Ipoly-mente, Aszód és Nagykáta kistérsége, az átlag alatti vállalkozássűrűségű Szobi, Nagykátai, Ceglédi, Aszódi, Monori, Gyáli, Dabasi kistérségek leszakadása erősödik.

- A nem megfelelő közlekedési kapcsolatok miatt továbbra is elmaradnak a külföldi működő tőke beruházások, alacsony marad az iskolázottság, elavult marad a meglévő képzettség
- A piacképes képzettséggel rendelkezők elvándorolnak a településekről, tovább csökken az aktív keresőképes lakosság aránya. A folyamat a települések demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

3.3.11. Az energiaellátásra

A jelenlegi állapot releváns, a stratégiai program tartalmával összefüggésben levő elemeinek ismertetése: Pest megye energiaigényeit primer energiahordozó vonatkozásában, ahogy az országban mindenhol, döntően import, és csak részben hazai energiahordozókkal elégítik ki. A megyében üzemelő további kisebb teljesítményű, helyi jelentőséggel bíró hő- és energiatermelő bázisok, a helyi kazánházak, fűtőművek, fűtőerőművek, valamint a megújuló energiaforrások közül a nap és a föld energiájának a hasznosításával közvetlen helyi energiaigényeket elégítenek ki.

Megújuló erőforrásokban gazdag, jó minőségű felszíni és felszín alatti vízkészlettel rendelkezik a megye (ivó-, öntöző-, termál- és gyógyvíz). Kiváló természeti-földrajzi adottságai vannak mezőgazdasági és erdészeti tevékenységeket illetően, ami a biomasszatermelés (mező- és erdőgazdálkodás) szempontjából kimagaslóan kedvező feltételeket teremt energetikai hasznosítás vonatkozásában.

A megye energiaigényeinek a kielégítésére a megújuló energiahordozók közül a napenergia helyi jelentőséggel bíró természeti adottság. (Az országra készített korábbi napenergia hasznosítási tanulmányok Pest megyét a napenergiát gazdaságosan hasznosítható területek közé sorolták.) A hasznosítása ma még ugyan nem jelentős, de várhatóan növekedni fog, mivel az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti. A geoenergia (földenergia), valamint közvetve a biomassza hasznosítása is csak helyi jellegű a megyében. A vezetékes energiaellátással nem rendelkező és megújuló energiahordozót igénybe nem vevő ingatlanok termikus célú energiaellátásában a nem vezetékes energiahordozók jelenleg is meghatározó szerepet töltenek be. Többnyire biogáz üzemek, geotermikus energiát vagy földhőt hasznosító fűtésrendszerek, néhány szélgenerátor, szél erőmű és egy fotovoltaiikus naperőmű épültek.

Pm SP javaslatok: Az „energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentésére (TF6)” irányuló intézkedések az önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások energetikai megújítására (TF6.a), a lakossági használatban levő épületek, rendszerek energetikai korszerűsítésére (TF6.b), a vállalkozások megújuló energiafelhasználását és energiahatékonyság növelését célzó fejlesztések támogatására (TF6.c) irányul. A települések közvilágításának energia- megtakarítás szempontjából indokolt megújítását támogatja a TF6.d beavatkozás.

A megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítésére a SP külön intézkedést tartalmaz (TF8). Az intézkedés Pest Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozását (TF8.a), Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatását (TF8.b) és a szemléletformálást a megújuló energiák felhasználása tekintetében, mintaprojektek megvalósításával is (TF8.c) beavatkozásokat foglalja magába.

A „lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése (FL1)” egyes beavatkozásai is tartalmaznak megújuló energiaforrások hasznosítására vonatkozó javaslatokat; az Ipoly mente (szobi) térségben (GD3.a) a térségben nagymértékben rendelkezésre álló biomassza felhasználásának növelése, a Galga menti (aszódi) térségben geotermikus energiatermelés növelését, a hévíz és intenzív kertészeti tevékenység összekapcsolása és fejlesztése.

A javaslatok MEGVALÓSULÁSA esetén:

Megteremtődik a rendelkezésre álló erőforrások és a fogyasztás egyensúlya.

A megújuló energiahordozók használatának növelése, gyors és rugalmas alkalmazkodásra képes térszerkezetet, gazdasági és közösségi aktivitást tesz lehetővé.

Csökken az „ökológiai lábnyom”. Előtérbe kerül hulladékszegény illetve újrahasznosításra épülő technológiák alkalmazása és fejlesztése.

Lehetőség nyílik a helyi szereplők számára a megújuló energiaforrások felhasználásában rejlő lehetőségek kihasználására, mezőgazdasági melléktermékek energetikai célú hasznosítására.

A javaslatok MEG NEM VALÓSULÁSA esetén:

Pest megye társadalma, gazdasága, valamint épített és természeti környezete egymást befolyásoló tényezők, amelyek közül a környezet (természet, táj, épített környezet) fennmaradása nélkül folyamatosan romlik a gazdaság fejlődésének feltétele is.

A szemléletváltás elmarad a társadalomban és a gazdaságban, a természeti értékek, a tiszta környezet valódi értéként történő kezelése késlekedik, a gazdaság szereplői (beruházók, munkavállalók) más környezetet, térséget keresnek.

Az intelligens energiaellátó és elosztó hálózat létrehozása elmaradhat, ami alapján nem valósul meg a visszatáplálás és a fogyasztók közötti elosztás rugalmas rendszere. Megújuló energiából származó elektromos energia a villamos hálózatba történő integrálhatósága nehézkes marad.

A megújuló energiaforrások részaránya nem növekszik, hosszútávon a földgázimport-függőség erősödik

A kezdeményezések, beruházások, technológiák továbbra is szigetszerűek maradnak.

A távhálózat üzemeltetésének gazdaságossága nem lesz javítható, versenyképessége tovább csökken.

A CO₂-kibocsátás növekedésével fokozódnak a klímaváltozás káros hatásai. A települések, beépített területek hősziget-hatása nem enyhíthető, az energiafelhasználás növekszik.

3.4. A STRATÉGIAI PROGRAM CÉLJAINAK MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETVE VAGY KÖZVETLENÜL KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTBÓL NEGATÍV HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZON ELEMREKRE, AMELYEK TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK KÖZVETLEN IGÉNYBEVÉTELÉT VAGY KÖRNYEZETTERHELÉS, VAGY EMBERI EGÉSZSÉG KÁROSODÁSÁNAK KÖZVETLEN ELŐIDÉZÉSÉT JELENTIK

A Pm Stratégiai Programjának alapvető célkitűzése, hogy hozzájáruljon a megye **környezeti állapotának** javulásához. Az előző fejezetek elemzése alapján megállapítható, hogy a megfogalmazott 8 prioritásban megfogalmazott intézkedések, beavatkozások alapján egyik stratégiai prioritás sem okozza a környezetminőség romlását. A környezeti értékek megóvása, a fenntarthatóság elvének érvényesítése, a klímaváltozás hatásaira való felkészülés, hatásainak csökkentése szinte mindegyik prioritás intézkedéseiben megfogalmazódott. Azonban három prioritás beavatkozásai magukban hordozhatják a környezetkárosítás bekövetkezésének lehetőségét is:

A III. prioritás, a „közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében (TK)” *közlekedésfejlesztési* céljainak megvalósítása környezeti szempontból ambivalens lehet. Az egyértelműen pozitív környezeti változáson túlmenően, a gyorsforgalmi úthálózat kiépítése, a főúthálózat fejlesztése, elkerülő utak építése környezetvédelmi szempontból is meghatározóan fontos, hiszen ezzel a települések környezetminősége, az élhető települési környezet minősége jelentősen javul. Azonban ezen közúthálózat fejlesztések környezetkárosítást eredményezhetnek. A térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése érdekében szükségesnek tartott a négyzethálós kapcsolatrendszer

kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedésbe, a térség kohéziójának érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése az M11 gyorsforgalmi út, az M8 és M4 autópályák ütemezett megvalósítása, az M2 autótű Budapest-Vác szakaszán második pálya megépítése, az M0 körgyűri észak-nyugati szakaszának megvalósítása, a Ráckeve térségében tervezett új Duna-híd, a 10.sz főút jelenlegi nyomvonalának kiváltása, a gyorsvasút, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér korábbi légi hálózati jelentőségének visszaállítása, fejlesztések környezeti konfliktusok forrása lehet.

Az I. prioritás, a megye meghatározó súlyú ágazatainak fejlesztési céljai között, egyes, esetleg védett területeken felmerülő *turizmus fejlesztését* célzó fejlesztések szintén okozhatnak környezeti konfliktusokat (GD2.d).

Az integrált területi beavatkozások egyike a *Ferihegyi Gazdaságfejlesztési Övezet ITI*. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és az arra épülő Ferihegyi Gazdasági Övezet újrapozícionálása környezeti konfliktussal járhat.

A PM Stratégiai Program intézkedései, beavatkozásai a **társadalmi és a gazdasági környezetre** negatív hatást nem gyakorolnak. Ellenkezőleg a megfogalmazott intézkedések, beavatkozások kifejezetten a helyi sajátosságokra és innovatív húzóágazatokra építő gazdaságfejlesztés, a társadalmi kohézió erősítésére irányulnak. Az előző fejezetekben elemzéseik bemutatták, hogy Pm SP intézkedései, beavatkozásai azt szolgálják, hogy a társadalmi-gazdasági környezet kedvező irányba változzék meg és tartós fejlődésnek induljon.

4. JAVASLAT KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSRE

Pm SP operatív céljainak megvalósulása révén több területen is kedvező hatással lesz a környezetre. E hatások közül optimális esetben lesznek egymás hatását erősítő, pozitív szinergikus hatások, ugyanakkor előrevetíthetők negatív hatások is.

4.1. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE, VALAMINT A TÁRSADALOMRA ÉS A GAZDASÁGRA KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK ÉS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

Az előző fejezetek értékeléseiből látható, hogy a Pm SP intézkedéseinek, beavatkozásainak megvalósulása csak néhány esetben jelentenek potenciálisan káros hatást. Azonban a várható/potenciális káros hatás mellett jelentősebb környezeti, gazdasági vagy társadalmi előny jelentkezik, ill. a káros hatások megfelelő mértékben mérsékelhetők, ellentételezhetők.

A Stratégiai Program megvalósítása esetén jelentkező **káros környezeti hatásokat** a lehető legkisebb mértékűre csökkenteni kell. A stratégiai program kiemelten foglalkozik a megye gazdaságának fejlesztésére, dinamizálására. Az erre irányuló intézkedések beavatkozások közül a „kiemelt jelentőségű ágazatok (pl.: járműgyártás, elektronikai, híradástechnikai, gyógyszeripar) (GD2.a) és a „mezőgazdaság és élelmiszeripar növelésének biztosítása (GD2.b)” beavatkozások keretében megvalósuló **objektumszerű létesítmények** potenciális környezetszennyező források lehetnek, azonban a stratégiai program egyéb intézkedései beavatkozásai figyelmet fordítanak arra, hogy a gazdasági fellendülés a környezet minél kisebb terhelésével valósuljon meg, párosuljon pl. vállalkozások energiagazdálkodásának megújításával (TF8.b), a hulladékgazdálkodás fejlesztésével (TF9). Objektumszerű

létesítmények elhelyezésével járó egyéb fejlesztések során is, olyan telepítési hely választandó, amely környezetkárosítással nem jár.

Vonalas létesítmények esetében előfordulhat, hogy nem választható olyan nyomvonal, amely ökológiai szempontból érzékeny területeket teljes mértékben elkerül. Ezen létesítmények esetében előzetes tanulmánytervek keretében választandók ki a környezetet legkevésbé zavaró nyomvonalak. A jelentős környezeti hatással járó létesítmények esetében a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szerint lefolytatott környezeti hatásvizsgálati eljárás keretében meghatározásra kerülnek a várható környezeti hatások csökkentésének módjai, ill. az esetleg fellépő egészségkárosodás elkerülésének, mérséklésének lehetőségei. Tudatosan törekedni kell arra, hogy európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeket a fejlesztések elkerüljenek, ill. a lehető legkisebb mértékben érintsenek, veszélyeztessenek. A fellépő hatások becslését, a káros hatások ellentételezésének módját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti Natura 2000 hatásbecslés keretében kell tisztázni.

A környezeti vizsgálat során feltárára kerültek olyan várható környezeti hatások, amelyek nagyobb térségeket vagy a megye határán átnyúló térségeket is érintenek/érinthetnek. A **fővárostól délkeletre folyó kavicsbányászat** nem járhat a vizek állapotának veszélyeztetésével, a térség vízháztartását megváltoztatásával. A külszíni bányászattal szembeni egyre erősödő társadalmi elutasítottság és a környezeti hatások előrejelzésében az összeadódó, egymást erősítő hatások következtében megmutatkozó bizonytalanság miatt megoldást egy átfogó tanulmány készítése jelentene a kavicsbányászati tevékenység összesített távolhatásának vizsgálatára. A magasabb szintű érdekekre és a vizsgálathoz szükséges széleskörű adatokra való tekintettel azonban ilyen tanulmány készítése csak központi forrásból, az állami szervek részvételével, független szakértők bevonásával, önálló tanulmányként lehet hatékony. Az így elkészített tanulmány aztán támpontként szolgálhatna az egyes bányaterületek létesítésekor, illetve a területi, települési tervek készítésekor a várható széleskörű hatások elemzéséhez, a környezeti hatások megítéléséhez (egyedi bányanyitások alkalmával készülő környezeti hatásvizsgálatok keretében e feladat nem végezhető/végeztethető el).

A tanulmánynak arra a kérdésre kell választ adnia, hogy milyen mértékű a kavicsbányászattal érintett területek terheltsége és terhelhetősége. Ez alapján olyan kritériumrendszert kell felállítani, ami a túlzott mértékű terhelést megakadályozza, illetve csökkenti. A vizsgálatnak ki kell térni nemcsak a bányászati tevékenységre, hanem az utóhasznosítás környezeti, társadalmi hatásaira is, hiszen jelentős problémát okoz az is, hogy nem megoldott e területeknek az összehangolt rekultivációja, tájrendezése sem, ami egyes területhasználatok (pl. üdülési tájhasználat) túlzott mértékű előretöréséhez vezetett/vezet. A feltárt problémák és hatások alapján a tanulmányban célszerű iránymutatást adni az optimális területhasználatához. A kérdéskörrel részben foglalkozik az elkészült Pest Megyei Duna Stratégia.

PM SP által nem befolyásolt tervek közé tartozik az **Országos Területrendezési Terv**. PM SP ökológiai térszerkezetre, tájkarakter védelmére vonatkozó céljainak megvalósítását nagyban segítené, ha az OTTrT megyei tervekhez is engedné, hogy a megyéknek is (ne csak a kiemelt térségeknek) legyen lehetőségük a sajátosságaiknak megfelelő, egyedi tájkarakterük védelmét biztosítani tudó térségi övezetek alkalmazására, térségi szabályozás alkotására. Sajnos az OTTrT 2013. decemberi módosítása változatlanul nem teremt erre lehetőséget (kivéve tanyás térség övezet kijelölési lehetőségét).

A Stratégiai Program megvalósulása során **káros társadalmi hatás** nem mutatható ki. Kockázat elsősorban a társadalom egészségi állapotának alakulásában áll fenn. A fizikai környezetre, s az

emberre gyakorolt káros hatások könnyebben felfedezhetőek, és kompenzálhatóak, mint a lelki, emocionális eredetű káros hatások. Különösen azokra kell a fejlesztési koncepció céljainak és a területfejlesztési program tartalmának megvalósítása során figyelemmel lenni, amelyek a helyi közösségek kohézióját erősítik, s amelyek a társadalmi morál alakulását nagymértékben befolyásolják.

A stratégiai program olyan prioritásokat jelölt meg, s az elérésükhöz olyan intézkedéseket, beavatkozásokat rendelt, amelyek a kockázati tényező felmerülését, kialakulását megakadályozzák, vagy megnehezítik, ezért összességében a kockázatot jelentő káros társadalmi hatások a célok körütekintő megvalósításával elkerülhetők.

A Stratégiai Program megvalósulása során **káros gazdasági hatás** nem mutatható ki.

4.2. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTÚ ELŐÍRÁSOKRA, FELTÉTELEKRE, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNI.

Pest Megye Stratégiai Programjában a fejlesztési területek pontos térbeli lehatárolása nem történik meg, az a területrendezési tervek és a településrendezési tervek feladata.

Pm SP által befolyásolt terveknek elsősorban a:

- a megyei ágazati fejlesztés stratégiái,
- a megye területrendezési terve,
- a megye településeinek településfejlesztési koncepciói, Integrált településfejlesztési stratégiák (ITS) és
- a megye településeinek településrendezési eszközei (Településszerkezeti terv, Szabályozási terv, Helyi építési szabályzat)

Az ágazati fejlesztési stratégiák közül a gazdaságfejlesztési és a turizmus fejlesztési stratégiák átgondolása javasolt, annak érdekében, hogy mennyiben segíthetik elő a fenntarthatóság felé való átmenetet.

Pm SP alapvető tervezési és fejlesztési koordinációs eszköz lesz a helyi —várostérségi és települési— fejlesztések tervezése, térbeli, fizikai és funkcionális összehangolásának orientálásában is. A PM SP célkitűzései iránymutatást adnak a megye kistérségei, járásai, települései fejlesztési koncepcióinak, stratégiái számára, ha a kistérségek, települések illeszkednek fejlesztési koncepciói, stratégiái illeszkednek a megyei koncepció célrendszeréhez, akkor előre láthatóan könnyebben és nagyobb mértékben tudják a saját fejlesztési elképzeléseiket a 2014-2020 közötti időszakban Európai Unió forrásokból finanszírozni.

A IV. prioritás, a „települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” intézkedései, beavatkozásai között a térhasználatra és a térbeli rend alakítására vonatkozó konkrét célok érvényesítése, beépítése szükséges, mind a megyei területrendezési tervbe, mind a településrendezési eszközökbe. Ugyanakkor e célokat egyaránt indokolt figyelembe venni a különböző ágazati jellegű és a területileg integrált programok, valamint az egyes projektek tervezése a során is.

A III. prioritás, a „közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében (TK)” közlekedésfejlesztési céljainak megvalósítása során a nyomvonalak tervezésekor fokozottan ügyelni kell, hogy a környezetet legkevésbé terhelő nyomvonalak kerüljenek elfogadásra, a jogszabály szerint elkészülő előzetes vizsgálatok, Környezeti hatástanulmányok, Natura 2000 hatástanulmányokban megfogalmazottak érvényesüljenek.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

2013. áprilisában elkészült Pest Megye Területfejlesztési Konceptiója (továbbiakban: PM TFK) "Helyzetelemzés" és "Javaslattevő fázis" c. dokumentumok, amelyeket széles körű szakmai- és társadalmi egyeztetés után 2013. szeptember 29-i ülésén jóváhagyott a megye közgyűlése is. Ezt követően 2014. januárjában elkészült a Stratégiai Program, mint hosszú távú célrendszeren nyugvó középtávú stratégiai program.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (továbbiakban: TR rendelet) meghatározásai szerint a megyei területfejlesztési program a területi tervek egyik típusa. A jogszabály szerint a területi terv alátámasztó munkarészei a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat és a környezeti értékelés. A 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet kimondja, hogy az egyes tervek, ill. programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) kormányrendelet tartalmi követelményei szerint készülő környezeti értékelés a 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet szerinti területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül. A Nemzetgazdasági Tervezési hivatal és a Vidékfejlesztési Minisztérium között lezajlott egyeztetések eredményeképpen egy tervdokumentációban elkészíthető a területi hatásvizsgálat, amely magába foglalja a környezeti értékelést. E felfogásban Területi (társadalmi és gazdasági) hatástanulmány és Környezeti értékelés együttes tervdokumentáció készül. A két tervtípus tartalmi követelményei az együttes tervdokumentációban összehangolásra kerültek.

Pm SP célkitűzései 8 prioritási területben fogalmazódnak meg. Természetesen a 8 prioritási témakör eltérő súllyal foglalkozik a környezeti elemekkel és hatótényezőkkel, fenntarthatósági kérdésekkel. A környezeti fenntarthatóság témaköréhez szorosan kapcsolódnak a IV. prioritás, „települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”, az V. prioritás, „fenntartható hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása”, a „Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása ITI”, a „Homokhátság komplex fejlesztése ITI”, és az I. prioritáson belül, a mezőgazdaság (GD2.b), turizmus (GD2.d) és az életmód, egészségipar (GD2.b) ágazatok fejlesztésére irányuló intézkedések, beavatkozások.

Az értékelés során megállapítást nyert Pm SP intézkedései, beavatkozásai illeszkednek a releváns fejlesztési típusú ágazati és megyei tervekhez [Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OTFTK), a szomszédos megyék és Budapest Stratégiai Programok, Nemzeti Vidékstratégia (NVS), Duna Régió Stratégia (DRS)], és a releváns környezetvédelmi és fenntarthatósági dokumentumok [III. Nemzeti Környezetvédelmi Program, Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS), Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS), Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve]] célkitűzéseihez, a megfogalmazott célok egymást erősítve segítik hatékony megvalósulásukat.

A környezeti értékelés során az is megállapítást nyert, hogy az intézkedések a helyzetértékelésben felárt problémák, konfliktusok megoldására adnak megoldást.

Pm SP intézkedéseinek, beavatkozásainak elmaradása esetén valószínűsíthetően tovább folytatódnak helyzetértékelésben feltárt, tendenciává váló negatív környezeti, társadalmi és gazdasági folyamatok.

Pm SP egyik fő célkitűzése, hogy hozzájáruljon a környezeti állapot javulásához. A megfogalmazott elvek szerint a nyolc prioritás közül egyik sem okozza közvetlenül a környezetminőség romlását. Káros vagy negatív hatást elsősorban a fejlesztési célok megvalósulásának teljes vagy részleges elmaradása okozhatja. A kitűzött célok részleges megvalósulása rövidtávon egy-egy területet illetően ugyan jelentős eredményeket jelenthet, de hosszú távon Pest megye társadalmi- gazdasági- környezeti értelemben vett fenntartható fejlődése és leszakadásának elkerülése csak a kitűzött célok együttes megvalósulása esetén érhető el.